

Täysistunto

Keskiviikko 3.2.2021 klo 15.00—20.17

Täysistunto alkoi klo 15.00. Täysistunto päättyi klo 20.17.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (15.00—16.59), toinen varapuhemies Juho Eerola (16.59—18.59) ja ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov (18.59—20.17).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on valtiopäivien ollessa keskeytettynä 14.1., 21.1. ja 28.1.2021 antanut hallituksen esitykset HE 255-265/2020 vp, joista esitykset HE 257 ja 258 otetaan lähete-keskusteluun tässä istunnossa.

2.2. Valtioneuvoston selonteot

Valtioneuvosto on 28.1.2021 antanut eduskunnalle selonteon VNS 7/2020 vp EU-politiikasta.

2.3. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 71, 72/2020 vp.

2.4. Kansalaisaloitteet

Eduskunnalle on 21.1.2021 toimitettu kansalaisaloite KAA 9/2020 vp: Kansalaisaloite laiksi sähkömarkkinalain sekä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain muuttamisesta.

2.5. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Tietosuojavaltuutetun toimiston toimintakertomus 2019 (K 13/2020 vp).

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

3. Ari Koposen vapautuspyyntö maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 1/2021 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 4.2.2021 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 4.2.2021 kello 13.

4. Toimi Kankaanniemen vapautuspyyntö tulevaisuusvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 2/2021 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 4.2.2021 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 4.2.2021 kello 13.

5. Noora Koposen vapautuspyyntö sivistysvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 3/2021 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 4.2.2021 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 4.2.2021 kello 13.

6. Sanna Antikaisen vapautuspyyntö maa- ja metsätalousvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 4/2021 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 4.2.2021 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 4.2.2021 kello 13.

7. Hilkka Kempin vapautuspyyntö perustuslakivaliokunnan jäsenyydestä, ulkoasiainvalio- kunnan varajäsenyydestä, sivistysvaliokunnan jäsenyydestä ja talousvaliokunnan varajä- senyydestä

Vapautuspyyntö VAP 5/2021 vp

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnöt.

Täydennysvaalit toimitetaan torstaina 4.2.2021 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 4.2.2021 kello 13.

8. Ville Vähämäen vapautuspyyntö suuren valiokunnan varajäsenyydestä ja sivistysvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 6/2021 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnöt.

Täydennysvaalit toimitetaan torstaina 4.2.2021 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 4.2.2021 kello 13.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä yhteydessä totean puhemiesneuvoston eilisestä päätöksestä, jonka mukaan, pohjautuen työterveyslääkärin suositukseen, tästä päivästä lähtien myös puhujakorokkeella käytetään kasvomaskeja. Eli tämän haluan myös tässä kohtaa teille saattaa tiedoksi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 243/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Saarikko.

Keskustelu

15.03 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyviä vasta avattuja valtiopäiviä, arvoiset kollegat, ja rouva puhemiehelle kiitos äskeisistä arvokkaista, demokratiaa puolustavista sanoista näiden valtiopäivien avajaisissa.

Näiden valtiopäivien ensimmäinen lakiesitys koskee kirkon asioita, joita kirkkokysymyksistä vastaavana ministerinä saan teille nyt esitellä. Kuten tiedätte, hallitus on halunnut koronavirusepidemian aikana varmistaa monin eri tavoin yhteiskunnan eri sektoreiden toimintaa, jotta sopeutumis- ja selviytymiskyky kestäisi kriisin aikana. Nyt on vuorossa

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

hallituksen esitys kirkkolain muuttamiseksi siten, että evankelisluterilaisen kirkon toimitukset voisivat nekin pitää kokouksiaan myös sähköisesti.

Arvoisa puhemies! Evankelisluterilaisen kirkon valtiosääntöoikeudellinen perusta on perustuslain 76 §:ssä, jonka mukaan kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolaissa. Kirkolla on yksinoikeus ehdottaa kirkkolakiin kaikesta, mikä koskee ainoastaan kirkon omia asioita, sekä tietenkin kirkkolain muuttamista ja kumoamista. Eduskunnalle jää rooli joko hyväksyä tai hylätä esitys.

Voimassa olevan kirkkolain mukaan kirkon toimielinten päätösvaltaisuus edellyttää jäsenten läsnäoloa varsinaisella kokouspaikalla. Laki ei siten mahdollista toimielinten kokoontumista sähköisesti, mihin monessa muussa yhteiskunnan saarekkeessa olemme kulu-neen vuoden aikana väistämättömästi tottuneet.

Kirkkohallitus voi antaa kirkon hallinnon järjestämistä koskevia, kirkkolaista poikkeavia määräyksiä ainoastaan poikkeusoloissa eli vain, jos valmiuslain mukaiset toimivaltuudet otettaisiin käyttöön. Koska näin ei nyt ole, tilanne on toinen kuin viime keväänä, jolloin poikkeusolojen aikana myös kirkon piirissä tätä mahdollisuutta käytettiin seurakunnissa, seurakuntayhtymissä ja kirkkohallituksessa, joissa toimielinten kokouksia silloin kyllä pystyttiin sähköisesti järjestämään. Kokemukset olivat kirkonkin piirissä tästä hyviä. Toimielimet saattoivat hoitaa niille kuuluvat tehtävät sähköisin kokousjärjestelyin ja joustavasti, ilman että päätöksentekijöille tulisi terveydellistä riskiä. Poikkeusolot, kuten muistamme, todettiin kesäkuussa 2020 päättyneiksi — eikä niihin toivottavasti jouduta palaamaan ja saamme tautitilanteen pysymään kurissa — mutta kuten tiedämme, vaikka ei ole poikkeusolojen aika, silti ihmisten kokoontumiseen liittyvät riskit eivät ole vielä poistuneet. Sen me näemme tässäkin yhteisessä istunnossamme harvalukuisista riveistä ja maskikasvoisista kollegoista.

Läsnäolovelvollisuus kirkon toimielinten kokouksissa on koettu ongelmalliseksi vallitsevassa tilanteessa, kun lähikontaktien määrää pikemminkin pitäisi vähentää, itse asiassa saada ja karsia ne minimiin. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun seurakuntayhtymissä Helsingin seurakuntayhtymän yhteiseen kirkkovaltuustoon kuuluu 91 jäsentä, Espoossa 61 ja Vantaalla 51. Koko maan laajuisesti haasteelliseksi todetun tilanteen ratkaisemiseksi kirkolliskokous on nyt ehdottanut kiireellistä kirkkolain muuttamista käsillä olevan esityksen mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Hallituksen eduskunnan käsiteltäväksi tuomassa kirkolliskokouksen esityksessä ehdotetaan muutettavan seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan ja kirkon keskushallinnon toimielinten päätöksentekotapaa ja päätösvaltaisuutta koskevia säännöksiä siten, että toimielimet voisivat pitää jatkossa kokouksia sähköisesti suoraan kirkkolain perusteella eikä sähköisten kokousten järjestäminen edellyttäisi enää valmiuslain toimivaltuuksien käyttöönottoa. Tietenkin kokouksen pitäminen edellyttäisi, että toimielimen jäsenet olisivat yhdenvertaisessa näkö- ja ääniyhteydessä toisiinsa.

Tämän kaiken säädösmuutoksen takana on tietysti pyrkimys suojella kirkon jäsenten terveysturvallisuutta ja edistää kirkon toimielinten toimintakykyä myös virusaikana. Esityksellä pyritään joustavoittamaan myös pitkien etäisyyksien seurakuntien ja hiippakuntien päätöksentekoa, sitä kautta myös edistämään kirkon ilmastotavoitteiden toteutumista vähentämällä kokouksesta aiheutuvaa matkustamista sekä tietenkin pienentämään myös kuluja, joita matkustamisesta syntyy.

Lopuksi haluan vielä todeta, arvoisa puhemies, että hengellisten yhteisöjen toiminta myös näin poikkeuksellisena aikana tarjoaa ihmisille sellaisen sosiaalisen viitekehyksen ja

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

yhteisön, joka rakentaa luottamusta, aktivoi ihmisiä yhteiskunnalliseen toimintaan ja näkee hyvin ne, jotka muuten ovat vaarassa jäädä syrjään. Tämä tukee ihmisten ja sitä myötä koko yhteiskunnan valmiuksia selviytyä häiriötilanteista.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kinnunen. — Voi puhua omalta paikalta tai sitten puhujakorokkeelta, mutta molemmista maski päällä.

15.09 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies, suuret kiitokset puheestanne avajaisissa, joissa peräänkuulutitte sitoutuneisuutta, valistuneisuutta ja vastuullisuutta. Näitä asioita myös kirkko on toteuttanut tämän koronan aikana, kun ihmiset ovat kaivanneet turvaa epävarman ajan keskellä.

Kiitos ministeri Saarikolle tämän lakimuutoksen selkeästä esittelystä. Kuten ministeri sanoi, kirkkolaki on osoittautunut ongelmalliseksi koronasta aiheutuneissa poikkeavissa oloissa. Tästä seurakuntien luottamushenkilöt ovat olleet yhteydessä pitkin korona-aikaa. Seurakuntien kirkkovaltuustoissa ja neuvostoissa ja muissa toimielimissä on voitu tehdä päätöksiä vain kokouspaikalla läsnä ollen. Se ei ole ollut aina helppoa.

Tämä lakiuudistus mahdollistaa sähköisten kokousten pitämisen soveltuvan tietojärjestelmän tai videoneuvotteluyhteyden avulla. Suuret kiitokset, ministeri, siitä, että tämä muutos viedään nyt reippaasti eteenpäin, koska tämä helpottaa kirkollista päätöksentekoa merkittäväällä tavalla. Tämä lakimuutos turvaa kirkon eri viranomaisten ja toimielinten toimintakyvyn koronan pitkittyvien poikkeavien olosuhteiden keskellä. Se turvaa sitä myös muiden tulevien kriisien ja poikkeavien olojen aikana. Se tehostaa ja joustavoittaa valtuustojen ja neuvostojen ja muiden elinten työskentelyä myös normaaleissa oloissa.

Sähköisen kokouksen pitämisen edellytys on läsnä olevien yhdenvertainen näkö- ja ääniyhteys. Kirkon ja seurakuntien viranomaisten tulee huolehtia siitä, että salassa pidettävät tiedot eivät ole ulkopuolisten saatavilla.

Arvoisa puhemies! Esimerkiksi seurakuntaliitosten vuoksi seurakuntien alueellinen koko on kasvanut viime aikoina. Toki harvaan asutulla seudulla seurakunnat ovat olleet pitkään alueiltaan hyvinkin laajoja. Esitys edistää ja joustavoittaa erityisesti pitkien etäisyyksien seurakuntien ja hiippakuntien päätöksentekohallintoa. Samalla esitys edistää osaltaan kirkon ilmastotavoitteiden toteutumista, kun se vähentää kokouksista aiheutuvaa matkustamista ja pienentää matkustamisesta aiheutuvia kuluja.

Hengelliset yhteisöt ovat tarjonneet turvaa korona-aikana. Senkin vuoksi esitys on oikein tarpeellinen ja kannatettava.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä yhteydessä vielä totean — itsekin olen hieman näköjään jäässä: Muistutan niistä turvaväleistä, eli 2 metrin turvavälit siellä permannolla. Ja puhutaan niistä ryhmäkohtaisista paikoista, ja puheenvuorot käytetään näistä kannettavista tietokoneista itse avaten, eikä mennä sinne omalle paikalle. 3 minuuttia tosiaankin permannolta ja nämä turvavälit huomioiden. — Jatkamme keskustelua. Edustaja Essayah.

15.12 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tässä tosiaankin vähän hämentyi, että mitkäs nämä ohjeet nyt sitten oikeastaan ovatkaan.

Mutta kiitoksia ministerille tämän lain esittelystä, ja tietenkin on tärkeää, että tässä on nyt kohtuullisen nopeasti — tai sanotaanko, että niin nopeasti kuin mahdollista — kirkon hallinnon puolelta asiaa lähdetty viemään eteenpäin. Kuten ministeri tässä totesi, niin kir-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

kon autonomia edellyttää sitä, että lainsäädäntömuutosesitykset tulevat sieltä kirkolliskoukselta, ja siinä mielessä nämä vastaavatyypiset muutokset, mitä meillä on tehty, sisällöllisesti samantyyppiset yhteisöjen ja yhdistysten ja yritysten lainsäädäntöjen kokouskäytäntöjen osalta, ovat nyt sitten viivästyneet, koska tässä on tämä hallinnollinen eriävyys olemassa.

Tässä todellakin on tärkeää, että huomioidaan, että seurakuntien hallinnossa on mukana paljon myöskin iäkkäämpää väkeä, monia, jotka kuuluvat riskiryhmiin, ja että tätä lainsäädäntöä on tuolla odotettu ja toivottu, että se nopeasti valmistuu. Ja tietysti sitten käytännössä se on jo asettanut ongelmia, niin kuin ministeri tuossa totesi, esimerkiksi sellaisten toimielinten kokouskäytäntöihin, joissa paikan päällä olisi pitänyt olla huomattavankin suuri, voimassa olevia rajoituksia suurempi, joukko ihmisiä. Tässä on tärkeää tietysti se, että pystytään varmistamaan se, että voidaan olla läsnä yhdenvertaisesti näkö- ja ääniyhteyksin, ja tietysti sitten myöskin se, että jos siellä on salassa pidettäviä tietoja, niin ne eivät ole ulkopuolisten saatavilla. Tältä osin voi sanoa, että tämä hyvin pitkälti vastaa sitä, mistä olemme myöskin tuolla yhteisölainsäädännön puolella joutuneet huolehtimaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä tosiaankin mahdollistetaan tämä sähköinen kokoontuminen, ja myös ne muutostarpeet toimielinten päätösvaltaisuuteen on silloin huomioitava ja sitten myöskin se, millä tavalla vaalit pystytään toimittamaan sitä koskevan sääntelyn mukaisesti. Ja tässä ehkä voisi sanoa, että tämä problematiikka ei pelkästään koske nyt sitten seurakuntia vaan myöskin näitä yhdistyksiä, joissa on myöskin jouduttu miettimään, millä tavalla erilaisia vaaleja toimitetaan, missä on esimerkiksi useampia erilaisia vaihtoehtoja, joista valita, jolloinka tässä tietysti toivoisi, että meillä löytyisi myöskin järjestökenttään erityyppisiä äänestysvälineratkaisuja.

Tässä yhteydessä haluan vielä korostaa muutoinkin kirkkojen ja seurakuntien roolia suomalaisen yhteiskunnan merkittävänä taustana. Tässä tilanteessa, missä nyt olemme, on tärkeää, että esimerkiksi seurakuntien ruoka-avusta, diakoniasta, heikoista huolehtimisesta, rukoilemisesta ja rinnalla kulkemisesta, mitkä ovat [Puhemies koputtaa] niitä kirkon ydintehtäviä, pystytään huolehtimaan ja [Puhemies koputtaa] olemaan kansalaisten tukena ja auttamaan suomalaista yhteiskuntaa jälleen eteenpäin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Holopainen, Hanna.

15.15 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Olemme edelleen pandemiatilanteessa, ja meidän pitää tietysti torjua tätä koronaa mutta sen lisäksi pitää huolta siitä, että yhteiskunnan toiminnot pyörivät. Ja Suomessa tässä on onnistuttu hyvin: päätöksentekomenettelyssä ja muussa on pystytty toimimaan lähes normaalisti mutta poikkeusjärjestelyin niin täällä eduskunnassa kuin muillakin päätöksenteon tasoilla. Nyt sitten ollaan tässä käsittelemässä kirkkolain uudistusta, jotta turvataan myös kirkon toimintaedellytykset tässä pandemiatilanteessa. Kuten täällä aiemmin todettiin, niin aiemmin, kun poikkeusolojen määritelmä täyttyi, kirkossa pystyttiin kokoontumaan etäkokouksiin ja turvaamaan tämä päätöksenteon turvallisuus, mutta nyt sitten poikkeusolot ovat päättyneet mutta pandemia-tilanne jatkuu, ja nyt tarvitaan sitten muutoksia tähän lainsäädäntöön.

Keväällä teimme jo muutoksia kuntalakiin, mikä mahdollisti sen, että kunnallisessa päätöksenteossa pystyttiin ottamaan laajemmin käyttöön etäkokoukset ja pystyttiin myös hyödyntämään hybridikokouksia, ja nyt on erittäin tärkeätä, että tämä sama mahdollisuus turvataan myös sitten kirkon toimielimissä. Suomessa on tietysti hyvin laaja joukko ihmisiä,

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

jotka osallistuvat kirkollisdemokratiaan, ja se on hieno asia. Kirkot tekevät tärkeää työtä, kuten täällä on aikaisemmissa puheenvuoroissa mainittu, ja kirkon hallintoon kuuluu se, että siellä on laaja joukko kansalaisia osallistumassa päätöksentekoon, ja on totta kai tärkeätä, että myös pandemiaoloissa he voivat sen turvallisesti edelleenkin tehdä.

Tästä on tullut tietysti paljon palautetta, että tätä on odotettu, ja valitettavasti tässä nyt, monestakin eri syystä, sitten ollaan tätä päätöstä tekemässä. Varmaan on nyt sitten hienoa, että kiireellisesti saadaan tämä lakiesitys täällä käsiteltyä ja sitten pystytään jatkamaan tätä normaalia toimintaa myös kirkossa ja samalla sitten turvataan pandemian torjuminen ja tukahduttaminen. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kurvinen.

15.18 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! [Puhujalla on ongelmia mikrofonin kanssa] Jos tämä nyt toimisi. — Hyviä alkaneita valtiopäiviä kaikille meille! Tämä digitalisaatio on tällaista, sitähan tässäkin käsitellään. Toivon mukaan nyt tämän lakimuutoksen jälkeen seurakunnissa vähän jouhevammin toimii kuin minulla tämä mikrofoni nyt.

Arvoisa puhemies! Korona-aikana koko suomalainen yhteiskunta on ottanut valtavan digiloikan. Olemme tehneet päätöksiä etänä paljon myös kunnissa, maakunnallisissa kuntayhtymissä ja myös mahdollistaneet yhdistyksille ja yrityksille etäpäättöskenteon, ja nyt nämä samat mahdollisuudet tuodaan sitten myöskin meidän kansankirkkomme hallintoelimille — todella tarpeellinen ja kannatettava, hyvä esitys.

Arvoisa puhemies! Tämä koronakriisi on muutenkin jälleen kerran osoittanut, mikä merkitys, vaikka olemme Suomena aika sekulaari ja maallistunut maa nykyään, meidän yhteisellä kansankirkollamme kuitenkin on. Vaikeina hetkinähän usein seurakunnista tukea haetaan, ja sen lisäksi, että sieltä haetaan tukea, me jäsenet haemme siihen hengelliseen suureen pääasiaan tukea, niin on myöskin diakoniatyö niille ihmisille, joilla on todella tiukka tilanne. Suomalaisessa yhteiskunnassahan on semmoinen tilanne, että silloin kun mistään muualta ei enää apua saa, niin seurakuntien diakoniatyö usein on se, josta saa. Ja seurakunnat ovat todella merkittäviä myös paikallisyhteisön hoitajia, ja siellä ovat apuna esimerkiksi riskiryhmäläisten ruokakuljetukset, auttaminen yksinäisille ikäihmisille, jotka ovat joutuneet nyt sitten sosiaalista eristyneisyyttä ottamaan koronakriisin takia, ja seurakunnilla on ollut siinä iso merkitys.

Kun nyt kerran keskustelemme seurakuntien tilanteesta ja kirkon tilanteesta, niin olisi tietysti mukava kuulla, mitä ajatellaan, mitä edustajat ajattelevat, ja ehkäpä, onko kirkkoasioista vastaava ministeri ehtinyt pohtimaan sitä, millä tavalla tulevaisuudessa meidän seurakuntien taloudesta pidetään huolta. Aika paljon on pohdintaa varsinkin maaseudulla, missä väestökato on suurta ja sitä kautta kirkonkin jäsenmäärä laskee. Siellä on ihan haasteita siinä, miten kirkkorakennuksia, seurakuntataloja tulevaisuudessa pystytään ylläpitämään, ja niillähän on iso kulttuuriperinnöllinenkin merkitys.

Varmaan olisi paikallaan miettiä myös kirkkolain uudistamista laajemminkin. Myös siitä on jonkin verran tullut palautetta, että tällä hetkellä seurakuntajako on sidottu kuntajakoon ja voisi olla tilanteita, jolloin voisi olla järkevää sitten ehkä ajatella muutenkin, ehkä pienten seurakuntien liittyä yhteen, vaikka kunnat pysyisivät itsenäisinä, tai sitten voi olla vahvoja seurakuntia, jotka voisivat olla edelleen itsenäisiä seurakuntia, vaikka kuntaliitoksia tapahtuisi. Myös näistä asioista on syytä huolehtia. Evankelis-luterilaisella kirkolla samoin kuin toki myös toisella kansankirkollamme, ortodoksisella kirkolla on iso merkitys

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

sen hengellisen työn lisäksi myös kulttuuriperinnön [Puhemies koputtaa] ja meidän kulttuurimme kannalta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkonen.

15.21 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On todellakin äärimmäisen tärkeää, että kirkon päättävissä elimissä ja seurakuntien päättävissä elimissä voidaan näitä kokouksia järjestää jatkossa sähköisesti ja päästään tähän digitaaliseen päätöksentekoon ja näihin menettelyihin myöskin siellä seurakuntien hallinnon puolella.

Tämä aika on kirkolliselle ja hengelliselle työlle ja toiminnalle monin tavoin vaikeaa. Jumalanpalveluksiin ei voi väki fyysisesti osallistua. Nämä rajoitteet koskevat kirkkoa ja muita uskonnollisia yhteisöjä samalla tavalla kuin muutakin yhteiskuntaa, ja niinhän se tietysti kuuluu ollakin, mutta meidän on hyvä tunnistaa se, että tällä toiminnalla on ihmisille monella tavalla voimaannuttava ja jaksamista tukeva merkitys ja sen ikään kuin puuttuminen siinä perinteisessä muodossaan keskuudestamme tällä hetkellä vaikeuttaa ehkä ihmisten jaksamista, jolloin tätä niin sanottua koronaväsymystä saattaa myös tulla lisää.

Nyt kun kirkollisasioista vastaava ministeri on täällä paikalla, niin olisin tiedustellut toista asiaa, joka liittyy tähän kokonaisuuteen. Nythän kun korona-aika on vaikeuttanut kaikenlaisten muiden tapahtumien järjestämistä, niin myös uskonnollisten yhteisöjen järjestämien tapahtumien järjestäminen, joilla on näille yhteisöille aika iso taloudellinen merkitys, on ollut mahdotonta tämän pandemian ja epidemian aikana oikeastaan täällä koko maassa, ja käytännössä näitä isoja uskonnollisia tapahtumia ei ole voitu järjestää, ja nämä taustayhteisöt ovat sen myötä vaikeuksissa. Onko näiden yhteisöjen auttamista jollakin tavalla pohdittu?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalmari.

15.23 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille ripeästä lain tuomisesta tänne eduskuntaan. Tämä on hyvä esitys, jonka jalanjalkia kannattaa seurata myös muissa hallinnon rakenteissa kuin kirkon rakenteissa. Vaikka ihminen kaipaa myös fyysistä kanssakäymistä, niin nämä etäkokoukset ovat tulleet jäädäkseen, ja niistä on hyviä kokemuksia kirkollakin sekä keskushallinnosta, seurakunnista että seurakuntayhtymistä.

Tuossa edustaja Essayah nosti tämän sähköisen äänestysvälineen esille. Haluan tuoda tiedoksi teille, että monet järjestöt ovat ihan onnistuneesti siinä jo pystyneet etenemään niin, että esimerkiksi vaalejakin voidaan järjestää ja äänen antajat pystyvät pysyttelemään salaisina, eli tällekin väylät jo on. En tiedä, ovatko ne vielä tietoturvallisia, mutta ainakin joissain järjestöissä näitä käytetään.

Tämä on tärkeä asia myös talouden ja ilmaston kannalta. Tuossa edustaja Kurvinen nosti näitä talousasioita ja pohti sitä, että seurakuntarajat menevät kuntarajojen myötä. Ihan kaikkialla näin ei ole. Itse esimerkiksi tulen kappeliseurakunnasta, joka on Saarijärven kappeliseurakunta, ja meillä se kohtuullisen onnistuneesti toteutui mutta välimatkat ovat pitkiä. Ja kun sanon, että tämä toteutui kohtuullisen onnistuneesti, niin tämä tarkoittaa tietysti myös sitä, että esimerkiksi jumalanpalveluksissa, silloin kun niitä fyysisesti pidettiin, sama kirkkoherra pystyi saarnaamaan useammassa paikassa peräjäälkeen. Se vaati seurakuntalaisilta totuttelua, mutta on ihan järkevää, koska siten saadaan lomiakin pidettyä.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Ja kun on pahaa, niin on jotain hyvääkin: Nythän tämä koronapandemia sai aikaan sen, että on seurakuntien Facebook-livelähetyksiä ja nämähän ovat olleet tosi suosittuja. Esimerkiksi piskuisesta Kivijärven kunnasta on paljon maailmalle muuttanut ihmisiä, ja seuraajamäärät ovat monikymmenkertaisia normaaliin jumalanpalvelukseen, kun tuntee, että vaikka Espoosta voi olla siellä omassa kotikirkossaan Kivijärvellä. Tämänkin asian soisin jatkuvan sitten, kun tämä pandemiavitsaus on saatu ohitse.

Vielä haluan tähän puhevuoron loppuun nostaa sen, että jotta näitä kokouksia ja muuta netissä tapahtuvaa toimintaa voidaan tehdä, niin yhteyksien täytyy olla kunnossa. [Puhemies koputtaa] Siksi mielestäni on ensiarvoisen tärkeää, että esimerkiksi EU:n elpymisrahoja käytetään yhtenäisten yhteyksien aikaansaamiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.26 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Me olemme toivottaneet tässä toisillemme hyviä valtiopäivien avajaisia, ja te puhemiehenä hetki sitten juhlavassa seremoniassa tasavallan presidentin kanssa sieltä korokkeelta avasitte nämä valtiopäivät, mutta varmasti yhdytte siihen näkemykseen, jos totean, että tunnelma oli hieman latistunut, ja tämä oli tietenkin hyvin poikkeava tilanne. Meillä tämä koronavirus on yhteisenä tuskana koko kansakunnalle, ja tämä etätyöskentely ja myöskin etäiset valtiopäivien avajaiset nyt jouduttiin tässä muodossa toteuttamaan.

On aivan ymmärrettävää, että myöskin kirkon osalta kokoukset etätyöskentelymuodossa on syytä mahdollistaa, niin kuin yhteiskunnassa nyt joudutaan muutenkin tätä tekemään, mutta haluaisin sen varoittavan sanan sanoa, että toivottavasti näistä etäkokoustyyppisistä tapaamisista ei tule maan tapa. On selvästi tilanne se, että meillä on tietysti tarvetta ja mahdollisuuksia hyödyntää myöskin etäyhteyksiä. Ne tarjoavat tietysti uudentyyppisen ulottuvuuden, esimerkiksi jonkun kansainvälisen vieraan saaminen puhujaksi on helpompaa, mutta kyllä tämä, että ihmiset kohtaavat toinen toisensa, vaikka nyt pienemmässä muodossa, niin kuin nyt tässä salissa, on ratkaisevan arvokasta. Minulla on kokemus viime viikolta, kun Strasbourgissa oli Euroopan neuvoston kokous ja itse osallistuin siihen ainoana suomalaisena kansanedustajana. Voin sanoa, että ero oli totaalisen suuri olla läsnä siinä kokouksessa — siellä oli kuitenkin toistasataa kansanedustajaa — kuin niillä kollegoilla, jotka joutuivat jäämään kotimaahan ja jotka olivat käytännössä täysin ulkona siitä prosessista, missä me olimme mukana.

Sama koskee kirkkoa, myöskin kirkon kokouksia. On mitä luontevinta pyrkiä siihen jatkossa, että tämä on väliaikainen tilanne, että etäkokouksilla näitä asioita hoidetaan. Se yleensä johtaa siihen, että valta keskittyy niille, jotka valmistelevat ja johtavat niitä kokouksia. Ne, jotka eivät osallistu fyysisesti läsnä olevana, jäävät paitsioon, ja kyllähän tämä vuorovaikutus, minkä inhimillinen läheisyys antaa, on kuitenkin sitä, miten ihmisten pitää yhdessä tehdä päätöksiä ja myös työskennellä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Talvitie.

15.28 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Omasta puolestani myöskin hyviä valtiopäiviä kollegoille ja kiitos puhemiehelle ja presidentille avajaispuheista. Täällä ei pystytty niitä kuuntelemaan, mutta niin sanotusti käytäväkollegan ja edustaja Ovaskan kanssa sitten kuuntelimme kuppilassa turvavälein ja etäyhteyksien päästä.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Tarvitaan todellakin sillanrakentamista tässä ajassa, ja sitä myös kaivataan erilaisten muurien ja vastakkainasettelun sijaan, mutta tässä kirkkolain muutoksessa on tärkeää, että tämä sähköinen käytäntö nyt toteutuu. Meillähän oli hallintovaliokunnassa viime keväänä hallituksen esitys 19/2019, jossa olisi ollut kirkkolain suurempi uudistus, jossa olivat myöskin sähköiset käytänteet jo edessä, mutta todettiin, että se tarvitsee vielä kirkolliskokouksen uutta käsittelyä, ja eduskunta odottaa, että se tulee sitten kirkolliskokouksen uutena esityksenä, mutta on tosi tärkeätä, että nämä sähköiset käytänteet pystyvät nyt tältä osin etenemään eikä tarvitse kirkolliskokouksen päätöksiä odottaa. Toimintavarmuus päätöksenteon osalta, se, että päätöksenteko turvataan kaikissa tilanteissa, on aivan keskeistä demokratialle, ja kirkot ja seurakunnat ovat toki taipuneet erilaisiin järjestelmiin isoissa kokoustiloissa, jotka sitten lähinnä ovat olleet kirkkoja, ja ovat sitten päätöksentekoa toteuttaneet.

Edustaja Kalmari otti tässä esiin tietoliikenneyhteydet, ja ne ovat tosi tärkeitä, koska tiedetään, että sillä tavalla etäyhteyksissä päätöksenteko hajaantuu siltä osin, että ihmiset ovat eri alueilla, eri puolilla. Meidän suomalaisen yhteiskunnan vahvuus on se, että meillä on tällaiset tietoliikenneyhteydet ja me pystytään raskaitakin prosesseja niillä pyörittämään, mutta se myöskin sitten edellyttää, että me turvataan ja taataan ne tietoliikenneyhteydet niin, että ne myöskin toimivat. Mutta tarpeellinen ja hyvä esitys, ja toivottavasti tältä osin myöskin sitten saamme ripeän etenemisen tälle asialle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Olemme melkein käyttäneet sen ajan, puoli tuntia, mitä tähän on varattu. Mutta otetaan tähän puheenvuoro vielä, edustaja Kalmari, ja sen jälkeen ministeri. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.31 Anne Kalmari kesk: Kiitoksia, rouva puhemies! Ja on mukavaa tosiaan olla täällä valtiopäivillä yhdessä teidän kanssanne.

Vielä ihan lyhyesti tästä talousasiasta sillä tavalla — vaikka se varmaan on kirkon omaa päätöksentekoa — että haluan ministerille tiedon, että kun näitä seurakuntien yhdistymisiä tulee, niin kappeliseurakunnille jää hyvin monia hautausmaita hoidettavaksi. Esimerkiksi meidän kappeliseurakunnallamme on seitsemän kappaletta niitä. Kun rahat tulevat vain henkilöluvun mukaan, niin tämä on aika raskas taakka, ja haluan antaa tämän tiedoksi myös kirkkoasioista vastaavalle ministerille: kun käynte kanssakäymisissä, niin näitä asioita voisi oikeudenmukaisuuskysymyksenä pohtia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

15.32 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos, hyvät kollegat, kommentteistanne.

Käytän tässä tilaisuutta hyväkseni vastatakseni ehkä vähän laajempiin kirkollisiin kysymyksiin tämän esityksen yhteydessä.

Ensimmäisenä, täällä viitattiin puheenvuoroissa kirkkolakiin ja sen uudistustarpeisiin. Se uudistustyö toden totta on käynnissä kirkolliskokouksessa, ja tavoitetilana on, että eduskunnan syysistuntokaudelle tuo päivitetty kirkkolaki tulisi valiokunnan käsittelyyn.

Sitten nostettiin esiin korona-aika laajemminkin kirkon ja eri kirkkokuntien piirissä. Haluan lausua kiitokset siitä vastuullisuudesta, millä tavoin eri uskonnolliset yhdyskunnat valtavirrassa, merkittävin pääosin ovat koronarajoituksia noudattaneet. Erityisesti vaikka-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

pa evankelis-luterilainen kirkko kaikkein suurimpana ja merkittävimpanä koko Suomen toimijana on hoitanut asiat pilkuntarkan vastuullisella tavalla. Tuo ele ei ole vailla vähäistä merkitystä. Muutoinkin esimerkiksi täällä eduskunnassa käsittelyssä olevien tartuntatauti-lakiin liittyvien rajoitustoimien osalta ja uskonnollisten yhdyskuntien asemaa uskonnonva-paudenkin näkökulmasta arvioiden kävimme useamman uskonnollisen yhdyskunnan kanssa hyvän niin sanotun pyöreän pöydän keskustelun, ja koen, että vuorovaikutuksem-me, tältä hallitukselta ja opetus- ja kulttuuriministeriöltä, kirkkokuntien kanssa on ollut varsin toimivaa.

Sitten nostitte esiin, hyvät kollegat, seurakuntien taloudellisen tilanteen. Evankelis-lute-rilaisen kirkon ja kirkkokunnan yhteiskunnallisiin tehtäviin osoitetaan vuosittain 117 mil-joonaa euroa. Ja kyllä, kannan aivan samasta asiasta huolta kuin useammat edustajat tääl-lä: monen seurakunnan taloudellinen tilanne on tukala. Ja rakenteellisia muutoksia on mie-titty. Selvää on myös, että pelkästään toimitiloihin liittyvät kustannukset ovat näissä arvok-kaissa kirkon rakennusperintökohteissa todella suuria.

Korona-aikana juuri tähän kirkon merkittävään yhteiskunnalliseen työhön, ihmisen koh-taamistyöhön poikkeuksellisissakin oloissa [Puhemies koputtaa] ja kaikkien syrjään joutu-neimpien aseman auttamiseksi, me olemme kohdentaneet erityistä koronatukea evankelis-luterilaiselle ja ortodoksiselle kirkolle [Puhemies koputtaa] yhteensä 4,5 miljoonaa euroa.

Ja viimeimmäksi, arvoisa puhemies, vain yksi lause: kirkon autonomia on meille tärkeä asia. Meillä on Suomessa uskonnonvapaus, ja meidän tehtävämme eduskuntana, maan hal-lituksena on se, että me emme tee päätöksiä kirkon puolesta, me tuemme niiden toiminta-edellytyksiä myös tällä lakiesityksellä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista an-netun lain, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain, julkisista puolustus- ja turvalli-suushankinnoista annetun lain 47 §:n sekä rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 244/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan ai-kataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Haatainen, olkaa hy-vä.

Keskustelu

15.35 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut esityksen hankintalain, erityisalojen hankintalain, puo-lustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain 47 §:n sekä rikosrekisterilain 6 b §:n muut-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

tamisesta. Hankintalakiin sekä erityisalojen hankintalakiin tehtävät muutokset ovat pääosin teknisiä korjauksia ja täsmennyksiä. Pääosa muutoksista johtuu Euroopan komission tarkastuksessa havaittujen puutteiden ja sanamuotojen tulkinnanvaraisuuksien korjaamisesta vastaamaan paremmin direktiivin sanamuotoa.

Tässä esityksessä parannetaan hankintayksiköiden tiedonsaantioikeutta tarjoajien sekä näiden alihankkijoiden soveltuvuuden täyttymisestä ja näin edistetään harmaan talouden torjuntaa julkisissa hankinnoissa. Lisäksi laajennetaan hankintojen sähköisen kilpailutusjärjestelmän Hilman käyttöä sekä mahdollisuuksia saada hankintoja koskevaa tilastotietoa. Esityksessä täsmennetään puitejärjestelyä koskevaa sääntelyä siten, että puitejärjestelyt mahdollistaisivat tarkoituksenmukaisen ja hankintayksiköiden muutostarpeet huomioon otavan tavan hankkia tuotteita ja palveluja puitejärjestelyjen sisällä. Puolustus- ja turvallisuushankinnoista annettuun lakiin sekä rikosrekisterilakiin tehtävissä muutoksissa on kyse tekstiluonteisista muutoksista.

Nämä lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivä maaliskuuta tänä vuonna.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Östman.

15.37 Peter Östman kd: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin me kuulumme, tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksesta annettua lakia, ja ehdotuksen pääasiallisena tavoitteena on saattaa voimaan komission edellyttämät tarkennukset sekä korjata eräitä muita teknisiä virheitä.

Arvoisa puhemies! Julkisilla hankinnoilla on mahdollista saavuttaa merkittäviä myönteisiä aluetaloudellisia vaikutuksia yritysten kasvuun ja työllisyyteen. Markkinoiden hyödyntäminen, reilu kilpailu ja julkisen elinkeinotoiminnan vähentäminen ovat keskeiset tekijät tahtotilan saavuttamiseksi. Julkisen talouden tasapainosta huolehtiminen on tärkeää, ja markkinoiden toimivuudesta huolehtiminen on keskeinen osa taloudellista kestävyyttä. Hankintalaki ohjaa vahvasti jakamaan esimerkiksi EU-hankinnat osiin. Hankintalaissa todetaan, että jos hankintayksikkö ei jaa hankintasopimusta osiin, sen on esitettävä jakamatta jättämisen syyt hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä tai hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

Arvoisa puhemies! Moni hankintayksikkö eri puolilla Suomea on ansioitunut esimerkiksi ruokahankinnoissa jakamalla hankinnat osiin. Esimerkiksi jotkut hankintayksiköt ovat mahdollistaneet, että yritys voi tarjota tuotteitaan kapasiteettinsa mukaisesti vain yhden koulun keittiön tarpeisiin. Tarjontaa ei ole myöskään edellytetty ympärivuotisesti vaan satokauden aikana. Julkiset hankinnat onnistuvat vain elinvoimaisten markkinoiden avulla. Elinvoimaisten markkinoiden ja niiden kehittämisen on oltava julkisten hankintojen keskiössä, ja keskeistä on, että julkinen sektori tunnistaa vastuunsa markkinoiden toimivuudesta sekä tehtävänsä reilun kilpailun edistäjänä.

Lopuksi: Julkinen sektori ei onnistu yksin ilman yrityksiä palveluiden tuottamisessa. Yleensä markkinoiden hyödyntäminen tuottaa veronmaksajille hyvän lopputuloksen.

Arvoisa puhemies! Kannatan esityksessä olevia tarkennuksia ja teknisiä korjauksia lakiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalmari.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

15.40 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun käymme tässä kohti kunta-vaaleja, niin soisin keskusteluun entistä enemmän sen, että julkisilla hankinnoilla voidaan tukea lähialueiden menestymistä, saada raha pyörimään lähellä. Hyvä esimerkki tästä on edustaja Östmanin esiin nostamat ruokahankinnat, joissa on jo pitkälti kokemusta siitä, miten tämä voidaan tehdä, jos tahtotilaa on käyttää lähiruokaa, luomuruokaa. Näitä kriteereitä voidaan sinne hankintaan kirjata sisään. Esimerkiksi voidaan vaatia, että leivän pitää olla samana päivänä valmistettua tai että perunoitten kuorimisesta ei saa olla tiettyä aikaa enemmän, tai voidaan laittaa muuntotyypisiä laatukriteereitä, esimerkiksi, että marjat pitää voida käyttää kuumentamattomana, jolloin ulkoa tuodut marjat, joita on jätevedellä kasteltu, eivät sitten sovellu hankintaan.

Mutta yhtä lailla haluaisin nostaa esille sen, että energiapäätöksillä on todella iso merkitys. Meidän ei ole pakko lähettää kunnista rahaa venäläisille hakettajille tai öljyseikeille Lähi-itään, vaan se raha pystytään jättämään pyörimään siinä lähellä. Ja haluaisinkin varmistaa nyt ministeriltä: onhan tämä aivan samaan tapaan kuin ennenkin, että tätä lakia ei sovelleta energiahuoltoon liittyvän energian tai sen tuottamista varten tarvittavan polttoaineen hankkimiseen, kuten asia on ennenkin ollut, eli että huoltovarmuuden kannalta merkittävät asiat voidaan toteuttaa ohi kilpailutuksen, tai tämän hankintalain — totta kai siinä järkevästi täytyy kilpailuttaa, mutta niin, että ohi hankintalain pystytään näitä jatkossakin toteuttamaan — huomioiden kokonaisuus?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri Haatainen, 1 minuutti.

15.42 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos näistä puheenvuoroista. Tosiaankaan nämä esitykset eivät sisällä mitään isoja muutoksia. Nämä ovat täsmennyksiä tähän käytäntöön, ja tällä laajennetaan myös Hilman, tämän sähköisen järjestelmän, käyttöä.

Täällä puhuttiin näistä kysymyksistä, voidaanko esimerkiksi kouluihin saada lähiruokaa ja luomuruokaa hankintaprosessin kautta. Kysehan on hankintaosaamisesta, ja tässä valtakunnassahan on tehty niin valtiovallan taholla kuin myös Kuntaliiton hankintayksikön kanssa paljon yhteistyötä, jossa tietoa näistä hankinnoista viedään hankintaprosesseja hoitaville kuntien viranomaisille, että he osaavat oikealla tavalla nämä kilpailutukset tehdä. Eli paljolti on kysymys siitä, miten tätä instrumenttia, menetelmää, osataan käyttää. Ta-voitehan on se, että se, joka hankkii ja ostaa, saa sitä, mitä haluaa, mutta se prosessi menee sillä tavalla, että kaikilla tarjoajilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet olla siinä kilpailut-lanteessa mukana.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 252/2020 vp

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Haatainen.

Keskustelu

15.44 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan hallitusohjelman mukaisesti muutettavaksi kausityölakia. Tämä kausityölakiin koskee työsuhteessa tapahtuvaa kausityötä maatalouden ja matkailun alalla. Tärkein muutos on se, että kausityöntekijän mahdollisuutta vaihtaa työnantajaa hänen täällä Suomessa ollessaan nyt tällä lainsäädännöllä helpotetaan.

Ulkomaalaiset kausityöntekijät ovat tämän nykyisen kausityölain voimaantulosta saakka — se tuli voimaan 2018 — olleet sidoksissa kausityölupaansa, siihen sopimukseen, printattuun työnantajaan. Tämä ei kuitenkaan ole kausityöntekijän eikä -työnantajienkaan edun mukaista. Ennen vuotta 2018 kausityöntekijöillä oli mahdollisuus esimerkiksi maataloudessa vapaasti siirtyä tilalta toiselle sen mukaan, miten satolajikkeita kypsyi, eli sen sadonkorjuun mukaisesti.

Tämä kausityölaki kytkeytyy EU:n kausityödirektiiviin, mutta aikanaan ei sitten ilmeisesti käytetty näitä kaikkia tämän direktiivin suomaa joustomahdollisuuksia hyväksi. Näin ollen tämä kausityölaki on aiheuttanut varsinkin maa- ja puutarhatalouden tuottajien piirissä ymmärrettävästi harmistusta, ja minuunkin ministerinä on tästä monet kerrat otettu yhteyttä.

Tässä esityksessä nyt kevennettäisiin työnantajan tämmöistä hallinnollista taakkaa, eli jokaisesta samaan aikaan ja samanlaiseen työhön tulevasta kausityöntekijästä ei enää tarvitsisi erikseen täyttää ja lähettää sitä lomaketta, vaan tiedot voisi antaa yhdellä kertaa kaikista kausityöntekijöistä.

Myös kausityöntekijöitten maahan paluuta, siis Suomeen paluuta, helpotettaisiin. Hehän kiertävät, samat työntekijät tulevat kesästä toiseen tänne tiloille töihin samalle työnantajalle, samoille tiloille, joten tällaisen kausityöntekijän ei tarvitsisi enää esittää tämmöistä selvitystä työnteon edellytyksistä. Maahanmuuttovirasto on näin ollen jo aiemmin selvittänyt tämän työnantajan edellytykset toimia lain vaatimusten mukaisena työnantajana, eli sitä kautta tämä on jo kertaalleen päteväksi todettu.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys tukeutuu Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmän kehittämiseen. Tätä niin sanottua UMA-järjestelmää parasta aikaa kehitetään osana työvoiman maahanmuuton järjestelmien kehittämistä. Tässä kokonaisuudessa näitä kehittämiskohteita, siis toimenpiteitä, joita tarvitaan, on tosi paljon, ja tähän muutostyöhön tulee menemään myös aikaa. Itse kyllä toivon ja odotan, että tämän esityksen tarvitsemat tietojärjestelmämuutokset olisivat keskeisiltä osin käytössä lain voimaan tultua, siis toivon mukaan nyt ennen tätä tulevaa satokautta.

Lopuksi vielä totean, että tässä esityksessä on myös otettu huomioon ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisy. Tämmöiseen vilpillisesti toimivaan työnantajaan kohdistettuja seuraamuksia tarkennettaisiin nyt siten, että seuraamukset saataisiin käytännössä

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

paremmin tämmöiseen operationaaliseen käyttöön. Osa ulkomaalaislain muutosesityksistä, jotka koskevat ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisyä, ovat näin ollen käytössä myös täällä kausityön puolella. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

15.48 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tehnyt oikeita toimia. Jo tietysti koronaviruksen sen on osoittanut, mutta erityisesti tämä problematiikka on ollut jo tiedossa, eikä vähimmäismäärin sen suhteen, että meillä todellakaan kotimaisella työvoimalla ei ole ollut kiinnostusta tarttua näihin kausitöihin, ja sitä kautta meillä ehkä jo voidaan huoltovarmuudenkin kannalta pitää tärkeänä sitä, että nämä maatalouden työt voidaan kuitenkin tehdä niin, että sato voidaan turvata.

Tässä rinnalla kuitenkin koko ajan pitää edistää myös sitä, että työstä kiinnostumisen polkuja kehitetään Suomessa, ja näistä on hyviä malleja jo olemassa, että nuoret ottavat tavallaan tilan töitä haltuun. Siellä on myös sitten mahdollisuus erilaisiin tekemisiin, ja sitä kautta myös sen koulutuksen yhteensovittaminen ja edistäminen on tärkeää, ei unohdeta sitä. Ei ole niin, että olisi vain yksi ratkaisumalli. Mutta todellinen asia on se, että tämä hankaluus työnantajan vaihtumisen suhteen on todellinen. Meillä satotilanteet vaihtelevat maatiloilla, ja siinä suhteessa on todella hämmentävää, että meillä ei ole voinut siirtyä sinne naapuritalalle työntekijäksi.

On oikein, että tässä tavoitellaan ja mahdollistetaan se, että turha byrokratia puretaan siitä, jos tulee uudelleen. Mutta toivoisin kuitenkin, että säilytetään se, että jos on tullut omistajavaihdoksia siinä yrityksessä, missä on aiemmin työskennellyt, niin siinä kohtaa muutenkin sen yrityksen edellytykset tarkastettaisiin niin, että ei tule semmoista mahdollisuutta, että siellä ne olosuhteet eivät ole niin hyvät kuin ennen. Kun viime kesänä suomalaisia oli enemmän kausityönteossa, niin näitä asumiseen ja olosuhteisiin liittyviä ilmoituksia tuli huomattavasti aiempaa enemmän. Eli kun kausityöntekijällä se oma itsenäinen oikeusturvan hakukynnys on erittäin korkea, niin silloin tämä hyväksikäyttäminen on valitettavasti ollut joissakin tapauksissa tosi röyhkeää ja alistavaa, ja siinä mielessä nyt ollaan menossa oikeaan suuntaan.

Muutamaan kohtaan haluan kiinnittää huomiota. Tässä pitäisi ehkä voimakkaammin viedä rinnalla myös sitä, ja tuonkin sen esille, että ammattiyhdistyksen kanneoikeus yhdessä alipalkkauksen kriminalisoinnin kanssa ovat tätä yhteistä perhettä, ja näitä tulisi edistää. Kuitenkin pidän mahdollisena ongelmana sitä, että Suomessa toimivien vuokratyönantajien palvelukseen saatettaisiin näitä työntekijöitä. Ongelma voi tulla siinä kohtaa, jos tulee näitä väärinkäytöksiä. Nythän näissä maatalouden töissä se yrittäjä on fyysisesti siinä eikä voi kadota, mutta kun meillä tällä kertaa on Suomessa ulkomaisen työvoiman osalta alipalkkausta, joka alistaa sitten myös kilpailuasetelmassa suomalaisia yrittäjiä epäoikeudenmukaiseen asemaan, niin liian paljon meillä tällä hetkellä on sitä, että kun nämä rästit jäävät, niin yrittäjää ei edes enää mistään löydy. Ja jos nyt tähän lyödään ja mahdollistetaan tämmöinen väline tähän väliin, että se vuokratyönantaja sitten voikin kadota, niin tavallaanhan tämä kausityöntekijöitten tänne palkkaaminen siirtyy oletettavasti pääosin — tämä on ennustukseni — juuri näille vuokra- ja työnantajayrityksille, ja tämä vielä madaltaa sitä perusyrittäjän hallinnollista taakkaa, jota tällä lainsäädännöllä jo ollaan notkistamassa. Ja mikä on erityisen tärkeää. Nämä Maahanmuuttoviraston käsittelymaksut ja resurssien mahdollisuudet ja että näitä nopeammin käsiteltäisiin tietysti eivät tällä lailla tule kuntoon.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Se on sitten aina hallitusten asia mahdollistaa budjetissaan, että riittävät resurssit on. Valvonnan pitää olla ajantasaista, sitä ei tietenkään voi millään lailla ohittaa.

Pääosin tämä on erityisen hyvä askel niin näiden kolmansista maista tulevien kausityöntekijöiden osalta kuin myös maataloussektorille kausityöntekijöiden saamiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

15.54 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Maatalouden kausityövoiman rungon ovat jo pitkän aikaa muodostaneet ulkomaiset työntekijät, joita on tavallisesti ollut kesäisin Suomessa noin 16 000, toki viime kesänä valitettavasti selvästi vähemmän. Monet viljelijät joutuivat viime vuonna pitämään väli vuoden runsaasti kausityövoimaa vaativien kasvien viljelystä ja vähentämään niiden kasvien viljelyä merkittävästi.

Kevään ja kesän kausityöt on saatava tehdyksi ajallaan myös tänä vuonna. Myös marjanpöiminnän on sujuttava. On erittäin tärkeää keventää byrokratiaa ja saada kausityöntekijät sujuvammin maahan. Tämän hallituksen esityksen myötä maahanpääsy helpottuu tärkeässä kohdassa. Kausityöntekijän palaamista aiemman työnantajan palvelukseen samaan työhön, jota varten hänelle on aiemmin myönnetty kausityöhön oikeuttava lupa, helpotetaan siten, että kausityöntekijän ei tarvitse aina uudelleen esittää lain muutoin edellyttämää laajaa selvitystä työnteon edellytyksistä ja työehdoista. Tärkeää on myös, että työnantajan hallinnollista taakkaa kevennetään työntekijätietojen ilmoittamisen osalta.

Nyt käsitellyssä olevan hallituksen esityksen myötä myös kausityövoiman käyttö joustavoituu. Ulkomaisille työntekijöille tulisi mahdollisuus vaihtaa työnantajaa, mikä edistää työvoiman tehokasta käyttöä ja on siitä syystä tärkeää työnantajalle mutta parantaa myös työntekijöiden ansioita ja oikeudellista asemaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

15.56 Riikka Purra ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä halutaan helpottaa EU:n ulkopuolelta saapuvan kausityöntekijän mahdollisuutta vaihtaa työnantajaa. Viime keväänä käsitelimme vastaavaa koronapandemiasta johtuvaa lakia, jossa ulkomaalaislakia ja kausityöntekijöiden maahantuloa ja oleskelua koskevaa lakia muutettiin väliaikaisesti.

Maataloudessa erityisesti satokaudella marjanpöiminnassa ja muissa vastaavissa tehtävissä ulkomaalaisten osuus työntekijöinä on erittäin korkea. Suurin osa näistä henkilöistä on kausityöntekijöitä. He tulevat maahan, tekevät työtä ja lähtevät maasta. He eivät kuormita sosiaaliturvaa ja palveluita eivätkä jää maahan työn loppumisen jälkeen. Lähtömaita ovat esimerkiksi Ukraina, Valko-Venäjä, Thaimaa, Venäjä. Vähemmän ihmisiä tulee enää EU:n sisältä Baltiasta ja Puolasta.

Perussuomalaiset eivät vastusta kausityöntekijöitä. Heidän työpanoksestaan on hyötyä, ja siitä saadaan veroja, eli kyse on täysin eri asiasta niin taloudellisesti kuin muiltakin osin kuin sellaisen henkilön kohdalla, joka jää maahan millä tahansa oleskeluluvalla ja kuormittaa sosiaaliturvaa ja palvelurakennetta.

Tunnistamme kuitenkin kausityövoimaan liittyvän laajemman ongelman ja olemme pyrkinneet nostamaan esille muun muassa huoltovarmuusasiaa. Ei vaikuta järkevältä, että niin suuri osa ruokahuollostamme on riippuvaista ulkomaisista työntekijöistä. Tämä ei tunnu huolestuttavan muita puolueita, mitä pidän hieman ihmeellisenä. [Raimo Piirainen: Ei pidä paikkaansa!] Vastaavasti usein kuulee perustelun, että koska alkutuotannon kausi-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

luonteisista töistä suuri osa tehdään jo nyt ulkomaisen työvoiman voimin, ei suomalaisiin kohdistu syrjäyttämisaikutusta, vaikka ulkomaalaisten maahantuloa edelleen helpotettaisiin. Näin varmasti on, mutta se ei millään tavalla poista itse kokonaisuuden ongelmaa, sitä, että suomalaisen tai oleskelunsa vakiinnuttaneen maahanmuuttajan ei kannata ottaa vastaan huonosti palkattua työtä vaan mieluummin elää sosiaaliturvan varassa.

Esityksessä ehdotettava oikeus kausityöntekijän alanvaihtoon vaikuttaa tarkoituksenmukaiselta. Samaan aikaan järkevää olisi hyödyntää myös huomattavan alhaisesta työllisyydestä kärsiviä, ei-työperäisen oleskeluluvan ja kansainvälisen suojeluaseman saaneita. Maassa on suuri ja yhä kasvava ulkomaalaisten työttömien reservi. Enempää heitä ei pidä ottaa.

Valitettavasti kausityöntekijälakiin tehdyillä muutoksilla tai kausityöntekijöiden siivellä pyritään usein ujuttamaan muita matalapalkkamaahanmuuttoa lisääviä ja helpottavia elementtejä. Tätä ei voi pitää järkevänä. Esimerkiksi Ruotsin spårbyte-järjestelmä on vaarallinen esimerkki siitä, mitä voi tapahtua. Lakimuutos aiheutti valtavan huijaamisen aallon, ja useat puolueet haluavat nyt poistaa sen kokonaan käytöstä.

Joka tapauksessa keväällä, kun näitä asioita viimeksi käsiteltiin, ei voinut välttää ihmetelemästä, miten vaikeaa tuntuu olevan suomalaisten ja maassa jo vakiintuneesti olevien ihmisten töihin kannustaminen ja siihen liittyvä lainsäädäntö verrattuna siihen, mikä koskee esimerkiksi turvapaikanhakijoita ja kausityöntekijöitä. Ulos saatiin esimerkiksi ulkomaalaislain muutos, jolla haluttiin helpottaa turvapaikanhakijoiden työskentelyä maataloil-la. Hyöty oli ministeriöstä vaivalla saamiemme tietojen mukaan olematon.

Nyt käsillä olevassa esityksessä reagoidaan myös laajasti rehottavan ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisyyn, johon liittyy tänään myös lähetekeskustelussa oleva toinen esitys ulkomaalaislain muuttamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys koskee hyvin läheisesti ulkomaalaisia ja maahanmuuttoa sen lisäksi, että se koskee työtä, työ- ja tasa-arvovaliokuntaa, ja maataloutta, maa- ja metsätalousvaliokuntaa. Sen vuoksi esitän, että tämä HE 250 lähetetään lausunnolle myös hallintovaliokuntaan. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Simula.

16.00 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Minua kiinnostaisi kovasti tietää, onko hallituksella tarkoituksena ratkaista tätä marja- ja muiden tilojen työvoimakysymystä vai onko valittu se tie, että jatkossakin sadon istuttaa ja korjaa ulkomaalainen työvoima. Tämähän on tosiaan myös huoltovarmuuskysymys.

Viime kesänä tiloilla työskenteli varmastikin ennätyspaljon suomalaista työvoimaa, mutta suurin vaikuttanut tekijä oli todennäköisesti se, että suomalaiset halusivat olla tuke-massa tilallisia ja tekemässä osansa, jotta selvitään koronan aiheuttamasta työvoimapulas-ta tiloilla.

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta jatkossakin töihin saataisiin suomalaisia eikä automaatisesti työvoimaa ulkomailta, kuten Ukrainasta? Silloinhan ne työpaikat eivät koskaan edes tule haettaviksi suomalaisille. Aivan yksioikoista tämä ulkomaalaistyövoiman käyttäminen ei ole. Miten konkreettisesti valvotaan työoloja tai estetään harmaa talous? Viime ke-sältä sain huolestuttavan paljon palautetta, jonka mukaan ukrainalaisille palkat maksettiin suoraan käteen ja esimerkiksi koronaan varautuminen oli hyvin heikkoa, samoin työolot.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Ne eivät silloin houkuttele tiloille suomalaisia töihin. Huomautan, etteivät kaikki tilat todellakaan toimi väärin, mutta ne, jotka toimivat, pilaavat maineen muiltakin.

Arvoisa puhemies! Kun suorastaan ohjataan tilat käyttämään ulkomaista työvoimaa, syntyy kierre. Siksi näkisin, että olisi löydettävä ratkaisuja, joilla alaa saadaan houkuttelevammaksi suomalaisille ja jotta suomalainen työvoima myös kelpaisi tilallisille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Ari.

16.02 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Pandemia on vaikeuttanut ulkomaalaisen kausityövoiman maahan saapumista. Tämä on aiheuttanut huolta maatalousalalle. Mielestäni on kuitenkin syytä pohtia, onko maataloustöiden teettäminen ulkomaalaisella työvoimalla tällä hetkellä kovinkaan kannattavaa. Ensisijaisesti hallituksen tulisi määrätietoisesti miettiä toimia, joilla ohjattaisiin opiskelijoita, työttömiä ja lomautettuja suomalaisia töihin maataloille, etenkin näin pandemian aikana — nämä toimet voisivat olla esimerkiksi kouluttamista tai erilaisia kannustimia — ja varmistaa, että tulevan kauden työt saataisiin tehtyä.

Ottaen huomioon tavoite ulkomaalaisen työvoiman hyväksikäytön torjunnasta valvonnan vähentäminen palaavien työntekijöiden osalta voi helpottaa väärinkäytöksiä. 20 §:n osalta ehdotetut työnantajaan kohdistettavissa olevat seuraamukset ovat keskeiseltä sisällöltään sellaiset, että ne tuskin toimivat minkäänlaisena pelotteena, kun päätös olla myöntämättä lupia voidaan tehdä korkeintaan kuuden kuukauden ajaksi. Kyseisen määräajan tulisi olla selkeästi pidempi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Östman, poissa. — Edustaja Holopainen, Hanna.

16.04 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Ulkomaalaiset kausityöntekijät ovat merkittävä ja tarpeellinen työvoimareservi Suomessa erityisesti maatalouden alalla. Koronaepidemian torjunta viime keväänä vaikeutti ihmisten liikkumista ja myös kausityövoiman maahan saapumista. Tämä aiheutti laajaa huolta maatalousalalla ja herätti vilkasta keskustelua sekä maatalouden toimintaedellytyksistä että huoltovarmuudestamme. Keväällä tehtiinkin kausityölakiin väliaikaisia muutoksia, joilla turvattiin kausityövoiman saatavuus. Samalla käynnistettiin erilaisia laajoja kampanjoita suomalaisten houkuttelemiseksi maatalouden kausitöihin, ja osin näin myös tapahtui.

Kausityövoiman tarpeet maatalousalalla ovat kuitenkin huomattavan suuret ja tarve kohdistuu suhteellisen lyhyelle ajanjaksolle, joten on aika epätodennäköistä, että ilman ulkomaalaista kausityövoimaa Suomessa näistä tehtävistä suoriuduttaisiin, vaikka sitä oppositio tässä kovaan ääneen julistaakin. Tosiasia on, että tarvitsemme jatkossakin kausityövoimaa rajojen ulkopuolelta, ja on järkevää, että muokkaamme lainsäädäntömme toimintaedellytyksiä tähän suuntaan, kuten tässä hallituksen esityksessä nyt tehdään.

Esityksen tavoitteena on helpottaa kausityöntekijän mahdollisuutta vaihtaa työnantajaa ja joustavoittaa kausityövoiman käyttöä myös työnantajan näkökulmasta. Samalla on tärkeää, että tähän rinnalle tuodaan vahvoja toimenpiteitä, joilla torjutaan tämän ulkomaalaisen työvoiman hyväksikäyttöä, ja hallituksella onkin tähän laaja toimenpideohjelma, josta yhtä osa-aluetta käsittelemme myös tänään tässä jatkoesityksessä.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Hallintovaliokunnan jäsenenä yhtyisin kuitenkin valiokunnan puheenjohtaja Riikka Purran esitykseen siitä, että tämä hallituksen esitys voitaisiin viedä lausuntopyynnölle myös hallintovaliokuntaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kysyn edustajalta, oliko tässä selvä kannatus tälle ehdotukselle. Selvä. — Ja sitten seuraavaksi edustaja Satonen.

16.06 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Mikrofonin päälle, kiitos. Hiirellä onnistuu. [Eduskunnasta: Tämä on tekniikkalaji!]

Arvoisa puhemies! Olin sairaana ennen joulua, joten en ole vielä oppinut kaikkia uusia järjestelmiä, mutta hyvä, että ääni ilmeisesti nyt kuuluu.

Olisin myöskin kannattanut tätä Purran esitystä. Mielestäni, kun tämä asia oli edellisellä kertaa hallintovaliokunnassa mietinnöllä, on kohtuullista, että se nyt menee sinne lausunnolle, vaikka onkin hyvä lähtökohta, että tämä on työelämävaliokunnassa mietinnöllä. Eli sitä pitäisin ihan järkevänä.

Itse esitys on mielestäni hyvä. Kausityövoimaa ehdottomasti tarvitaan huoltovarmuuden takaamiseksi ja tilojen toiminnan varmistamiseksi. On myöskin ihan oikein, että sillä työntekijällä, joka on jo maassa, on mahdollisuus vaihtaa työnantajaa. Se on sen työntekijän edun mukaista, se on työnantajan edun mukaista, että saa nopeasti jo maassa olevan työntekijän, ja sitten se on myös sen edun mukaista, että nyt kun on tämä pandemia, niin ei suotta tulla maan rajojen ylitse, eli se on hyvinkin järkevä esitys.

Siihen kysymykseen, voidaanko tätä kausityövoimaa sitten korvata suomalaisella työvoimalla tai ylipäättään ulkomaista työvoimaa suomalaisella työvoimalla: Kaikkihan sitä haluaisivat, mutta kyllä se realiteetti on, että aika monessa omallakin paikkakunnallani toimivassa yrityksessä myöskin teollisuudessa, vaikka siellä pääosin on suomalaista työvoimaa, kyllä myös ulkomaista työvoimaa tarvitaan, ja silloin ne ulkomaalaiset työntekijät tavallaan varmistavat myös suomalaisten työpaikat, koska muuten se systeemi ei pyörisi, jos siellä ei riittävästi työntekijöitä olisi. Eli tämä on kyllä realiteetti. Minä olen kyllä siitä vakuuttunut, että hyvin moni suomalainen työntekijä haluaa ottaa kotimaisen, jos vain yhtä hyvän työntekijän saa ja sellaisen, joka on siihen tehtävään osaava ja motivoitunut työntekijä.

Eli on ihan järkevää, että tällainen esitys tuodaan, ja hyvä, kun se tuodaan nyt tällä hetkellä hyvissä ajoin. Se on tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä yksi näkökohta tähän. Täällä edustaja Myllykoski puhui joukkokanteesta ja alipalkkauksen kriminalisoimisesta. Niitä en kannata mutta ymmärrän kyllä tämän ongelman. Kokoomus on tuonut jo hyvin pitkään esille sitä, että meillä pitäisi olla tällainen ”hyvä työnantaja” -sertifikaatti, ja ymmärtääkseni hallituskin oli sitä jossain vaiheessa selvittämässä. Kysyisinkin ministeriltä, onko tämä asia etenemässä. Sen idea olisi se, että ne työnantajat, jotka ovat osoittaneet, että he ovat erinomaisesti asiansa hoitaneet, kuten valtaosa kuitenkin on, saisivat helpommin ja nopeammin työvoimaa myöskin ulkomailta, ja sitä kautta turvattaisiin sekä työehtoja että sujuvaa työvoiman saantia.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eskelinen.

16.10 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Ei ollut yllätys, että tässä nyt sitten maahanmuuttokeskusteluun mennään ja tämä nähdään negatiivisena asiana ja epäillään, että tässä jotakin automaattia ollaan taas rakentamassa ulkomaisen työvoiman osalta. Tässä on minusta pelkästään positiivisia asioita. Viime kesänä maatilat ja marjatilat kamppailivat korona-aikaan hengissä selviämisestä ja sitten erityis- ja poikkeuslainsäädännöllä heitä helpotettiin. Nyt tällä lainsäädännöllä sitten pystytään turvaamaan jatkossakin näitten marja- ja maatilojen tulevaisuus.

Kumminkin se suurin tarve heillä on juuri siihen kausityövoimaan, se on kolme—yhdeksän kuukautta, ja tällä lainsäädännöllä sitä nyt helpotetaan myös sitten sen kevään ja syksyn osalta, jotta työntekijät pystyvät siirtymään. Itselläni on kummikuntana Suonenjoki, jossa on 3 000 marjanpoimijaa, joista on 90 prosenttia ulkolaista työvoimaa. Ja viime kesänä oli tietysti hienoa, että yritettiin kampanjoida kotimaisen työvoiman osalta ja jonkun verran siihen saatiin apua, mutta kun on kysymys kausityövoimasta, niin tässä on se suurin problematiikka.

Kaiken kaikkiaan maataloudessa ja marja-alalla on se 25 000 kausityöntekijää, ja minusta on tärkeää, että tähän nyt sitten todellakin tartutaan ja puretaan byrokratiaa. Erityisesti tässä on mahdollisuus sitten toiselle työnantajalle siirtyä, sekä jotka ovat aiemmin olleet maassa, pystyvät sitten pienemmällä byrokratialla tulemaan seuraavana kesänä töihin — hieno asia. Ja tietysti tuo seuraava asia on myös tärkeä, että puututaan sitten myös tähän ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisyyn. Hyvä kokonaisuus, joka rauhoittaa nyt sitten ensi kesän osalta meidän maatalouden ja marjatilojen tulevaisuutta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja olemme käyttäneet myös tässä kohta tämän puoli tuntia, mitä oli varattu. Otetaan tähän vielä edustaja Norrback ja sen jälkeen ministeri. — Edustaja Norrback, olkaa hyvä.

16.12 Anders Norrback r: Ärade talman! När man kommer från Närpes vet man betydelsen av utländsk arbetskraft för hela samhället. Regeringens proposition om tredjelandsmedborgares inresa och vistelse är en viktig fråga, speciellt för de som är verksamma inom primärnäringarna. Inte minst förra sommaren visade det här för oss. Vi behöver den utländska arbetskraften för att klara av vissa arbetstoppar inom primärnäringarna. Det har framkommit i många talturer här i dag. Att nu tillgången skulle bli flexiblare är av stor betydelse för livsmedelsförsörjningen. Också det att användningen av arbetskraften i olika uppgifter underlättas är en viktig sak för alla.

Arvoisa puhemies! Kuten todettu, on erittäin tervetullutta, että muutoksia ulkomaisen sesonkityövoiman sääntelyyn tehdään. Tällä muutoksella pystytään turvaamaan se, että työvoiman saatavuus pystytään takaamaan.

On erittäin tärkeää, että lakimuutos pystytään viemään läpi ajoissa ennen kuin seuraava viljelykausi alkaa. Kysymyksessä on viljelijöiden kannalta erittäin tervetullut muutos, joka sekä selkeyttää lainsäädäntöä että vähentää byrokratiaa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Haatainen, 2 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

16.13 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu siitä, että näille tiloille tulee nyt työntekijöitä EU:n ulkopuolelta, aika paljon lähinnä Ukrainasta tulee. Itsekin 70-luvulla kesätöitä mansikkatiloilla tehneenä muistan, että siellä oli silloin opiskelijoita ja koululaisia työssä. Mutta sen jälkeen, kun Neuvostoliitto hajosi 90-luvun alussa, sitten pikkuhiljaa tiloille on tullut työntekijöitä näistä maista. Ja totta kai siinä on kysymys siitä, että tilatkin tarvitsevat työvoimaa. Totta on myös se, että tämä ala on kasvanut paljon ja tarvitsee eri satokauden vaiheissa huomattavat määrät työvoimaa.

Mutta näihin kysymyksiin:

Siihen, miten nyt suomalaisia saataisiin kannustettua myös ensi kesänä näihin töihin — korona varmasti jatkuu: Viime kesänä, keväällä käynnistettiin TE-hallinnossa kampanja, jolla kannustettiin täällä olevia suomalaisia nuoria ja täällä asuvia ulkomaalaisia töihin, ja se tulos oli kuitenkin rohkaiseva: ihmisiä tuli, ja oli paljon myös opiskelijoita töissä näillä tiloilla kesällä.

Kannettiin huolta vuokratyöntekijöistä tai siitä, miten vuokratyönantajia valvotaan: Kyllä myös ne ovat valvonnan alla tätä nykyä. Eli kysymys on siitä, miten tehokkaasti sitten pystytään valvomaan tätä kaikkea.

Sitten täällä peräänkuulutettiin myös sitä, että voisi olla ”hyvä työnantaja” -sertifikaatti — edustaja Satonen otti tämän esille. Se on tärkeä asia. Sitä selvitetään parasta aikaa ministeriössä osana lupaprosessien nopeuttamiskokonaisuutta. Siellä on valtava määrä erilaisia asioita, ja niitä tehdään koko ajan. Siihen liittyy myös nämä tietojärjestelmät, niiden kuntoon saattaminen, ja minusta siinä on nyt hyvä ote. Sitä nyt viedään kovasti eteenpäin, että nämä prosessit eivät saa viedä aikaa.

Ja sitten tässä esityksessähän nyt helpotetaan tilallisten hallinnollista byrokratiaa [Puhemies koputtaa] ja selkiinnytetään sillä tavalla käytäntöä. Minusta tämä on hyvä keskustelu. Ja tämä menee nähtävästi hallintovaliokuntaan. Mutta sehän on eduskuntapäätös, että se menee sinne myös lausunnolle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.16.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.31.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysitunnossa keskeytetyn asiakohdan 11 käsittelyä. — Edustaja Taimela.

18.32 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Elikkä aloitetaan tässä vaiheessa keskiviikkoa todellakin uudelleen näistä kausityöntekijöistä.

Yllättävä koronatilanne nosti esiin viime vuoden aikana useita yhteiskuntamme kipukohtia. Yksi runsaasti palstatilaa saanut ongelmakenttä liittyy kausityöhön ja joidenkin toimialojamme riippuvaisuuteen ulkomaisista kausityöntekijöistä. Pidän arvokkaana hallituksen linjausta siitä, että huoltovarmuuden kannalta kriittisen työvoiman maahantulo tur-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

vataan tämän vuoden kasvukautena. Siinä ei todellakaan onnistuttu täydellisesti viime vuoden puolella. Tämä on erittäin tärkeä signaali tuottajillemme, ja nyt heitä ei jätetä pulaan.

Kausityöhön liittyy edelleen monia ongelmia. Viime vuoden keskustelu on osaltaan asettanut toiminnan ylle myös jonkinlaisia varjoja. On totta, että joillain tiloilla kausityöntekijöiden kohtelussa ja vaikkapa asuinoloissa on puutteita. Ne eivät ole millään tavalla hyväksyttäviä. Silti on selvää, että suurin osa tuottajista toimii asiallisesti. Olen myös itse tutustunut omalla alueellani moniin kausityöntekijöitä työllistäviin tiloihin, joiden toiminta on hoidettu esimerkillisesti. Siksi on huolehdittava siitä, ettei koko ala leimaudu yksittäisten väärinkäytösten perusteella.

Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on yksi hyvä korjaussarja kausityön keskeisiin ongelmakohtiin. Haluan kiittää ministeri Haataista aktiivisesta toiminnasta kausityön pelisääntöjen päivittämisessä. Tällä esityksellä helpotetaan kausityöntekijän mahdollisuutta vaihtaa työnantajaa. Samalla kevennetään työnantajan hallinnollista kuormitusta työntekijätietojen ilmoittamisen osalta. Uudistuksilla on selkeitä parannusvaikutuksia niin työnantajien kuin työntekijöidenkin asemaan. Positiivista on myös lakia rikkovien työnantajien kohdalla seuraamusten kohdentaminen yrityksen tai yhteisön vastuuhenkilöihin.

Arvoisa puhemies! Kehityssuunta on oikea, ja sen myötä meillä on selkeämmät pelisäännöt ja vastuut, työntekijän riippuvuussuhdetta työnantajaan kevennetään ja byrokrati-aa karsitaan.

Ja aivan lopuksi: aiemmin tässä käsittelyssä täällä salissa tuli myös esitys siitä, että tämä lakiesitys lähtisi myös hallintovaliokuntaan lausuntokierrokselle, ja myös sitä voin lämpimästi tässä asiassa kannattaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Talvitie, hallintovaliokunnan varapuheenjohtaja.

18.34 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa herra puhemies! Puhutaan tosiaan kausityöläisistä ja tästä hallituksen esityksestä eduskunnalle ja siitä, että sen on tarkoitus helpottaa kausityöntekijöiden tuloa ja työhön käymistä täällä Suomessa — tärkeä ja tarpeellinen esitys. Tiedetään viime vuoden osalta, että koko Suomi heräsi siihen, että meillä on paljon aloja, jotka ovat riippuvaisia ulkomaalaisesta työvoimasta. Moni niistä aloista liittyy myöskin meidän huoltovarmuuteen, muun muassa maatalouspuolella, elintarviketeollisuudessa, erilaisten raaka-aineiden keruussa, elintarviketeollisuudessa muun muassa marjojen osalta. Ja jotta voimme tänä vuonna paremmin tähän haasteeseen varautua, niin tarvitaan ennakointia ja sujuvuutta ja tarvitaan myös nopeutta näihin päätöksentekoprosesseihin.

Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tätä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annettua lakia, ja tarkoitus on myöskin helpottaa kausityöntekijän mahdollisuutta vaihtaa työnantajaa hänen Suomessa ollessaan.

Hallituksen esitys on kannatettava pääosin sellaisenaan. Muutamat lausunnonantajat ovat kuitenkin tuoneet esiin sen, että olisi tarvittu ja tarvitaan joustavampi töiden aloittamisaika. Jos ajatellaan, että prosessit ovat olleet aika pitkiä ja ei tiedetä, tarvitaanko työntekijöitä touko—kesäkuussa, tai jos mietitään syksyn satokautta, lähtevätkö marjanpoimijat ja monet muut heinäkuun lopussa, elokuussa vai missä vaiheessa, niin nyt tämä hallituksen esitys lähtee siitä, että tämä töiden aloittamisaika pitää tietää siinä vaiheessa, kun

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

tätä hakua käynnistetään. Olisi tärkeää, että tähän tulisi joustoa, ja toive on tosiaan, että tämä ongelmakohta voitaisiin korjata meneillään olevan ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyiden kehittämishankkeen yhteydessä.

Näitten prosessien sujuvuuden osalta, arvoisa puhemies, vielä loppuun se, että jotta me voimme saada lainsäädännön toimimaan niin kuin me halutaan, niin meidän täytyy sitten myöskin huolehtia siitä, että Maahanmuuttovirastossa, Migrissä, ovat prosessit ja resurssit siinä kunnossa ja ovat sitten myöskin sähköisten hakumenetelmien osalta kunnossa.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun: Kannatan myöskin sitä, että tällä esityksellä on työelämä- ja tasa-arvovaliokunta mietintövaliokuntana mutta että lausunnot pyydetäisiin myös hallintovaliokunnasta tämän maa- ja metsätalousvaliokunnan lisäksi. Eliikkä kannatan edustaja Purran tekemää esitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kalmari — on poissa. Edustaja Hopsu.

18.38 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Viime vuonna keskustelimme tässä salissa kausityölain väliaikaisesta muutoksesta ja huoltovarmuuden kannalta kriittisten tehtävien turvaamiseksi myös tätä kausityölakia muutimme. Lain voimaan tullessa voimassa olleiden ja myös myöhemmin myönnettävien kausityölupien nojalla ulkomaalaisille annettiin oikeus työskennellä kausityö- ja eräillä muilla huoltovarmuuden kannalta tärkeillä aloilla ilman rajoituksia. Väliaikainen laki oli voimassa viime vuoden lokakuun loppuun asti.

Maataloustyöntantajajärjestöjen mukaan väliaikainen laki koettiin onnistuneeksi. Maatalousalalla muutos vaikutti siten, että kausityöt saatiin tehtyä vähäisemmällä työvoimalla ja työntekijät saivat lisäansioita siirtymällä tilalta ja työnantajalta toiselle satolajikkeiden kypsymsajankohdan mukaisesti. Järjestöjen lausunnot antavat tuen sille, että ulkomaisen työvoiman sääntelyyn toden totta on järkevää tehdä selkeytyksiä ja kevennyksiä.

Koronasta huolimatta kausityötodistuspyyntöjen määrä kasvoi yli 300:lla. Sen sijaan kausityöoleskelulupahakemukset laskivat merkittävästi.

Hallituksen esitys nyt heijastelee myös laajemmin työperäisen maahanmuuton tarpeellisuutta Suomessa. Olemme pitkään halunneet työperäisen maahanmuuton sujuvoittamista, ja onkin hienoa, että työperusteisten oleskelulupien käsittelyn nopeuttamista valmistellaan parhaillaan laajassa yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön johdolla.

Kausityölain toimivuudessa on ilmennyt viimeisten vuosien aikana korjaamista vaativia ongelmia. Esimerkiksi työnantajan vaihtaminen on osoittautunut hankalaksi ja työajan hallinnollinen taakka on merkittävästi lisääntynyt. Haasteet ovat ennen kaikkea vaikuttaneet maatalouselinkeinon toimintaedellytyksiin, jotka ovat jo vuoden kestäneen koronapandemian aikana olleet muutenkin koetuksella. Näihin haasteisiin esityksessä nyt vastataan. Lisäksi kausityöntekijöiden maahan paluuta helpotetaan. Aiempaan työhön palaavan kausityöntekijän ei tarvitse esittää selvitystä työnteon edellytyksistä ja työehdoista. Nämä ovat erittäin kannatettavia esityksiä.

Haluan vielä alleviivata tarvetta turvata työntekijöiden oikeuksia ja minimoida väärinkäytöksiä. Hallituksen esitys ottaa kantaa myös työntekijöiden hyväksikäytön ehkäisyyn. Lakia laiminlyövä työnantajan seuraamuksia tarkennetaan kohdistamalla vastuu myös yrityksen ja yhteisön vastuuhenkilöihin. Ja esimerkiksi tuo yhden työnantajan ehdon poistuminen voi auttaa hyväksikäytön ehkäisemisessä, kun kausityöntekijät eivät ole yhteen

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

työnantajaan sidottuja. Tämä on hyvä kokonaisuus työperäisen maahanmuuton sujuvoittamisessa, ja uusia toimia tarvitaan jatkossakin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalli.

18.41 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Niin ikään minä kiitän tästä esityksestä, joka tosiaan tarttuu moniin kausityölaissa ilmenneisiin ongelmiin. Kuten olemme kuulleet, esimerkiksi työnantajan vaihtaminen on osoittautunut hankalaksi ja työnantajan hallinnollinen taakka on merkittävästi kasvanut. Laissa on ilmennyt myös muita korjaamista vaativia tarpeita, joista monet ovat vaikeuttaneet erityisesti maatalouselinkeinojen toimintaa ja siten suomalaisen ruuantuotannon toimintaedellytyksiä.

Nyt esitettävät muutokset, jotka helpottavat maassa jo olevan kausityöntekijän mahdollisuuksia vaihtaa työnantajaa, tai esitykset, jotka keventävät työnantajan hallinnollista taakkaa, ovatkin kovasti odotettuja ja tervetulleita. Muutosesityksessä on huomioitu myös ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisy, mikä on niin ikään tärkeää. Ulkomaiset kausityöntekijät ovat merkittävässä roolissa erityisesti hedelmä- ja marjanviljelyssä, mutta toki heitä tarvitaan myös monella muulla alalla.

Sanomattakin on selvää, että on tärkeää kannustaa ja houkutella alalle myös suomalaisia työntekijöitä. Viime keväänä ja kesänä tehtiinkin tähän liittyen hyvää työtä, niin kampanjointiin kuin sääntelyn päivittämiseen liittyen, ja nämä toimet ovat jatkossakin tervetulleita. On kuitenkin tunnustettava tosiasiat ja suhtauduttava realistisesti siihen tarpeeseen, joka suomalaisilla tiloilla on satokauden turvaamiseksi. Tästä käytiin hyvää keskustelua aiemmin tänään, ja muun muassa edustaja Satonen käytti hyvän puheenvuoron tähän liittyen. On myös ymmärrettävää se, että monet ulkomaisista kausityöntekijöistä ovat kovan luokan ammattilaisia, jotka ovat toimineet alalla ja myös työnjohdollisissa tehtävissä useiden vuosien ajan, ja sitä osaamista ei siis yleensä ole edes mahdollista yhtäkkiä korvata työntekijöillä, joilla ei ole vastaavaa kokemusta ja osaamista.

Arvoisa puhemies! Tietysti näin koronaviruspandemian vielä jatkuessa on huolehdittava maatalouden kausityövoiman turvaamisesta terveydestä kuitenkin tinkimättä. Suomalaisen tilojen ja viljelijöiden on voitava valmistella kevään istutuksia ja tulevaa satokautta luottavaisin mielin, mutta ohjeiden terveysturvallisen toiminnan takaamiseksi on oltava selkeät ja linjassa hallituksen päivitetyn koronastrategian kanssa.

Lopuksi muistutan vielä, että on kriittisen tärkeää huolehtia myös siitä, että kausityöntekijöitä koskevat lupaprosessit saadaan sujuvasti kuntoon edustustoissa ja Migrissä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Löfström.

18.44 **Mats Löfström r:** Ärade herr talman! Ändringen av lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning är ett mycket viktigt lagförslag i synnerhet för jordbruket i Finland. Det här gäller också på Åland där behovet av säsongarbetskraft är stort på vissa gårdar. Det föreslås att lagen ändras så att det blir lättare för säsongarbetare att byta arbetsgivare medan de är i Finland, arbetsgivarnas administrativa börda när det gäller lämnande av uppgifter om arbetstagare minskas, säsongarbetares återinresor underlättas genom att säsongarbetare som återgår till en tidigare anställning hos en tidigare arbetsgivare inte längre behöver lägga fram utredning över anställningsvillkoren och förutsättningarna för arbetet. Det här är positivt.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Det tas också hänsyn till förebyggandet av att utländsk arbetskraft utnyttjas. Sanktionerna mot arbetsgivare som underlåter att följa lagen preciseras genom att ansvaret också åläggs företagens eller sammanslutningens ansvariga personer. Målsättningen är att få den här lagförändringen i kraft så fort som möjligt, vilket jag stödjer varmt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

18.46 **Sari Essayah kd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Nämä muutokset tähän kausityöntekijöitä koskevaan lainsäädäntöön ovat kyllä tarpeellisia ja myöskin odotettuja, ennen kaikkea se, että on mahdollisuus vaihtaa työnantajaa sen työsuhteen aikana, ja myöskin tämä hallinnollisen taakan keventäminen sekä myöskin tämän huomioiminen, että hyvin monet näistä kausityöntekijöistä, jotka tulevat Suomeen, tekevät sitä säännöllisesti vuosi toisensa jälkeen, jolloinka näitä erilaisia selvityksiä työnteon edellytyksistä ja työehdoista ei tarvitsisi joka kerta erikseen esittää.

Täällä hallituksen esityksen perusteluissa on hyvin tuotu esille se, että tämä edellytys työnantajakohtaisuudesta tulee suoraan sieltä kausityödirektiivistä. Olin silloin Euroopan parlamentissa, kun tämä kausityöntekijöitä koskeva direktiivi ylipäättensä säädettiin, ja siinä yhteydessä tuli esille se pelko — joka nyt ei varmaankaan Suomessa ole niin aktuaali, mutta on monesti esimerkiksi Etelä-Euroopassa — että mahdollisuus vaihtaa työnantajaa saattaisi johtaa siihen, että tulee tämmöisiä niin sanottuja bulvaaniyrityksiä, jotka ikään kuin tuovat nämä ihmiset Eurooppaan, ja sitten sen jälkeen heitä laitetaan eri puolille Eurooppaa erilaisin, josko juuri minkäänlaisin, työehdoin. Ja voisi sanoa, että pelättiin, että tässä nimenomaisesti nämä väärinkäytökset olisivat sellaisia, minkä takia sitten haluttiin sinne direktiiviin erityisesti kirjata tämä työnantajakohtaisuus.

Niin kuin tässä hallituksen esityksessäkin tuodaan esille, tästä työnantajakohtaisuudesta sinällänsä pidetään edelleenkin kiinni, mutta mahdollistetaan sitten se, että kausityöntekijä voi vaihtaa työnantajaa Suomessa ollessaan siten, että sinne Maahanmuuttovirasto tekee sitten tämän oikeuttavan vaihdon. Tällä on konkreettisesti iso merkitys myöskin näitten kausityöntekijöitten, erityisesti marja-, puutarha-alalla työskentelevien, ansiomahdollisuuteen, koska aika usein on niin, että erilaiset marjalajikkeet valmistuvat eri aikaan. Voi olla, että jollakin tilalla tietyllä hetkellä ei ole mitään tehtävää mutta toisella tilalla toisen lajikkeen kasvattajilla taas saattaisi olla työtehtäviä. Tällä tavalla nämä henkilöt pystyisivät lisäämään sitä omaa ansaintamahdollisuuttaan, mikä tähän mennessä ei siis ole ollut mahdollista, ja näin sitten tämä palvelee kyllä ehdottomasti näitten työntekijöitten mahdollisuuksia.

Ja tietysti on tärkeää se, että kun tässä nyt yhdellä kertaa on mahdollisuus tehdä nämä vakuutukset ja työsopimusta koskevat tiedot koko tästä työntekijäryhmästä eikä jokaisen yksittäisen työntekijän kohdalta erikseen, niin toivottavasti tämä vaikuttaa myöskin sitten näihin hallinnollisiin maksuihin, koska siitä tulee maatilayrittäjiltä myöskin valitusta, että nämä hallinnolliset maksut ovat karanneet korkeiksi, ja kun joka ikisestä anomuksesta tulee oma hallinnollinen maksunsa, niin nämä voivat olla kohtuullisen suuria kuluja myöskin sitten sinne maatilayrittäjille. Siinä mielessä täytyy toivoa, että myöskin näitä hallinnollisia maksuja [Puhemies koputtaa] pystytään sitten alentamaan tämän esityksen myötä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiljunen.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

18.50 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä kausityöntekijöitä koskeva ulkomaalaislain muutos on arvokas esitys hallitukselta, mutta on myöskin arvokasta havaita se, että oppositio, viimeksi tässä edustaja Essayah, tukee myöskin näitä tässä tehtäviä uudistuksia.

Tässä on kysymys siitä, että kausityöntekijät meillä liian monessa kohtaa ovat vaikeasti hyväksikäytettyjä ja nyt heidän oikeusturvaansa halutaan tässä parantaa. Se keskeisin väline, mikä tähän otetaan nyt käyttöön, on se, että tämä työnantajavaihdos tehdään mahdolliseksi ilman, että joutuu palaamaan. Ja tämä onkin kriittinen kysymys monille, koska useinkin tämä rekrytointi tapahtuu suhteessa yhteen työnantajaan, ja monet ulkomaalaiset, jotka muutenkin ovat vieraassa kulttuurissa, vieraan kielen piirissä, ovat suhteellisen avuttomia ajamaan ja puolustamaan omia etujaan, ovat riippuvaisia siitä kyseisestä työnantajasta, ja silloin tämä haavoittuvuus on poikkeuksellisen suurta. Sen takia on hyvin tärkeää, että tämä mahdollistetaan, että tämä työnantajavaihdoskin tulee luontevaksi, jos se sikseen tarvitaan. Tämä on arvokas esitys.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 253/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Haatainen.

Keskustelu

16.16 **Työministeri Tuula Haatainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kolmas esittelyssäni oleva asia liittyy ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisemiseen, jossa hallitus on ryhtynyt nyt vahvasti toimiin. Viime maaliskuussa asetin työ- ja elinkeinoministeriöön tällaisen monialaisen työryhmän, joka käsittää eri hallinnonaloja, ja se on esittänyt nyt ensimmäisen toimenpidepaketinsä lainsäädännön muuttamiseksi ja toimenpiteiksi. Syksyn budjettiriihessä sitten hallitus päätti toteuttaa kaikki nämä työryhmän esittämät toimenpiteet, mitä pidän todella tärkeänä. Tämä hallituksen esitys ulkomaalaislain muuttamiseksi sisältyy yhtenä osana tähän toimenpidepakettiin.

Tässä esityksessä ehdotetaan nyt muutettavaksi ulkomaalaislakia ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisemiseksi sekä työvoiman hyväksikäytön uhrin oikeusaseman parantamiseksi. Tämän esityksen tavoitteena on myös edistää työperäisen hyväksikäytön ilmitulemistä.

Tässä esityksessä tämän hyväksikäytetyn eli uhrin oikeusasemaa parannettaisiin seuraavasti: Ensiksi, ulkomaalaiselle, joka työskentelee oleskeluluvan nojalla, voitaisiin myöntää oikeus työntekoon ilman ammattialarajoitusta tai muuta rajoitusta tai yritystoimintaan, jos on perusteltua aihetta epäillä, että hänen työnantajansa on merkittäväällä tavalla laimin-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

lyönyt velvollisuuksiaan työnantajana tai muulla tavalla hyväksikäyttänyt häntä. Toiseksi, uhrilla olisi samalla perusteella oikeus saada uusi määräaikainen oleskelulupa uuden työn hakemista ja yrittämistä varten, eli hänen ei tarvitsisi lähteä pois ja hakea sitten uudelleen. Nämä muutokset parantaisivat ilmiselvästi uhrin oikeusasemaa.

Hyväksikäytön mahdollisuuksien kaventamiseksi ehdotetaan myös seuraamuksia tälle vilpillisesti toimivalle työnantajalle ja toimeksiantajalle. Tässäkin keinoja olisi kaksi: Ensiksi, oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos on perusteltua aihetta epäillä, että työnantajan tai toimeksiantajan tarkoituksena on maahantuloa tai maassa oleskelua koskevien säännösten kiertäminen tätä oleskelulupaa haettaessa. Tämä esitys ei vaikuttaisi ulkomalaisen mahdollisuuteen saada oleskelulupa muulle työnantajalle. Työ- ja elinkeinotoimiston nykyistä mahdollisuutta pidättäytyä työntekijän oleskelulupien myöntämisestä tällaisien vilpillisesti toimivien työnantajien palvelukseen tarkennettaisiin vastaavasti siten, että päätöstä myös käytettäisiin aina tarpeen mukaan — eli kun säädös on olemassa mutta sitä nyt ei vain käytetä, niin tätä sitten tässä nyt tarkennetaan.

Esitykseen sisältyy myös tähän asiaan liittyvän neuvottelukunnan siirto sisäasiainministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön. Tämä siirto tukee ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisemistä ja liittyy siihen, että työvoiman maahanmuuton hallinto siirrettiin vastaavasti sisäministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön viime vuoden eli vuoden 2020 alusta lähtien.

Arvoisa puhemies! Pahimmillaanhan ulkomalaisen työvoiman hyväksikäytössä on kysymys itse asiassa riistotaloudesta, ja näiden lakimuutosten tarkoituksena on nyt tehdä hyväksikäyttäjän asemasta tukalampaa, hankalampaa ja tarjota vastaavasti uhrille suojaa. Näiden uusien toimien valmistelu ilmiön kitkemiseksi tulee jatkumaan läpi hallituskauden, eli myös lisää on vielä luvassa. TE-toimistolla olisi näiden muutosten myötä paremmat mahdollisuudet pidättäytyä työntekijän oleskeluluvan myöntämisestä. Tältä osin kontrollin lisääminen tulee estämään myös hyväksikäyttöä, ja se tietenkin suojaa myös suomalaisia työmarkkinoita tällaiselta epäreilulta kilpailulta. Ministeriö myös päivittää ohjeistuksen TE-toimistoille ja varmistaa rekrytointikieltojen johdonmukaisen käytön koko maassa. Näillä toimenpiteillä haluan, että estetään nyt määräajaksi ulkomailta rekrytoinnit sellaisilta työnantajilta, jotka ovat syyllistyneet hyväksikäyttöön.

Ulkomaalaisen työvoiman hyväksikäyttöhän on ilmiö, joka tavallaan pysyy piilossa juuri niin kauan kuin näiden uhrien oikeusasema on heikko. Eli vahvistamalla uhrin asemaa ja oikeutta työskennellä maassa parannamme myös viranomaisten mahdollisuuksia havaita tämä ja puuttua tähän ilmiöön, joka on todellakin vakava ja vastenmielinen, kuten myös julkisuudesta olemme näitä raportteja ja dokumentteja kuulleet ja nähneet. Samalla seuraamusten pitää myös nykyistä tarkemmin kohdistua nimenomaan tähän hyväksikäyttävään tahoon, siten myös ehkäistään tällaista toimintaa. Eli tämä esitys antaa tähän kaikkeen nyt hyvät mahdollisuudet. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

16.22 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Asiat etenevät, kun on hyvä hallitus. Tässäkin on erityisen hyviä seikkoja, ja sitten kun tämä vielä, toivottavasti, ei jää ai-noaksi esitykseksi.

Mitä merkille pantavaa tässä on, on se, että me pystytään puuttumaan nyt siihen, että tämä ulkomaalainen työvoima ei ole sen uhan alla, että työnantaja voi poikkeuksetta uh-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

kailla työn jatkuvuudella ja oleskeluluvan menettämisellä, ellei nöyryytä palkan alentamiseen ja tehdä huonommilla työehdoilla työtä, mikä rapauttaa sen kilpailuneutraliteetin meidän rehellisiltä työnantajilta, jotka kilpailevat samoilla markkinoilla, missä on näitä yrittäjiä, jotka hyötyvät palkan poljennalla ja ulkolaisen työvoiman törkeällä hyväksikäytöllä.

Mitä kuitenkin haluaisin nostaa esille, on tietysti asiat, mitkä tässä jo osin luettelinkin: palkkojen polkeminen, palkan maksamatta jättäminen, lisien maksamatta jättäminen, työn jatkuvuudella uhkailu, epäinhimilliset työtunnit, työolot, jopa fyysistä väkivaltaa, kurjat asuinolot, oikeuksien pimittäminen, oleskeluluvalla kiristäminen ja perheiden yhdistämisellä kiristäminen. Näihin varmasti on lääkkeitä, ja edellisessä kohdassa edustaja Satonen sanoikin, että kokoomuksella on tämä hyvä työnantaja -sertifikaatti — varmasti sanonnallisesti hieno ja hyvä asia viedä hankkeena eteenpäin, mutta ei tule ratkaisemaan näitä ongelmia, eikä suinkaan myöskään paikallinen sopiminen. Näiden ihmisten kanssako, jotka ovat jo alisteisessa asemassa, pitäisi vielä soveltaa paikallista sopimista? Eli en puhunut joukkokanneoikeudesta, vaan puhuin nyt ammattiyhdistysliikkeen kanneoikeudesta, jotta voidaan päästä lähelle ulkomaalaisia työntekijöitä, ja samaan kohtaan se paine siihen, että alipalkkaus on kriminalisoitu — ne ovat sellaisia välineitä, jotka antavat sen tarttumismahdollisuuden. Mutta tässäkin kohdassa erityisen tärkeää on valvontaresurssien riittävyys. Ilman sitä mikään ei voi onnistua, kun näitä hyviä lainsäädäntöhankkeita, mitä hallitus nyt tekee, pystyttäisiin sitten toteuttamaan.

Vähän ehkä otan varovaisen kannan siihen, minkälainen on se epäilty hyväksikäyttö, ja siihen, että voidaan siirtyä alalta toiselle. Haluaisin muistuttaa kuitenkin — ainakin henkilökohtaisena näkemyksenä, ja uskoisin, että ainakin osaltaan vasemmistopuolueilla on sellainen näkemys — että käytetään sitten saatavuusharkintaa tai tarveharkintaa, niin sen tässä tarkastelussa pitäisi kuitenkin olla niin, että siirtyminen alalta toiselle, missä tämä tarveharkinta on tavallaan esteellinen, ei saisi nyt tulla ohittamaan eikä luomaan semmoista kanavaa, että tämä saatavuusharkinta ohitettaisiin tässä kohtaa. Se ei voi olla ratkaisu tässäkin kohtaa.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, tämä on askel eteenpäin, ja siitä ministerin työlle tunnistusta, että asia on jo nyt täällä näillä valtiopäivillä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

16.27 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Esityksessä halutaan ehkäistä ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä, parantaa uhrin asemaa ja lisätä hyväksikäytön ilmi tulemistä. Teema on sellainen, josta perussuomalaiset ovat puhuneet vuosikausia, itsekin lukuisia kertoja. Välillä meitä on syytetty jopa yrittäjävihamielisyydestä ja siitä, että keksimme näitä ongelmia päästämme. Itse olen tässäkin salissa nostanut esiin esimerkiksi Rikosuhripäivystyksen, SAK:n, aluehallintoviraston ja tutkijoiden keräämää tietoa ja tilastoja asiasta. Sitä on runsaasti tarjolla.

Kuten tiedämme, viime aikoina myös julkisuudessa on käsitelty tätä aihetta paljon. Tapaukset ja väärinkäytökset ovat olleet räikeitä. On hyvä asia, että hallitus on päättänyt puuttua asiaan. Valitettavasti en ole vakuuttunut esityksen toimenpiteistä. Sen sijaan, että tässä esityksessä puututtaisiin itse ongelmaan, siinä keskitytään työntekijöiden palkitsemiseen hyväksikäytetyksi joutumisesta. Ei ole lainkaan kaukaa haettua kansainvälisesti vertaillen, että esitys johtaa tilanteeseen, jossa ulkomaalaisen työntekijän joko kannattaa haakeutua tarkoituksella huonojen työehtojen pariin tai esittää perättömästi, että häntä olisi

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

hyväksikäytetty. Samalla hänen perheensä saa jäädä Suomeen. Suomi on perheen yhdistämisessä aivan omalla tasollaan verrattuna esimerkiksi Norjaan ja Tanskaan.

Hyväksikäyttöepäilyiden selvittelyt eivät ole yksinkertaisia eivätkä lyhytkestoisia. Ruotsista on hyvin negatiivisia kokemuksia vastaavista hankkeista. Mikäli resursseja valvontaan olisi enemmän, tapauksia saataisiin esille enemmän. Itse ongelma on kuitenkin rakenteellinen ja jatkuu niin kauan kuin matalapalkka-aloille halutaan värvätä suomalaista tai oleskelunsa maassa jo vakiinnuttanutta maahanmuuttajaa helpompi eli esimerkiksi halvempi ja motivoituneempi työntekijä.

Esityksen esiin nostamat riskialat ovat ravintola-, rakennus- ja siivousala, telakat, alustalous, autopesulat, kotitaloustyö ja kausityö eli kaikki maahanmuuttajavaltaisimmat alat — juuri ne, joilla saatavuusharkintaa puretaan ja se puhkotaan täyteen reikiä esimerkiksi Uudellamaalla, ja alat, joille myös turvapaikanhakijoita värvätään. Nämä edellä mainitut ryhmät muodostavat valtaosan kolmansista maista tulevasta niin sanotusta työperäisestä maahanmuutosta: vähän tai ei lainkaan koulutettuja maahanmuuttajia.

Työnantajille riskit ulkomaalaisten hyväksikäytöstä ovat käytännössä mitättömät, ja valitettavasti ne ovat sitä tämän esityksen jälkeenkin. Taustalla on sektorista riippuen maahanmuuttajatyönantajia, kuten usein ravintola-alalla, tai moneen kertaan ketjutettuja sopimuksia, kuten rakennuksilla. Eniten puutteita on tarkastuksissa havaittu juuri rakennus-, ravintola- ja siivousaloilla, mutta yhtä lailla tiedämme niitä olevan aasialaisten koodarien kohdalla.

Kuten sanoin, ongelma on rakenteellinen, se, että Suomeen kohdistuu jatkuva vähän koulutetun tai kouluttamattoman maahanmuuton virta, jota entisestään kiihdytetään. Perussuomalaiset ovat esittäneet asiaan useita korjausehdotuksia, muun muassa osaamis- ja palkkavaatimuksia. Kausityölupa pois lukien raja voisi olla 3 000 euroa. Ehdotuksemme on tietenkin ammuttu alas milloin milläkin tekosyyllä. Jännittävää on, että Ruotsissa moderaatit, jotka siis ideologisesti vastaavat Suomen kokoomusta, ovat täysin perussuomalaisten linjoilla. Ruotsin kokoomus haluaa lopettaa työperäisen maahanmuuton niille matalakoulutusaloille, joilla tienataan vähemmän kuin ruotsalaisten mediaanipalkka eli noin 3 100 euroa kuukaudessa. Näille aloille ei tulisi voida rekrytoida työntekijöitä ulkomailta. Puolueen mukaan matalapalkkamaahanmuuton lopettaminen EU:n ulkopuolisista maista torjuu rikollisuutta ja hyväksikäyttöä, säästää rahaa ja samalla pyrkii ratkaisemaan maassa jo olevien ulkomaalaisten merkittävän työttömyysongelman.

Näyttääkin siltä, että muissa Pohjoismaissa aletaan yhä enemmän herätä maahanmuuton ongelmiin. Ruotsissa jopa sosiaalidemokraatit ajavat kiristyskursia. He vaativat tällä hetkellä rangaistusten ja sanktioiden koventamista rikkomuksiin syyllistyneille työnantajille. He haluavat nostaa perheen yhdistämisen yhteydessä vaadittavan elatusvelvollisuuden tason yli kaksinkertaiseksi, 30 000 kruunuun kuukaudessa. Tanskan sosiaalidemokraateista ei tässä yhteydessä kehtaa edes puhua.

Valitettavasti Suomi toimii toisin, niin myös tällä esityksellä. Se ei tule ongelmia eikä väärinkäytöksiä lopettamaan niin kauan kuin aina on tulossa uutta, halpaa ja nöyrää siirtolaista rajan yli siivoamaan sotkumme, rakentamaan talomme ja polkemaan ruokamme kotiin. Hyödyt kohdistuvat tietyille elinkeinonaloille, jopa yksittäisille yrityksille, kustannukset kaikille veronmaksajille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Holopainen, Hanna.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

16.32 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Ulkomaalaisen työvoiman hyväksikäytöstä on puhuttu viime aikoina paljon. Myös tässä salissa jo tämän istunnon kuluessa on käytetty monta puheenvuoroa. Valitettavasti on tosiasia, että Suomessa esiintyy systemaattista ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä. Niin järkyttävää kuin se onkin myöntää, nämä tapaukset ovat myös usein erittäin räikeitä. Tähän ilmiöön onkin tartuttava jämäkästi, ja niin hallitus on tässä tämänkin esityksen myötä tekemässä. Me emme voi Suomessa sallia heikommassa asemassa olevien henkilöiden hyväksikäyttämistä, mutta me emme voi myöskään syyllistää näitä hyväksikäytetyiksi joutuneita siitä, että he ovat joutuneet tähän asemaan, kuten tässä edeltävässä puheenvuorossa tehtiin.

Yksi haaste on ollut se, että kiinnijäämisriski on ollut hyvin pieni ja rikollisessa tarkoituksessa toimiminen on mahdollistanut suurtakin taloudellista hyötyä. Tämä hyöty on syytä nyt poistaa, jotta sitten alisteisessa asemassa olevia uhreja ei voi enää tällä tavalla hyödyntää. On hienoa, että hallitus on valmistellut toimenpiteitä tämän ongelman kitkemiseksi, ja tämä esitys liittyy laajempaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjumisen strategian toimenpideohjelmaan, jota tämä hallitus on tässä työstänyt.

Hallitus on aivan oikein tunnistanut, että on tärkeää vahvistaa hyväksikäytön uhrin oikeusasemaa. Niin kauan kuin uhri pelkää, että tämän ilmiön paljastuttua hän menettää oleskelulupansa, hänellä on todella korkea kynnys ilmoittaa työsuhteessa tai työolosuhteissa ilmenevistä puutteista, ja tätä sitten rikollinen työnantaja pystyy hyväksikäyttämään. Tässä samalla on aivan oikein, että tehdään toimenpiteitä, jotta saadaan kohdistettua seuraamuksia nimenomaan tälle vilpillisesti toimivalle työnantajalle, ja se on varmasti kestävä tapa tämän ilmiön torjumiseen.

Tässä aiemmissa puheenvuoroissa on tullut ilmi myös se, että ongelman kitkemiseksi täytyy myös tarkastella sitä, että valvontaresurssit ovat riittävällä tasolla, ja toivonkin, että hallitus tätäkin jatkossa tarkastelee. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Taimela.

16.35 **Katja Taimela sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö kuuluu niihin rikollisuuden alhaisimpiin muotoihin, joissa rikolliset hyväksikäyttävät ihmisiä, jotka ovat valmiiksi heikoimmassa asemassa. Ongelmakokonaisuus on laaja, ja siihen on vaikeaa päästä kiinni. Pidän arvokkaana asiana, että tästä huolimatta hallitus on lähtenyt hyvin kunnianhimoisesti kitkemään tätä ilmiötä pois työmarkkinoiltamme.

Käsittelyssä oleva esitys parantaa työperäisen hyväksikäytön uhrin asemaa ja samalla kohdentaa sanktioita paremmin hyväksikäytöstä vastaavaan tahoon. Keskeinen ajatus on vähentää ulkomaisen työntekijän riippuvuutta vilpillisesti toimivasta työnantajasta. Tätä toteutetaan mahdollistamalla työpaikan vaihtaminen tai yritystoiminnan aloittaminen. Uhrielle tulisi hyväksikäytön perusteella oikeus saada uusi määräaikainen oleskelulupa uuden työn hakemista tai yrittämistä varten.

Niin kuin tässä salissa on jo monessa puheenvuorossa todettu, nythän työnantajalla on ollut hyvin vankka ote työntekijästä, kun ongelmatilanteessa on voitu pelotella karkotuksella. Tämä muutos on erittäin tarpeellinen, ja se helpottaa hyväksikäyttötapauksista irtautumista ja niiden tuleamista viranomaisten tietoon.

Esityksen toinen puoli on uusien seuraamuksien kohdentaminen vilpillisesti toimivalle työnantajalle ja toimeksiantajalle. Sen myötä oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos on perusteltua aihetta epäillä ulkomaalaisen työntekijän työnantajan tai toimeksiantajan

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

tarkoituksena olevan maahantuloa tai maassa oleskelua koskevien säännösten kiertäminen oleskelulupaa haettaessa. On tärkeää, että sanktio kohdistuu suoraan työnantajaan eikä vaikuttaisi ulkomaalaisen mahdollisuuteen saada oleskelulupa muulle työnantajalle.

Arvoisa rouva puhemies! Ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä tulee torjua kaikin olemassa olevin keinoin. Tämä paketti vie tilannetta merkittävästi oikeaan suuntaan, ja olen myös erittäin tyytyväinen siihen, että ministerien pöydällä on valmistelussa myös uusia toimenpidekokonaisuuksia tähän epäkohtaan vastaamiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Talvitie.

16.37 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on tosiaan lähetekeskustelussa oleva hallituksen esitys, jonka tarkoitus on ehkäistä ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä sekä parantaa työvoiman hyväksikäytön uhrin oikeusasemaa, ja tavoitteena on myöskin edistää työperäisen hyväksikäytön ilmi tulemistä. Nämä muutosesityksen tavoitteet ovat yhteisiä ja kannatettavia ja tarpeellisia. Uskon, että tässä salissa laidasta laitaan nämä tavoitteet jaetaan.

Mikä on lainsäädännön merkitys? Ajattelen itse, että lainsäädännön merkitys on se, että luodaan tavallaan pelisäännöt, jotta kaikki toimijat, jotka siinä asiassa toimivat, tietävät, mikä on oikein ja väärin, mikä on rangaistavaa, mikä on yhteiskunnan tavoite siinä, millä keinoin kannustetaan toimimaan niin, että tunnistetaan, mitkä asiat asiassa ovat oikein ja mitkä väärin. Tässä ulkomaisen työvoiman hyväksikäytössä on paljon sellaisia asioita, jotka ovat väärin. Ne ovat epäreiluja, ne ovat epäoikeudenmukaisia, ja ne ovat sen kaltaisia, että meidän yhteiskunnan ei millään keinoin tarvitse eikä pidä siihen kannustaa. Siinä mielessä, kun asioita tehdään siten, että seurataan ja valvotaan, silloin myöskin päästään ehkä siihen tavoitteeseen, mikä on oikein, eli siihen, että ne tavoitteet täyttyvät.

Tässä asiassa yhtenä ongelmana on kuitenkin valvonnan vaikeus. Millaiset ovat muun muassa poliisin työkalut ja keinot puuttua näillä matalapalkkaisilla palvelualoilla esiintyviin ongelmiin, erityisesti muun muassa ravintola- ja rakennusalailla oleviin ongelmiin? Tässä nyt tehdään toimia siten, että pystytään muuttamaan tätä tilannetta, ja tuodaan esimerkiksi esiin se, että tällaiselle vilpillisesti toimivalle työnantajalle ja toimeksiantajalle voisi sitten, jos tulee ilmi, että hän näin toimii, tulla seuraamuksia siltä osin, että sitten nämä kyseiset oleskeluluvat voitaisiin jättää myöntämättä, jos on perusteltua aihetta epäillä, että ulkomaisen työntekijän työnantajan tai toimeksiantajan tarkoituksena on maahantuloa tai maassa oleskelua koskevien säännösten kiertäminen oleskelulupaa haettaessa. Mutta painopistettä olisi aidosti siirrettävä hyvin tehokkaaseen ja systemaattiseen jälkivalvontaan, ja valvonnassa pitäisi pystyä hyödyntämään myöskin automaatiota ja tulorekistereitten tietoja, jotka olisivat ajan tasalla. Mutta myöskin työehtojen valvontaa voitaisiin tehostaa [Puhemies koputtaa] työsuojelun sekä poliisin resursseja ja valtuuksia lisäämällä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lundén.

16.40 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Esityksestä käy ilmi, että ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttötapauksia tulee ilmi ulkomaalaisia avustavien toimijoiden ja järjestöjen kautta sekä työsuojeluviranomaisten tarkistuksissa. Tapauksia nousee esiin myös poliisin ja muun ulkomaalaisvalvonnan yhteydessä. Hyväksikäyttö on usein systemaattista ja ammattimaista, ja kiinnijäämisriski on pieni. Toimialoista työvoiman hy-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

väksikäyttöriskialoja ovat, kuten edustaja Purra mainitsi, ravintola-, rakennus- ja siivousala, telakat, alustatalous, autopesulat, kotitaloustyö ja kausityö. Nämä alat muodostavat valtaosan kolmansista maista tulevien työntekijöiden liikkuvuudesta eli työperusteisesta maahanmuutosta.

Väärinkäytökset ovat valitettavasti erittäin yleisiä. Etelä-Suomen aluehallintovirasto teki vuonna 19 Etelä-Suomen alueella yhteensä 847 ulkomaalaisvalvonnan tarkastusta, ja työpaikoista yli 80 prosentissa oli vähintään yksi ulkomainen työntekijä, jolla ei ollut oikeutta tehdä kyseistä työtä Suomessa. Ulkomaalaisten työntekijöiden työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisessa havaittiin runsaasti puutteita.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksissä esitetään ratkaisuksi kuvattuun ongelmaan sitä, että hyväksikäytetyn ulkomaalaisen työntekijän oikeusasemaa voitaisiin parantaa myöntämällä hänelle oikeus työntekoon ilman ammattilarajoitusta tai muuta rajoitusta tai yritystoimintaan, jos on perusteltua aihetta epäillä, että hänen työnantajansa on merkittäväällä tavalla laiminlyönyt velvollisuuksiaan työnantajana tai muulla tavalla hyväksikäyttänyt häntä. Lisäksi hänellä olisi samalla perusteella oikeus saada uusi määräaikainen oleskelulupa uuden työn hakemista tai yrittämistä varten. Oleskelulupa työnhakua tai yritystoimintaa varten olisi jatkuvaluonteinen. Tällöin myös perheenjäsenillä olisi mahdollisuus säilyttää oleskelulupansa, jos henkilön perhe on Suomessa ja heillä on aiemmin ollut perheenjäsenen oleskeluluvat perustuen työntekijän oleskelulupaan. Perheenjäsenillä olisi mahdollisuus myös hakea uutta oleskelulupaa.

Arvoisa rouva puhemies! En ymmärrä, kuinka esitetyt toimenpiteet vähentäisivät ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä. Ne luovat ainoastaan hyväksikäytetyksi tulemistä, uuden tavan jäädä maahan sellaisille henkilöille, jotka eivät muuten täyttäisi oleskeluluvan saamisen edellytyksiä. Ehdotettu toimintamalli voisi jopa kannustaa ottamaan vastaan sellaista työtä, jonka ehdot voidaan tulkita hyväksikäytöksi, ja se siten mahdollistaisi oleskeluluvan saamisen. Myös vääriä oleskeluluvan saamisen toivossa esitettyjä syytöksiä hyväksikäytöstä varmaan ilmenisi. Mielestäni tähän ongelmaan oikea ratkaisu ei olisi uhrien palkitseminen hyväksikäytetyksi tulemisesta vaan kunnan sanktiot niille yrityksille ja henkilöille, jotka käyttävät hyväksi ulkomaista työvoimaa. Rangaistuksen tulee olla niin kova, jopa vankeuden tai korvausten muodossa, että riskiä ei kannata ottaa. Kuuden kuukauden karenssilla pelotevaikutusta ei ole. [Puhemies koputtaa] Samanaikaisesti tulisi lisätä resursseja valvontaviranomaisille, jotka tekevät arvokasta työtä hyväksikäyttäjien saamiseksi kiinni. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hopsu.

16.43 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Viime vuosien uutiset ulkomaisen työvoiman hyväksikäytöstä ovat todella huolestuttavia ja välillä tosiaan Suomen kontekstissa jopa vaikeasti uskottavia. Valitettavasti ilmiö on meilläkin oletettua monimuotoisempi ja myös oletettua laajempi, usein se on systemaattista ja ammattimaista. Esimerkiksi kuntakentällä olemme näitä koettaneet muun muassa valvonnalla ja yhteistyössä poliisin kanssa ratkoa. Työntekijöihin kohdistuvan hyväksikäytön kiinnijäämisriski on pieni, koska toiminta ei välttämättä näy ulospäin ja uhri on usein ulkomaalainen, joka saattaa joko hyväksyä menettelyn tai ainakin alistua siihen esimerkiksi oleskelulupiin liittyvien pelkojen vuoksi. Siksi on ensisijaisen tärkeää, että hallitus toimii epätoivotun ilmiön kitkemiseksi ja uhrin aseman parantamiseksi. Tärkeää on myös vilpillisen työnantajan toimintaan puuttu-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

minen. Tässä poliisin resurssit ovat tärkeitä. Hyvä on myös esitys siitä, että uusien oleskelulupien myöntämistä näiden vilpillisten työnantajien uusille työntekijöille kiristetään.

Esityksen vaikutuksesta turvattaisiin työvoiman hyväksikäytön uhriksi joutuneen työntekijän mahdollisuus toimeentuloon sekä maassa oleskeluun ja työnteon jatkamiseen. Hyväksikäytön kohteeksi joutuneella työntekijällä olisi paremmat edellytykset irtautua hyväksikäyttävästä työnantajasta. Ulkomaisten työvoiman hyväksikäyttötilanteet tulisivat nykyistä paremmin ilmi, koska ulkomaalaisen ei enää tarvitsisi pelätä maassaolo-oikeuden päättymistä kääntyessään viranomaisen puoleen. Hallituksen esityksessä esitetään, että ulkomaalaiselle, joka työskentelee oleskeluluvan nojalla, voitaisiin myöntää oikeus työnteon ilman ammattialarajoitusta tai muuta rajoitusta tai yritystoimintaan, jos on perusteltua aihetta epäillä, että hänen työnantajansa on merkittäväällä tavalla laiminlyönyt velvollisuuksiaan työnantajana tai muulla tavalla hyväksikäyttänyt häntä. Lisäksi hänellä olisi samalla perusteella oikeus saada uusi määräaikainen oleskelulupa uuden työn hakemista ja yrittämistä varten. Oleskelulupa olisi mahdollista saada siis myös muulle työnantajalle. Edellä mainitut esitykset parantaisivat todella merkittäväällä tavalla työntekijöiden oikeusturvaa ja ovat siten kannatettavia.

Arvoisa puhemies! Me olemme puhuneet pitkään työperäisen maahanmuuton sujuvoittamisesta ja lainsäädännön selkeyttämisestä. Haluamme rakentaa kestävästä yhteiskuntaa, jossa vastuullisilla yrittäjillä ja työntekijöillä on kannustava ja turvallinen toimintaympäristö. Hallituksen esitys on tärkeä työkalu reilun ja oikeudenmukaisen työperäisen maahanmuuttopolitiikan luomisessa, ja se on myös osa tämmöistä laajempaa harmaaseen talouden puuttumisen ja hyväksikäytön ehkäisyn kokonaisuutta. Nämä ovat hyviä askelia kohti kasvavan ulkomaalaisen työntekijäjoukon oikeuksien [Puhemies koputtaa] parempaa turvaamista.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Satonen.

16.46 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Pidän tätä lakiesitystä hyvänä ja oikeansuuntaisena. Aluksi, kun edustaja Myllykoski aloitti puheenvuoronsa, ajattelin, että onko niin, että olemme jopa samaa mieltä, mutta kyllä sitten loppua kohden tuli sen verran kovaa tekstiä, että päästiin vähän eri linjoillekin siitä asiasta.

Mutta kuitenkin itse asiassa mielestäni kyse on siitä, että tämä on vähän niin kuin hyvä työnantaja -sertifikaatti väärinpäin, eli tavallaan tässä sellaiselta työnantajalta, joka on osoittautunut huonoksi, viedään mahdollisuus saada näitä lupia ja hän joutuu myös vastuuseen siitä, mitä on tehty. Mielestäni se on ihan oikein, ja sekin on ihan oikein, että sitä uhrin asemaa parannetaan sillä tavalla, että hänellä on mahdollisuus saada sitten töitä samalta tai joltain muulta alalta, jolloin se kynnys siihen, että hän uskaltaa ilmoittaa siitä tilanteesta, merkittävästi paranee. Eli tämä on mielestäni aivan oikeansuuntainen.

Mitä sitten perussuomalaisten ja erityisesti edustaja Purran puheenvuoroihin tulee, niin täytyy todeta, että siitä heijastuu sellainen näkökulma, että ikään kuin tämmöinen hyväksikäyttö olisi pääsääntö. Minä taas näen kyllä niin, että silloinkin, kun puhutaan niistä ulkomaalaisista työntekijöistä, joiden palkka on alle suomalaisen keskipalkan mutta kuitenkin työehtosopimusten mukainen, käsittääkseni kyllä on niin, että valtaosa on hoidettu asianmukaisesti. Mutta sitten on niitä, joissa on ollut ongelmia, ja niihin nyt pyritään näillä lainsäädäntömuutoksilla vaikuttamaan. Mutta sentyyppinen ratkaisu, että automaattisesti ne, jotka ovat alle keskipalkan, joutuisivat pois, olisi kyllä ainakin maaseutukunnille todel-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

la kova päätös, koska siellä on aika monen muunkin ihmisen palkka alle keskiarvon ja siellä on moni suomalainenkin riippuvainen tosiaan siitä, että siellä on niitä ulkomaalaisia samalla työmaalla, jotta yritys ylipäänsä menestyy ja siellä on riittävästi työntekijöitä. Eli en kyllä tällaista järjestelmää suosittelen, mitä näissä esitettiin, mutta sen sijaan kannatan kyllä tätä esitystä, jonka tässä hallitus on tuonut.

Puhemies Anu Vehviläinen: Olemme tässä käyttäneet ajan loppuun, mutta tässä on kaksi puheenvuoroa. Otetaan ne ja sitten ministerin puheenvuoro, ja sitten katsomme, jatketaanko tätä joskus myöhemmin illalla. — Nyttien menemme edustaja Kimmo Kiljusen puheenvuoroon. Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.49 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna] Arvoisa puhemies! Ehkä näitä johdantosanoja tässä ei tarvitse enää toistaa, eli arvostan, että pääsee puhumaan.

Tästä kiitokset hallitukselle. Jälleen kerran tässä on useissa puheenvuoroissa tuotu esille, että tämänkaltainen hallitus kuin Suomessa juuri nyt on kykenee tarttumaan tähänkin ongelmaan eli pyrkii ehkäisemään ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä ja varmistamaan oikeusturvan toteutumisen myös ulkomaisille työntekijöille, jotka täällä Suomessa ovat. Taisivat edustaja Hopsu ja eräät muutkin viitata siihen, että meillä on uskomattomia tarinoita siitä, kuinka ulkomaalaista haavoittuvaa työvoimaa on käytetty hyväksi, ja tässä on vaikeuksia, ja yhdyn kyllä edustaja Satoseen, että ei tämä ole pääsääntö välttämättä, mutta meillä on uskomattomia tarinoita siitä, ja siinä on tietysti tarpeellista pyrkiä näitä tilanteita kohentamaan ja ulkomaisen työvoiman työoikeuksia ja -turvaa suojaamaan.

Minä haluaisin, arvoisa puhemies, oikeastaan kiinnittää huomion siihen, että kun kuuntelin edustaja Purran puheenvuoroa huolella, jäi semmoinen erikoinen mielikuva siitä hänen puheenvuorostaan. Hänellä oli suurimpana huolena se, että tämän ulkomaalaisen työvoiman kautta tänne saattaa syntyä sellaista väestöä, uusia ihmisiä, jotka jäävät pysyvämminkin tänne, ja pahimmillaan vielä heidän perheenjäseniäänkin tulisi Suomeen, mikä olisi kohtuuton tilanne, sen sijaan, että kiinnitettäisiin huomio siihen aitoon ongelmaan, kuinka heitä kohdellaan ja kuinka he ovat tässä suomalaisessa yhteiskunnassa, jotkut jopa eri säännöillä kuin me muut suomalaiset. Tämä minusta on se iso ongelma, ja siihen hallitus haluaa kiinnittää huomionsa. Se on hyvin inhimillistä kyllä, että jos ihmiset tekevät töitä jossakin yhteiskunnassa, heillä on kova kaipuu läheisiimpiinsä ja myöskin perheenjäseniinsä, ja senkin on oltava kansalaisten oikeus, perusihmisoikeus, että ihmiset voivat liikkua rajojen ylitse. Eli se ei ole huoli, edustaja Purra, mutta huoli on se, että meitä ihmisiä kohdellaan eri tavalla tässä suomalaisessa yhteiskunnassa, ja sitä hallitus haluaa tässä nyt torjua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

16.51 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Erityiskiitos edustaja Satoselle, joka huomioi, että olemme joistakin asioista eri mieltä. Ehkä se erimielisyys liittyy nyt juuri tämän lainsäädännön ulkopuolella niiden seuraamuksien ja mahdollisuuksien arviointiin. Siinä meillä varmasti tulee olemaan ehkä ikuinen juopa, mutta monesta asiasta olemme kyllä tämän lainsäädännön kanssa varmasti yhtä mieltä, ja yhteinen asiamme on se, että suomalaiset yritykset ovat tasavertaisessa asemassa, kun markkinoita jaetaan, ja samalla,

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

että myös ne työntekijät, jotka sitten työskentelevät Suomessa, olisivat tasavertaisessa asemassa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri Haatainen, 2 minuuttia.

16.52 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kiitos näistä hyvistä puheenvuoroista. Kyllähän tässäkin keskustelussa heijastelee sellainen, että ikään kuin tällä lailla oltaisiin tekemässä — erityisesti perussuomalaisten puheenvuoroista tuli sellainen viesti — jotain ohituskaistaa, jos joutuu hyväksikäytetyksi. Ihminen hakeutuu tänne työhön, saa työluvan yritykseen. Jos hän joutuu hyväksikäytetyksi, tämä laki antaa nyt uhrille mahdollisuuden hakeutua toiseen työpaikkaan. Hänen ei tarvitse palata sinne kotimaahan ja alkaa hakea uudelleen työpaikkaa, hänen asemansa vahvistuu, eli tällä estetään hänen hyväksikäyttöään.

Samalla estetään myös se, että yritykset eivät ole epäoikeudenvaraisuudessa keskenään, koska sillä voi hankkia hyötyä, että maksaa vähemmän palkkaa ja jättää sosiaaliturvamaksut maksamatta ja niin edespäin. Eli tämä on yritysten kannalta reilu, ja tämä on näiden työntekijöitten kannalta reilu. [Riikka Purran välihuuto] Ei tässä tule mitään ohituskaistaa, se oli aika erikoinen johtopäätös, mitä esititte. Tuolla perusteella aika moni rikos voitaisiin jättää sitten hoitelematta, jos uskotaan, että ihmiset oikein niin kuin hakeutuvat hyväksikäytetyiksi, että saisivat oikeutta. Heille kuuluu se oikeus reiluun työpaikkaan.

Täällä todettiin myös, että tämä vaatii paljon tähän valvontaan ja myös osaamista. Migrin resursseja on vahvistettu, sinne on tullut 70 henkilötövuotta lisää, ja sitä tullaan käyttämään tietenkin nyt Migrissä siihen, että tätä osaamista pystytään vahvistamaan. Valvontaan myös kiinnitetään huomiota, ja varmasti se on hallituksen esityslistalla tässä, nämä toimet eivät tähän lopu.

Edustaja Talvitie otti täällä esiin myös poliisin mahdollisuudet ja keinot, se on oikein. Poliisia on kuultu, meidän harmaan talouden ehkäisemisen työryhmää, joka nyt satsaa noin 20 miljoonaa euroa hallituskaudella lukuksiin eri hallinnonaloilla oleviin toimenpiteisiin, ja nyt poliisi on aloittanut juuri uuden hyväksikäyttö- ja ihmiskauppayksikön vuoden alussa, ja sinne on saatu uusia virkoja.

Sitten lisäksi Talvitie otti esille tämän automaation ja viranomaisten automaattiosysteemin. Sitä käytetään, ja nyt ollaan luomassa myös viranomaisille tällainen vinkkitietojärjestelmä, jonka kautta voi sitten vihjata tällaisista tapauksista.

Kiitos keskustelusta, ja toivottavasti tämä saa valiokunnassa hyvän vastaanoton.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilöautojen romutuspalkkiosta vuosina 2020 ja 2021 annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 257/2020 vp

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Harakka.

Keskustelu

16.55 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saanen toivottaa hyvää alkanutta istuntokautta myöskin kalliille kollegoille.

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 1.12.20 voimaan tullutta lakia henkilöautojen romutuspalkkiosta vuosina 20 ja 21. Esityksessä ehdotetaan, että romutuspalkkion myöntämisen edellytyksiä tarkennettaisiin lisäämällä lain 2 §:ään momentti, jonka mukaan yhden uuden henkilöauton, sähköavusteisen polkupyörän, joukkoliikenteen kausilipun tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävän yhdistämispalvelun hankintaan voidaan myöntää vain yksi romutuspalkkio. Kyse on puhtaasti teknisestä asiasta, johon virheellinen tulkinta on antanut aiheen. Tällä varmistamme ja vahvistamme sekä hallituksen että eduskunnan tahdon. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa 31. maaliskuuta 22 asti.

Voimassa oleva laki rajaa jo itsessään romutuspalkkion saamisen yhteen romutuspalkkioon hankittavaa autoa kohden. Lain 2 §:ssä säädetään romutuspalkkion myöntämisen edellytyksistä. Laissa säädetyistä edellytyksistä käy ilmi, että romutuspalkkio voidaan myöntää uuden ensirekisteröimättömän auton hankintaa varten, jos henkilö on toimittanut viimeisen kalenterivuoden aikana sekä välittömästi ennen romutusta liikennekäytössä olleen henkilöauton romutettavaksi jätelaissa säädetyllä tavalla. Lain 2 §:n edellytykset ovat yksikkömuodossa eivätkä anna mahdollisuutta tulkita lakia siten, että useampaa romutettavaa autoa voisi hyödyntää yhden uuden auton hankintaan. Lisäksi lain 3 §:ssä säädetään romutuspalkkion määrästä: romutuspalkkiota myönnetään valtion varoista 1 000 euroa tai 2 000 euroa henkilöauton hankintaa vastaan. Lain 3 §:ssä säädetään yksiselitteisesti enimmäismäärästä yhtä hankittavaa autoa kohden. Voimassa olevan lain ehdot rajaavat romutuspalkkion myöntämistä siten, että yhtä uutta hankittavaa autoa kohden on mahdollista saada enintään yksi romutuspalkkio, ja romutuspalkkiota voidaan siis myöntää joko 1 000 tai 2 000 euroa yhtä hankittavaa autoa kohden. Useamman romutuspalkkion saaminen yhtä hankittavaa autoa vastaan ei ole lain tavoitteiden eikä eduskunnan tahdon mukaista.

Voimassa olevan lain valmistelussa ei ole ollut epäselvyyttä edellä mainitusta rajauksesta, ja tämä käy selvästi ilmi hallituksen esityksestä. Eduskunnan tahto myöntää romutuspalkkio vain kerran uuden auton hankintaa varten on ollut selkeä hallituksen esityksen käsittelyssä sekä eduskunnan vahvistaessa voimassa olevan lain. Valiokunnan mietinnössä todetaan, että romutuspalkkio myönnettäisiin luonnolliselle henkilölle vanhan romutettavan auton korvaamiseksi uudella autolla ja muilla vastaavilla tuotteilla. Valiokunnan mietinnöstä ja laissa säädetyistä ehdoista siis käy yksiselitteisesti ilmi, että uuden auton hankintaan voi saada vain yhden romutuspalkkion. Saamisen ehdot ja romutuspalkkion määrä on selkeästi määritelty yksikkömuodossa. Ehdot ovat näiltä osin samat kuin aikaisemmassa romutuspalkkiossa vuosina 2015 ja 2018.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Rohkenen siis sanoa, että missään lain säätämisen vaiheessa kukaan ei ole esittänyt toisenlaista näkemystä — eivät lainvalmistelijat, lausunnonantajat, eduskunnan valiokunnan jäsenet, kuullut asiantuntijat, täällä salissa esiintyneet edustajat — mutta kun laki oli valmis, se alkoi elää omaa elämäänsä tavalla, jota kukaan meistä ei osannut kuvitella. Romutuspalkkion myöntämisessä on ilmennyt Liikenne- ja viestintävirastossa epäselvyyttä. Virheellisesti on haettu useammasta romutetusta autosta romutuspalkkioita yhden uuden auton hankintaa varten, ja tällaisia hakemuksia on toimitettu Liikenne- ja viestintävirastolle useita. Tämä tilanne on tullut ilmi ministeriön johdolle tammikuun alusta, ja välittömästi, jo seuraavalla viikolla, päädyttiin antamaan nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys. Lain sisältöön ei tehdä muutoksia — tämä on tärkeä huomata. Hallituksen esityksellä vain varmistetaan, vahvistetaan sekä hallituksen että eduskunnan, tasavaltamme korkeimman lainsäätäjän, yhteinen yksimielinen tarkoitus, että romutuspalkkion voi saada ainoastaan keran uuden auton hankintaa varten.

Tuen myöntämisestä vastaa Liikenne- ja viestintävirasto, jolla yksinomaan on toimivalta asiassa. Koska toimivalta on virastolla, päädyttiin antamaan hallituksen esitys, jotta virastossa oleva epäselvyys saataisiin lopullisesti pois päiväjärjestyksestä. Liikenne- ja viestintäministeriö ei vastaa tuen myöntämisestä eikä voi muutoin asiassa suoraan ohjata toimivaltaisen viranomaisen päätöksentekoa. Tuen myöntämiseen liittyvät epäselvyydet eivät siis johdu voimassa olevasta laista. Liikenne- ja viestintävirasto käy läpi hakemuksia ja ottaa yhteyttä kaikkiin niihin hakijoihin, jotka ovat jättäneet useampaa romutettua autoa koskevan hakemuksen. Yhtään tällaista tukea ei ole vielä tiettävästi myönnetty. Nyt käsittelyssä olevan esityksen mukainen muutos varmistaisi lopullisesti, että romutuspalkkiota myönnetään eduskunnan tahdon mukaisesti. Yhden romutuspalkkion saaminen hankittavaa uutta autoa kohden varmistaa, että romutuspalkkioihin varatut varat riittävät useammalle hakijalle.

Arvoisa puhemies! Toivon, että hallituksen esitys saa ymmärtäväisen vastaanoton täällä eduskunnassa, jonka tahto on ministerille pyhä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Kinnunen.

17.01 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministeri Harakalle asian esittelystä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi henkilöautojen romutuspalkkiosta annettua lakia, joka on herättänyt paljon keskustelua kansalaisten keskuudessa. Lain tulkinnanvaraisuudesta johtuen romutuspalkkioita on haettu jopa kymmenistä autoista yhtä uutta vähäpäästöistä autoa kohden. Tämä ei, niin kuin ministeri kertoi, tietenkään ole ollut eduskunnan tahto eikä lainsäätäjän tarkoitus, vaan tavoitteena on ollut saattaa käyttöön mahdollisimman monta uutta vähäpäästöistä sähköautoa vanhojen romujen tilalle.

Määräraha on 8 miljoonaa euroa, eli ymmärrämme kaikki, että jos tuollaisia kymmenien autojen ryppäitä yhtä uutta autoa tai sähköavusteista polkupyörää kohden on paljon, ei käytettävää rahaa jää kovin moneen autoon tai pyörään. Tässä ei voida kuitenkaan syyttää romuautojensa myyjiä tai uuden auton ostajia. He ovat toimineet saamansa ohjeistuksen ja voimassa olevan lain tulkinnan mukaan. Ohjeistus on ollut osin epäselvää, vaikka laissa puhutaankin autosta yksikössä, ja kysyjät ovat saaneet eri tahoilta erilaisia ohjeita. Tämä kaikki kertoo omalta osaltaan lain tulkinnanvaraisuudesta.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Arvoisa puhemies! Lain tarkentaminen on tarpeen. Harvaan asutulla seudulla asuu perhekuntia, joilla on olosuhteiden vuoksi käytössä useampia autoja, myös huonoja. Olemme nyt tilanteessa, jossa perhekunnat tai pienyrittäjät ovat saattaneet romuttaa useita autoja romutuspalkkion toivossa. Kysynkin ministeriltä: kuinka näiden selkeästi perhekunnissa tahtuneiden autojen romuttamisten kanssa nyt toimitaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sankelo.

17.03 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tässä romutuspalkkiolain tarkistamisessa on kyse muustakin kuin vain pelkästä teknisestä muutoksesta. Tässä on valitettavasti kysymys myös istuvan hallituksen huonosta lainvalmistelusta, josta on puhuttu. [Suna Kymäläisen välihuuto] Käsittääkseni hallituksen avustaja-armeija palkattiin aikoinaan töihin nimenomaan parantamaan lakitekstejä. Tässäkö on nyt tulos?

Laki oli ongelmissa jo valmisteluvaiheessa viime syksynä. Siihen aiottiin säätää liian kireät kriteerit hankittavan uuden auton päästörajoituksille. Tämä ilmennyt virhe toki korjattiin ennen lain voimaantuloa, mutta viime viikot ovat paljastaneet muita valuvikoja valmistelussa ja erityisesti lain soveltamisessa. Tässä liikenne- ja viestintävirasto Traficom on ollut merkittävin sählääjä. Saako kansalainen lain perusteella siis yhden vai useampia romutuspalkkioita? Kyseisessä tulkinnassa viranomaisten päivän kunto on vaihdellut, ja kansalaisten oikeusturva on viime viikkoina vaarantunut.

Arvoisa puhemies! Useat kansalaiset ovat ottaneet yhteyttä meihin kansanedustajiin Traficomien toimintaan liittyen. Heille on sieltä kerrottu useamman romutuspalkkion mahdollisuudesta viraston kotisivuilla, puhelimitse, sähköpostitse, chat-keskusteluissa ja niin edelleen. Kansalaiset ovat siis toimineet annettujen ohjeiden mukaan, romuttaneet omia autojaan ja hankkineet tilalle uuden vähäpäästöisen kulkupelin. Kaiken lisäksi Traficom julkaisi tammikuun aikana tiedotteen, jossa virasto nimenomaan kertoi, että uuden auton hankintaan voi hyödyntää useista autoista saatavia romutuspalkkioita. Tiedote kuitenkin poistettiin sivuilta jonkun ajan kuluttua.

Nyt viranomaisen onkin ilmoittanut, että ei vaitiskaan. Traficom on viemässä useita romutuspalkkiohakemuksia poliisin käsittelyyn, ja hallitus on kiiruhtamassa tarkennuksia lakiin. Uuden auton hankkineet joutuvat mahdollisesti perumaan kaupan ja maksamaan korvauksia. Kansalaiset kokevat oikeutetusti tulleen nyt viranomaisen jymäyttämiksi. Lakia ei voi tulkita taannehtivasti kansalaisten vahingoksi. Näin toimittiin käsittääkseni viimeksi sotasyällisysoikeudenkäynnin aikaan, ja ei mitään hyvää siitäkään seurannut. [Suna Kymäläinen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Arvoisa puhemies! Tärkein viestini tähän romutuspalkkiolakia koskevaan lähetekeskusteluun ja asiaa seuraavaksi käsittelevälle valiokunnalle on seuraava: mielestäni kansalaisten oikeusturva edellyttää, 1) että lainsäätäjät antaa selkeän tiedon, kuinka monta romutuspalkkiota per nuppi voi saada, ja 2) että lakimuutos ei saa vaikuttaa heikentävästi nyt autonsa ohjeiden mukaisesti romuttaneiden palkkioihin. Kokemus tammikuulta osoittaa, että mikäli Traficomille jätetään tulkintamahdollisuuksia, edessä on lähes kaaos. Nyt on tehtävä selvää lakitekstiä, jota myös viranomaisen ymmärtää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näyttää olevan halukkuutta vuoden ensimmäiseen debattiin. Liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

17.07 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On välttämätöntä puuttua tähän edustaja Sankelon räikeään puheenvuoroon. Haluan muistuttaa ihan ensimmäiseksi, että tämä laki on hyväksytty tässä eduskunnassa koko eduskunnan voimin. Myös kokoomus on ollut tätä vahvasti kannattamassa, ja meillä todellakin liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnössä on selkeästi kirjoitettu, että yksi romutuspalkkio yhtä uutta vähäpäästöistä autoa, sähköpolkupyörää tai joukkoliikennelippua kohden. Tämä henki on ollut vahvasti esillä niin valiokunnan keskusteluissa kuin valiokunnan mietinnössä, joka on tässä eduskunnassa yhteisesti hyväksytty. Tämä ei siis ole vain hallituksen moka, jos tässä mokaa ja syyllisiä etsitään, vaan tämä on myös kokoomuksen, koko tämän eduskuntasalin moka.

Se, että nyt on tullut tällaisia räikeitä esimerkkejä, että niputettuja romutuspalkkioita on ollut räikeimmillään jopa yli sata — totta kai meidän täytyy täällä siihen reagoida.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Torniainen.

17.08 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan kuten liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen kertoi: kun tätä asiaa on käsitelty liikenne- ja viestintävaliokunnassa, niin kuin myöskin täällä salissa on käsitelty ja päätetty, niin tähän kyseiseen kohtaan ei ole ollut erilaisia näkemyksiä yhdehtäkään eduskuntaryhmältä. Kokoomus ja perussuomalaiset jättivät asiaan vastalauseen, mutta se koski eri asiaa.

Laki on omasta mielestäni yksiselitteinen: yhdestä autosta yhteen autoon tai sähköpolkupyörään ja niin edelleen. Kun meillä oli laki romutuspalkkiosta vuodelta 2018 esimerkiksi, niin silloinkaan ei ollut epäselvyyksiä, ja kyseisen lain pohjalta on myöskin lähdetty viemään tätä lakia eteenpäin. Mutta kyse on, aivan kuten liikenneministeri Harakka totesi, [Puhemies koputtaa] virheellisestä tulkinnasta, ja katseet kohdistuvat nimenomaan Traficomiiin ja tulkintoihin siellä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Minuutti on minuutti tänäkin vuonna. — Edustaja Laakso.

17.09 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin täytyy sen verran sanoa, että kokoomus tietysti nyt koettaa tehdä oppositiopolitiikkaa ja syyttää tässä nyt hallitusta. Voin kertoa, että hallituksessa tämä vika ei ole. Olen itsekin ollut tätä laatimassa, ja laissa ei ole mitään vikaa. Vika on täysin siinä, että... Jos yksittäistä ihmistä, niin sanon, että syyttävän sormen olisi kyllä itse asiassa pakko osoittaa ministeriin, koska ministerin pitäisi johtaa tätä leikkiä, niin Traficomia kuin omaa ministeriötään, ja siellä pitäisi olla asiantuntemusta tähän asiaan.

Minun on pakko sanoa, että minua jopa ketuttaa se, kuinka paljon minä olin esimerkiksi ministeriin yhteydessä näistä ongelmista: lähetin videota, kerroin käytävällä kaikennäköisiä juttuja. Kerroin sen, että tällaisia ongelmia tulee varmasti, jos tämä tulee joulukuun alussa voimaan. Tämän pitäisi tulla vuodenvaihteessa, niin ei tulisi minkäänäköisiä ongelmia, kukaan ei pääsisi kikkailemaan. Mutta tilanne on se, [Puhemies koputtaa] että nyt on ehjä käsissä ja jollain tavalla tarvitsee korjata asia.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

17.11 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen, vika on siinä, että mikrofoni on kiinni.

No niin, arvoisa puhemies, edelleen opettelen, mutta kohta opin.— Tässä edustaja Sankelo kertoi, ehkä vähän värikkäälläkin tavalla mutta kuitenkin, niistä yhteydenotoista, joita tässä on tullut. Kieltämättä tämä on hämmennystä aiheuttanut, ja ei se tietysti ole hyvää lainsäädäntöä, tai onko se sitten lainsäädännön tulkintaa, missä se vika on, Traficomissa vai missä. Mutta joka tapauksessa ei tämän tietysti pitäisi olla niin, että viesti kansalaisille on eri kuin mikä on ollut tahto valiokunnassa ja mikä on ollut tahto eduskunnassa, eli kyllä tässä asiassa jotain on mennyt pieleen. Siinä mielessä tässä on peiliin katsomisen paikka, ja pitää saada järjestelmä toimimaan niin, että se on selkeä myös kansalaisten suuntaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

17.12 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ovat kansalaiset todellakin ottaneet usealta taholta yhteyttä ja kertoneet siitä, että he ovat nimenomaisesti saaneet Traficomista sähköpostikyselyihinsä, kirjeisiinsä, myös tsättikeskusteluihin ja muihin sellaisiin vastauksia, joitten ohjeet eivät ole antaneet tulkinnan varaa, vaan siellä on sanottu, että on mahdollisuus saada tämä palkkio useammasta romutettavasta autosta tai kulkuneuvosta. Siinä mielessä tässä kyllä nyt peräisin sitä, että ministeriössä lähdetään selvittämään, mitä siellä Traficomissa on tapahtunut näitten ohjeistusten suhteen, ja toisaalta sitä, että kansalaisille voidaan varmistaa esimerkiksi heidän omaisuudensuojansa tässä tapauksessa ja ehkä ennen kaikkea luottamuksensuojansa, koska ihmiset ovat tehneet näitä romutuspäätöksiä sillä ajatuksella, että he saavat sen useammasta autosta, ja he ovat menettäneet sitä kautta omaisuuttaan. Siinä mielessä on aika kummallista, että nyt me sitten vielä laadimme sellaista lainsäädäntöä, [Puhemies koputtaa] jossa takautuvasti tätä asiaa lähdetään katsomaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Mäenpää.

17.13 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asia on hankala, ja jossakin on sattunut vika, ja se on mahdollisesti yksi yksittäinen virkamies, josta tämmöinen asia on lähtenyt käyntiin.

Minulla on tässä kädessä erään henkilön Traficomiin lähettämä viesti, johonka hän on pyytänyt vastausta lakimieheltä. Sieltä vastataan tällä tavalla: ”Esitätte, että romuttaisitte 30 autoa ja hankkisitte uuden 60 000 euroa maksavan hybridin tilalle. Jos hankitte alle 95 grammaa kilometrillä CO₂:ta päästävän hybridin, voitte saada romutuspalkkiota autonne hankintaan yhteensä 60 000 euroa (30 kertaa 2 000).”

Luottamuksensuojaperiaate on sellainen, että kansalaisten on voitava luottaa viranomaisten ohjeisiin. Tällä periaatteella nämä asiat pitää hoitaa [Puhemies koputtaa] ja tässä luoda vielä lyhyt siirtymäaika heille, jotka ovat jo romuttaneet autonsa.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi siirtymä, edustaja Werning.

17.14 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lain voimaantulon jälkeen, kuten tässä salissa on tullut esille, on noussut seikkoja, mitkä kertovat siitä, että ohjeistus on ollut epäselvä ja sitä on tulkittu vähän miten sattuu.

Minun mielestäni nyt on hassua, että me keskitytään tässäkin salissa keskustelemaan siitä, kuka on syyllinen ja ketä osoitetaan sormella, ketä syytetään. Nyt meidän pitää kantaa vastuu siitä päätöksestä, mikä me ollaan yhdessä täällä tehty, ja todeta se, että yhdessä toimittiin ehkä vähän huonosti ja meillä on nyt vähän korjaamisen paikka. [Sheikki Laakso: Miten niin?] — Meillä on korjaamisen paikka siinä, että oli epäselvää. Tämä ohjeistus on ollut epäselvä minun mielestäni. — Tästä syystä meidän pitää nytten hyväksyä tämä hallituksen esitys, jotta ohjeistus on mahdollisimman selvä ja ei ole mitään tulkinnan varaa. Nyt lopetetaan syyttelyt ja höpötykset ja keskitytään asian hoitamiseen, niin kuin kuuluukin, jotta sitten jatkossa tämän lain tulkinta olisi mahdollisimman selvää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Marttinen.

17.16 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuuntelin kyllä aika hämmästyneenä ministeri Harakan esittelypuheenvuoroa, sillä hän teki kyllä kaikkensa pestäkseen kätensä tästä koko asiasta irti.

Olisin toivonut teiltä, ministeri, hieman enemmän nöyryyttä tämän asian käsittelyn osalta, sillä on näin, että lainsäädäntö on mielestäni varsin yksiselitteinen ja selkeä, mutta se asia, minkä takia me nyt kysymme täällä näitä kysymyksiä, johtuu siitä, että teidän hallinnon alainen keskusvirasto on antanut joulukuussa ja tammikuussa lukuisia kertoja täysin ristiriitaista tietoa suomalaisille siitä, voiko käyttää useamman romutuspalkkion vai eikö voi. Tästä johtuen olen saanut kymmeniä palautteita kentältä ihmisiltä, jotka ihmettelevät, miten ensin voidaan sanoa, että tätä voi käyttää, sitten taas ei voikaan käyttää. Nämä ohjeet ovat muuttuneet koko ajan, ja lopulta, ministeri Harakka, [Puhemies koputtaa] te vastaatte teidän hallinnon alanne asioista ja siitä, millaista ohjeistusta Traficomille annetaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ovaska.

17.17 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Edustaja Marttinen vastasi, arvoisa puhemies, itse tuohon, että ei tämä lainsäädäntö nyt täysin selvää voi silloin olla, jos kerran näitä tulkintoja tulee tällä tavalla. Olen myöskin ministerin kanssa eri mieltä siitä, kun hän sanoi, että epäselvyys ei johdu laista, mutta edustaja Werning hienosti sanoi, että johtuu laista. Eli kyllä tässä näköjään hallituksen sisälläkin mietitään. Eli jos kokoomus syytti hallitusta, perussuomalaiset syyttivät sitten ministeriä, ja sitten mietitään kaikki, kuka on syyllinen, mutta me tiedetään, että ongelma on nyt tässä käsillä ja epäselvyys on olemassa. Jos virkamiehistössä väki tätä tulkitsee väärin, niin on selvää, että siellä on joku epäselvyys tai laki on epätarkka. Silloin on haettava keinoja osaltaan tähän, jotta kansalaisten oikeusturvasta pystytään huolehtimaan ja ennen kaikkea omaisuudensuojasta ja luottamuksensuojasta. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sankelo.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

17.18 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ovaska käytti tuossa yllättävän — eikä yllättävän vaan hyvän — puheenvuoron. Siis tässähän on puhuttu nyt sillä tavalla, että laki on hyvä, että se on selvä, ja täällä todistetaan koko ajan, että laissa ei ole mitään vikaa, mutta miksi tässä on voinut sitten kuitenkin tulla tällaisia tulkintaerimielisyyksiä? Nythän me uudistamme sitä lakia, ja sekin kertoo jo siitä, että tässä jotain hämminkiä on. Kansalaiset ovat siis luottaneet viranomaiselta saamaansa tietoon ja tehneet päätöksiä ja ratkaisuja. Kyllä tilanne on hyvin erikoinen, ja mielestäni hallituksen ja ministerin täytyy tämä asia ottaa kyllä todella vakavasti.

Toinen asia, mistä on puhuttu, on se, että tässä on ilmennyt joitain epäkohtia. Voi olla, että tämmöiseen kansalaistajuun ei riitä ymmärrys, että on vaikka satoja romutuksia. Mutta se, että tässä yhteydessä [Puhemies koputtaa] nämä kaikki hakijat leimattaisiin jollakin lailla rikollisiksi, on kyllä totaalisesti väärin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Koponen, Ari.

17.19 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhemies Vehviläinen toivoi valtiopäivien avajaisten puheessaan hyvää lainsäädäntöä, mikä on totta kai erittäin tärkeä ja kannatettava ajatus. Valitettavasti aikaisempi romutuspalkkiolaki ei sitä ollut vaan esitys jätti lakiin liian suuria porsaanreikiä romutuspalkkioiden osalta. Nyt käsittelyssä olevan hallituksen esityksen tavoitteena on säätää romutuspalkkion myöntämisen edellytyksistä täsmällisemmin ja selkeyttää ehtoja tulkinnallisten epäselvyyksien poistamiseksi. Esitykseen on siis tulossa selvennyksiä juuri romutustodistukseen liittyen. Nyt täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että ne henkilöt, jotka ovat toimineet edellisen lain mukaisesti, eivät joutuisi kärsimään kohtuuttomasti. Näistä henkilöistä ei voi tehdä huonon lainsäädännön maksumiehiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari.

17.20 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa romutuspalkkiohan on oikein hyvä asia. Sen tarkoitus on tuoda uusia vähäpäästöisiä autoja liikenteeseen. Tämä lienee ollut hengeltään myös nykyisen lain tarkoitus, mutta kieltämättä tämä on ollut varsin erikoislaatuinen episodi ja varmasti opettaa sen, että lainsäädäntötyössä ja ylipäätään kaikessa työssä täytyy olla erityisen huolellinen välttääksemme monitulkintaisuutta ja sekamelskaa, ja varmasti tämä opettaa myöskin sen, että niin kauan kuin ihmiset maailmaa rakentavat, myös virheitä sattuu.

Mutta uudistaisin ministerille ystävällisesti kysymyksen, joka tässä lienee se oleellinen: onko nyt niin, että kansalainen, joka on siis lujassa uskossa ohjeisiin ja on romuttanut vaikka ne kymmenen autoa [Puhemies koputtaa] yhtä uutta autoa vastaan, saa tulkinnan mukaisen korvauksen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt aika on täynnä. — Edustaja Könttä.

17.21 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä nykyinen, voimassa oleva romutuspalkkiolaki on käsittääkseni pohjautunut edellisiin käytössä olleisiin romutuspalkkiolakeihin. Sinällään kyllä minunkin tulkintani on se, että tämä laki, kuten ministeri sen esitteli, siinä mielessä on asianmukainen, mutta se ongelma on ta-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

pahtunut siellä viranomaisten tulkinnassa, ja tätä minä pidän erittäin hankalana ja ongelmallisena asiana nimenomaan kansalaisten oikeusturvan kannalta, en siis näitä epäselviä massaniputuksia vaan sitä, jos on romutettu vaikka kolme tai neljä autoa. Vielä 18.1., tätä vuotta siis, Traficom on ilmoittanut tiedotteessaan, että ”uuden lain voimaantuloon asti toimitaan kuten tähänkin asti, eli uuden vähäpäästöisen auton hankintaan voi hyödyntää useampia romutuspalkkioita”. Tämä oli suora lainaus. Tämä Traficomien viesti jaettiin sosiaalisessa mediassa, johtajien toimesta Twitterissä, ja näin edelleen. Nyt se on sieltä poistettu, mutta missä on siis niiden kansalaisten oikeusturva, jotka ovat noudattaneet [Puhemies koputtaa] näitä ohjeita?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen, ja sen jälkeen ministerille mahdollisuus vastata.

17.23 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin täytyy muistaa se, että me kansanedustajina tai eduskuntana emme ole tuomioistuimien. Me teemme lainsäädäntöä. Sitä on virasto, eduskunnan ulkopuolinen taho, joka on toimeenpanija, tulkinnut omalla tavallaan, siihen on puututtu, ja nyt viranomaiset, tuomioistuimet ja niin pois päin selvittävät sitten, miten näissä tehdyissä päätöksissä ja ohjeistuksissa tullaan jatkossa toimimaan.

Mielestäni on kohtuutonta syyttää osoittavalla sormella ministeri Harakkaa tästä. Itse näen, että meillä olisi enemmän syytä ja aihetta kiittää ministeri Harakkaa siitä, että näin ripeästi tuodaan uusi lainsäädäntö, kun tätä täällä niin kutsutuksi porsaanreiäksi sanottua eli sitä, mitä ei erikseen ole kielletty laissa, on sitten tulkittu väärin. Jos me rupeaisimme tekemään lainsäädäntöä niin, että kaikki mahdollinen, mitä siinä laissa ei lue, kiellettäisiin, [Puhemies koputtaa] niin meillä ei täällä kyllä tunnisi eikä tämä hallituskausi riittäisi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt, kuten lupasin, ministeri Harakka, olkaa hyvä.

17.24 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos, hyvät kollegat, tästä keskustelusta.

Edustaja Marttinen toivoi ministeriltä enemmän nöyryyttä. Päätin puheenvuoroni pyytämällä eduskunnalta ymmärtämystä nyt esitettävälle ehdotukselle. Olin omasta mielestäni pyrkinyt nöyryyteen tämän erittäin ikävän asiankäänteen johdosta. Täytyy nyt sanoa suoraan, että on varmasti aivan ainutkertaista — toivottavasti ainutkertaista — se, että kaikki lainsäätäjät eri vaiheissa ovat olleet yhtä mieltä siitä, mitä on tarkoitettu, tahdottu ja miten tämä pitää tulkita, mutta silti on käynyt niin, että joku viranomainen tai jotkut viranomaiset ovat tällaisen väärän ja virheellisen tulkinnan julkisuuteen ja kansalaisille kertoneet. En usko, että meidän pitäisi tässä salissa itseämme tästä syyttää. Ministeriä voi tietysti aina, ja ehkä pitääkin, syyttää. Totean omalta osaltani, että sain tiedon tästä tammikuun 4. päivä, ja seuraavalla viikolla hallitus oli tehnyt tämän käsissänne olevan esityksen. Viivytyksiä ei ole sallittu tilanteessa, jossa eduskunnan, korkeimman lainsäätäjän, tahtoa on pitänyt turvata, vaalia ja vahvistaa.

Edustaja Laakso on erittäin osaava jäsen liikenne- ja viestintävaliokunnassa, ja olisi ollut erittäin onnekasta, jos olisitte kirjannut nämä havaitsemanne ongelmat mietinnön vastalauseeseen niin, että olisimme ehkä välttyneet tältä ikävältä tilanteelta.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Nyt tilanne on se, että Liikenne- ja viestintäviraston päätöksistä, sitten kun ne aikanaan tulevat, voi valittaa hallinto-oikeuteen. Lähtökohtamme on se, että Suomi on oikeusvaltio. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.26.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.51.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 13 käsittelyä. — Edustaja Essayah.

18.52 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tässä kysymyksessä on hallituksen esitys, jossa tätä romutuspalkkiolakia ollaan täsmenämässä. Tämän lakimuutoksen mukaan voimassa olevaa lakia siis täsmennetään niin, että romutuspalkkion myöntämisen edellytyksiä tarkennetaan lisäämällä lain 2 §:ään momentti, jonka mukaan yhden uuden henkilöauton, sähkövarusteisen polkupyörän, joukkoliikenteen kausilipun tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävän yhdistämispalvelun hankintaan voidaan myöntää vain yksi romutuspalkkio. Lisäksi tähän lakiin ehdotetaan sitten lisättäväksi siirtymäsäännös, jonka mukaan hakemukseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Eli toisin sanoen siis henkilö ei voi tämän lakimuutoksen täsmennyksen mukaan romuttaa esimerkiksi viittä autoa ja käyttää viidestä autosta saamaansa romutuspalkkiota yhden uuden auton ostoon.

Tästä me olemme täällä salissa debatoineet, onko tämä lakiteksti ollut alun perinkin selvä. Tätä nyt kuitenkin halutaan selkeyttää. Varmaankin lainsäätäjän tahtotila on ollut se, että kysymyksessä on yhdestä romutettavasta kulkuneuvosta annettava hyvitys yhteen ostettavaan kulkuneuvon, mutta ongelma on siinä, että meillä viranomainen, eli Traficom, on antanut harhaanjohtavaa ja väärää tietoa kansalaisille. Kun täällä salissa käytiin sitä keskustelua, että missä ne syylliset ovat, ja jotkut olivat sitä mieltä, ettei tässä mitään syyllisiä pitäisi etsiä, kyllä minun mielestäni on nyt huomattava se, että ministeriön alainen virasto on johtanut kansalaisia tässä harhaan ja aiheuttanut vakavan luottamuksensuojan murene- misen näitten kansalaisten kohdalla, koska ongelma on se, että tämän lain voimaan tultua jotkut ovat jo tosiaankin ehtineet tehdä näitä romuttamisia ja useittenkin autojen kohdalla sillä ajatuksella juuri, että he käyttävät useammasta autosta tulleet palkkiot yhden uuden auton oston kompensoimiseen.

Jos tämä lain täsmennys jollakin tavalla tätä asiaa nyt selkeyttää, niin se on tietenkin hyvä, mutta täytyy ymmärtää, että meillä on kansalaisia, joille on ehtinyt jo tulemaan taloudellista vahinkoa tämän tulkin- nan ja myöskin viranomaisten väärän ohjeistuksen takia. Tässä käsiteltävässä lakimuutoksessa ei sinällään esitetä minkäänlaista korvausta romutuksen jo suorittaneille henkilöille, vaan jo tehtyihin romutuksiin esitetään sovellettavaksi vielä tätä käsittelyssä olevaa lakimuutosta. Ja siinä mielessä voisi sanoa, että kyllä me täs-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

sä joudumme ottamaan kansanedustajina kantaa siihen, onko oikein, että ihmisten luottamuksensuojaa on näin vakavalla tavalla murennettu.

Itselläni on tiedossa ainakin yksi sellainen tapaus, jossa henkilö on käynyt sähköposti-kirjeenvaihtoa Traficomin virkamiehen kanssa kysyäkseen tarkennuksia romutuspalkkion soveltamisesta ja Traficomista on selkeästi viestitetty, että useamman auton romutuspalkkion voi käyttää yhden laissa tarkoitetun kohteen, esimerkiksi auton, hankintaan. Tästä neuvonnan sisällöstä ei kyllä voi jäädä epäselvyyksiä, jos on lukenut sen viestin, mikä sieltä Traficomista on tullut. Kun täällä salissa kuuntelin keskustelua, niin useampi kollega totesi, että vastaavanlaisia viestejä on heille tullut ja ei pelkästään sähköposteilla, vaan niitä on tullut tsättineuvonnassa ja ilmeisesti kirjeenä ja muutoinkin, ja onneksi nämä kansalaiset ovat pistäneet näitä annettuja ohjeita talteen, koska kyllä minä katsoisin, että tässä on ihan selkeästi nyt viranomaisen johtanut kansalaisia harhaan, ja tässä varmastikin tullaan käymään sitten todennäköisesti käräjiäkin näiltä tiimoilta. Ymmärtääkseni tämäntyyppistä tulkintaa tuli sinne nettisivuillekin, itse en ole sitä nähnyt, mutta näin olen kuullut, että tämmöistä tulkintaa sieltä Traficomista annettiin myöskin sinne nettisivuille, ja sitten jossakin vaiheessa tämä nettisivuilla ollut ohjeistus sieltä sitten hävisi, ja oliko niin, että sitä oli tviitattukin eteenpäin ja muuta vastaavaa.

Elikkä summa summarum: On äärimmäisen tärkeää, että ihmiset voivat ennakoida toimintansa vaikutuksia lain sisällön ja viranomaisen neuvonnan perusteella. Ja vastaavasti, niin kuin tässä asiassa, siinä tulee huomioida viranomaisen toimintaa määrittävät hyvän hallinnon periaatteet, kuten viranomaisen neuvontavelvollisuus, ja toisaalta sitten kansalaisten luottamuksensuojaperiaate. Siinä mielessä tämän viranomaisen virheellisestä neuvonnasta ei mielestäni tule kyllä rangaista kansalaista. Kun täällä ministeri taisi aitiosta jotenkin siihen malliin todeta, että hän toivoo, että tämä nyt olisi sellainen täsmentävä, ja pyysi ymmärrystä tässä asiassa, niin kyllä minä sanoisin, että tässä suhteessa olisi varmaan ihan anteeksipyyntö paikkakin. Kyllä nyt se viranomaisen, jonka ohjeistukseen kansalaiset ovat luottaneet ja joka on neuvonut, on menetellyt väärin, ja siinä mielessä kansalaisten luottamuksensuojaa on romutettu. Oikeastaan se, mihin toivon, että valiokunnassa, kun tätä asiaa käsitellään, myöskin keskitytään, on, että kysytään, aiotaanko jollakin tavalla mahdollisesti sitten korvata lain epäselvyydestä ja ennen kaikkea mielestäni siitä Traficomien epäselvästä ohjeistuksesta ja väärästä ohjeistuksesta tapahtuneet taloudelliset menetykset näille kansalaisille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, Ari on poissa. Edustaja Könttä.

18.58 Joonas Könttä kesk: Arvoisa puhemies! Romutuspalkkiota on käytetty Suomessa aiemminkin, ja se on ollut tutkitusti toimiva tapa uudistaa autokantaa. Romutuspalkkion ajateltiin myös nyt olevan kädenojennus koronasta kärsivälle autokaupalle, ja lähtökohtakin romutuspalkkiossa oli kunnossa: kannustaa eikä kurittaa. Meidän lainsäätäjien tarkoitus oli selvä: yksi romutuspalkkio per yksi uusi auto.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom lähti kuitenkin tulkitsemaan lakia omalla tavaltaan, ja nyt käsillä on melkoinen soppa. Traficom on neuvonut ja ohjeistanut kansalaisia nettisivuillaan, puhelimitse, sähköpostitse, chat-palvelussa, sosiaalisessa mediassa ja niin edelleen. 18.1.2021 Traficom ilmoitti omilla sivuillaan seuraavaa: ”Uuden lain voimaantuloon asti toimitaan kuten tähänkin asti, eli uuden vähäpäästöisen auton hankintaan voi

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

hyödyntää useampia romutuspalkkioita. Tukea myönnetään enintään yhden uuden auton hankintahinnan verran.” Tätä tietoa Traficom jakoi nettisivuillaan, puhelimitse, sähköpostitse, chat-palvelussa, sosiaalisessa mediassa ja niin edelleen.

Meille suomalaisille tyypilliseen tapaan viranomaisten ohjeita on uskottu ja niitä on noudatettu. Moni suomalainen toimi kuten viranomainen heitä ohjeisti. Pekka tilasi uuden auton ja romutti kolme säännöt täyttävää vanhaa autoa. Tiinan perheessä romutettiin neljä vanhaa autoa samalla, kun uusi auto jo odotti autoliikkeessä. Nyt uhkana on se, että viranomainen itse ei noudatakaan omia ohjeitaan ja kansalaiset jäisivät suuren hankintansa kanssa yksin ilman luvattuja tukia samalla, kun asuntolainat ja muut menot pysyvät kuitenkin entisellään. Kansalaisia ei mielestäni voi tästä syyttää. He ovat toimineet viranomaisien, siis Traficomien, ohjeiden mukaisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt nämä Traficomien ohjeet ovat vaihtuneet. Aiempia ohjeita ja tiedotteita on poistettu, mutta se ei saa aiempaa ohjeistusta tekemättömäksi. Traficom on mennyt selkeiden väärinkäyttöyritysten taakse piiloon, eikä näitä väärinkäyttöjä kukaan siis vaadikaan hyväksyttäväksi.

Mutta mikä on viranomaisohjeita noudattaneiden tavallisten kansalaisten oikeusturva? Jos joku taho tässä pitäisi asettaa korvausvastuuseen, niin mielestäni se on selkeästi Traficom. Ei voi olla niin, että viranomainen virheen tehdessään pyrkii poistamaan aiemmat ohjeensa ja sivuuttamaan sen, miten on kansalaisia neuvonut puhelimitse, kirjallisesti ja muutoinkin. Mielestäni on kansalaisten oikeusturvan mukaista, että sääntöjä ja ohjeita noudattaneita ei aleta tässä kohtaa syyllistämään. Tämän sopan syyllinen löytyy Traficomista, ja toivon todella, että viraston toiminta tarkastetaan ja selvitetään, miksi kansalaisia on johdettu tällä tavoin harhaan. [Tuomas Kettunen: Hyvä puhe edustaja Köntältä! Ei lisättävää!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttinen.

19.01 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä kävimme jo aikaisemmassa vaiheessa keskustelua tästä asiasta, ja silloin totesin, että minusta keskustelu ministerin puolelta oli pikkuisen erikoista siinä mielessä, että minusta hän kyllä nyt sivuutti aika lailla sen itse kritiikin kärjen, mikä nousi taas tästä salista. Kuten edustaja Köntä täällä toi puheessaan hyvin esille, kyllähän tässä ennen kaikkea ne kysymykset liittyvät siihen, miten Traficom LVM:n alaisena keskusvirastona on tässä asiassa toiminut.

Siis toisin sanoen meillä on lukuisia tapauksia, joissa tavalliset suomalaiset ovat luottaneet siihen, että he voivat nyt toimia tämän lain mukaisesti. He ovat olleet yhteydessä esimerkiksi Traficomiiin. Tässä esimerkiksi kaivoin, että joulukuun 21. päivä Traficomien verotuspalvelun päällikkö on vahvistanut lehdistölle, että yhteen autoon voi käyttää useita romutuspalkkioita. Sitten jo myöhemmin, tammikuun alkupuolella, kuitenkin kävi ilmi, että Traficom onkin keskeyttänyt nippuromutuspalkkioiden käsittelyn, minkä jälkeen taas vastaavasti 18. päivä tammikuuta Traficom on kuitenkin ilmoittanut, että auton hankintaan on mahdollista käyttää useampi kuin yksi romutuspalkkio. Myöhemmin tämä tiedote siis poistettiin sieltä viraston sivulta. Ja taas vastaavasti 25. päivä tammikuuta, siis viikkoa myöhemmin, Traficom tiedotti, että on mahdollista käyttää vain yksi romutuspalkkio per uusi hankittava auto.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä kyllä kertoo aika karua kieltä siitä, miten sekavaa ja epä johdonmukaista tämän keskusviraston toiminta on tässä asiassa ollut. Se, miksi halusin kysyä tätä asiaa myös ministeri Harakalta, johtuu siitä, että hän liikenne- ja viestintäministe-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

rinä vastaa ensinnäkin liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan asioista, mutta hänen johtamansa ministeriö antaa myös ohjausta keskusvirastoille. Siis miten voi olla mahdollista, kun eduskunta on hyväksynyt lainsäädännön, että vastaavasti keskusvirasto soveltaa lakia täysin toisella tavalla kuin mikä on ollut itse lain henki, lain tarkoitus, eikä myöskään ministeriö ole puuttunut tähän riittävällä jämäkkyydellä? Minun on hyvin vaikea ymmärtää, miten voi olla mahdollista, että sama keskusvirasto muuttaa tulkintaansa viikko toisen jälkeen, minkä jälkeen meillä on nyt paljon tilanteita, joissa esimerkiksi minuun otti yhteyttä Eurasta perheenisä, joka on siis kaksi hyvin vanhaa autoa romuttanut, jotta saisi hankittua perheelleen uuden auton. Nyt kerta kaikkiaan johtuen siitä, että Traficom on muuttanut tätä ohjeistustaan, yhtäkkiä se viranomaisen sana, mitä tälle miehelle on sanottu, ei enää pidäkään paikkaansa. Kyllä, rouva puhemies, tämä tilanne on siis aivan käsittämätön. — Taidan sitten siirtyä, rouva puhemies, sinne pönttöön vielä hetkeksi. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa rouva puhemies! Jatketaan vielä pieni hetki. — Eli pääsin tähän oikeusvarmuuteen ja siihen, että kyllä Suomen kansalaisten täytyy pystyä myös luottamaan siihen ohjeistukseen, mitä viranomaisen heille antaa. Ei voi olla niin, kuten totesin, että siis ensin joulukuussa on todettu, että yhteen autoon voi käyttää useampia romutuspalkkioita. Sen jälkeen tämä nippuromutuspalkkioiden käsittely päätettiin keskeyttää Traficomissa. Sen jälkeen ilmoitettiin tammikuun 18. päivä, että on mahdollista käyttää useampaa romutuspalkkiota saman auton hankintaan, ja siitä viikko eteenpäin se jälleen keskeytettiin ja todettiin, että tämä ei pidä paikkaansa.

Rouva puhemies! Tämä on se syy, miksi tänään olemme kysyneet liikenne- ja viestintäministeriltä, miten tämä voi olla mahdollista. Ja minua kyllä häiritsi suuresti se, miten ministeri myös pesi käsiään irti tästä asiasta, vaikka kyllä hän lopulta vastaa siitä, miten hänen johtamansa hallinnonalan keskusvirastot toimivat. Jos kerran tällaisia ongelmia on, niin ministerin vastuuseen kuuluu oman ministeriönsä kautta puuttua niihin ja tehdä tarvittavat toimenpiteet, jotta tämä asia saadaan kuntoon. Ministeri ei ole enää paikalla, mutta olisin häneltä vielä kysynyt siitä, mihin toimenpiteisiin tässä ryhdytään, jotta ihmisten luottamus Traficomien toimintaan palautuu, ja millä tapaa esimerkiksi näitä vahinkoja, mitä ihmisille on tässä sekamelskassa syntynyt, ryhdytään sitten mahdollisesti korvaamaan. Mutta, rouva puhemies, me palannemme varmasti huomenna liikenne- ja viestintävaliokunnassa myös tähän asiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

19.07 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Porsaanreikä vai kiilusilmäinen vihreä politiikka? Sitä emme saa tietää, mikä oli tämä virheen aiheuttaja, eikä ehkä ole syytä sitä selvittää. Sanotaanko näin: asia pitää korjata joka tapauksessa, että tällaista ei tapahtuisi enää.

Täällä on puhuttu paljon luottamuksensuojaperiaatteesta — mitä se tarkoittaa? Hallintolain 2 luku Hyvän hallinnon perusteet, 6 § Hallinnon oikeusperiaatteet: ”Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.”

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Haluan nyt viestiä tälle salille ja myös niille Traficommin viranhaltijoille, jotka hyvin suurella todennäköisyydellä katsovat nämä meidän puheet täältä.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintolain 6 §:ssä määritelty luottamuksensuojaperiaate siis merkitsee sitä, että viranomaisten toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Käytännössä luottamuksen suojaamisen keskeisenä sisältönä on, että yksityisten tulee voida luottaa viranomaisten toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen sekä viranomaisten tekemien hallintopäätösten pysyvyyteen. Luottamuksensuojan periaate rajoittaa esimerkiksi edun suovien päätösten peruuttamista taannehtivin vaikutuksin ja yleensäkin päätösten muuttamista yksityiselle haitalliseen suuntaan. Luottamuksensuojaperiaate siis tavallaan suojaa yksilöä julkiselta vallalta — tai tarkemmin sen mielivallalta. Hallinnossa asioivan on voitava luottaa siihen, ettei viranomaisen muuta päätöstä jälkikäteen. Hallinnon asiakkaan tulee myös itse toimia rehellisesti ja vilpittömässä mielessä. Hallinnon asiakkaan luottamusta ei suojata, jos tämä tahallaan toimii vastoin lakia. Taannehtivasti eli jälkikäteen voidaan oikeusasemaa muuttaa, jos asiakas on toiminut epärehellisesti, esimerkiksi salannut tietoja.

Arvoisa rouva puhemies! On oikeusvaltioperiaatteiden häpäisemistä, jos viranomaisen ei noudata itse antamiaan ohjeita.

Arvoisa rouva puhemies! Minulla on käsissäni erään henkilön sähköpostikirjeenvaihtoa Traficommin viranhaltijoiden kesken. Hän on neljä kertaa tarkastanut, voiko hän romuttaa useita autoja. Tässä ehkä kärkevin tai rajuin esimerkki on näin, johon Traficommin lakimies vastaa seuraavasti: ”Esitätte, että romuttaisitte 30 autoa ja hankkisitte uuden 60 000 euroa maksavan hybridin tilalle. Jos hankitte alle 95 g/km -hiilidioksidipäästöisen hybridin, voitte saada romutuspalkkiota autonne hankintaan yhteensä 60 000 euroa.” Tämä on Traficomista tullut ohje tälle kyseiselle henkilölle. Näihin neljään kysymykseen on vastannut kolme eri henkilöä. Kaikissa sallitaan niin sanottu nippuromuttaminen.

Tässä on yksityisiä henkilöitä vaarassa menettää omaisuuttaan, mutta tämä on myös autoliikkeille todella hankala tilanne: Heillä odottaa pihassa ja on tilattuna uusia autoja, joille ei tällä hetkellä ole ottajaa. Ennen kuin tämä asia selviää, he eivät voi myydä niitä kenellekään muulle. Se antaa aika haasteellisen tilanteen. Saattaa olla pieniä autoliikkeitä, jotka ovat jo maksaneet maahantuojalle sen auton. Auto on tullut heille, ja nyt asiakas ei hae sitä, tilanne on seisova. Tämä asia pitää saada pikaisesti oikaistua. Tämä on autoalalle, autoliikkeille erittäin haasteellinen kysymys.

On tullut lukuisia yhteydenottoja siitä, että on perheitä ilman autoa tällä hetkellä, kun on ostettu tavallansa sieltä rivistöstä valmis auto, kaiken piti sujua hienosti, kuukaudessa piti tulla päätös. Nyt jos tähän tulee pitkä viivytys, mielestäni tämä näyttää siltä, että jos tästä oikeusprosesseja aletaan käymään, niin niistä prosesseista tulee kalliimpia kuin tämä autojen korvaaminen näille. Mielestäni tämä pitäisi viedä maaliin asti.

Joku asia pyörii vielä kielen päällä tähän asiaan liittyen, mutta jos se nyt pikaisesti ei tule mieleen, niin pyydän uuden puheenvuoron sitten. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

19.14 Sheikki Laakso ps: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin vähän hämmästyin äskeisessä debatoinnissa, kun meidän liikennevaliokunnan SDP:n edustajat olivat vähän jopa eri mieltä siitä, onko laissa jotain tulkinnan varaa vai ei. Tulkinnan varaa laissa ei ole yhtään. ”Romutuspalkkiota myönnetään valtion varoista 2 000 euroa henkilöauton hankintaa vas-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

taan.” Ei ole mitään epäselvää tässä asiassa. Tämähän on täysin siitä kiinni, että todennäköisesti Trafin yksittäinen virkamies, kun heille on tullut kysely tästä, on lähtenyt toimimaan väärällä tavalla olettaen jotain, ajatellut ehkä viisaasti, että no eihän se mitään, että jos kaksi autoa laittaa, niin sittenhän sieltä on kaksi romua pois liikenteestä.

Tästä se soppa lähti, [Eduskunnasta: Juuri näin!] mutta se, minkä takia minä haluan edelleen tästä asiasta kuitenkin puhua, on se, että tämä ei voi mennä näin. Tässä on kuukausi pyöritelty tätä asiaa, Traficom on ilmoittanut milloin mitään. Samaan aikaan meillä on kuitenkin siitä vastuussa oleva ministeri, kenen olisi pitänyt puuttua jo aikapäiviä sitten tähän asiaan. Hän äsken sanoi täällä salissa, että heti joulukuun alussa, kun tämä asia tuli tietoon, siihen lähdettiin tekemään tätä uutta lakimuutosta. Herää kysymys, kun ei laissa ole mitään vikaa, miksi sitä lähdetään korjaamaan tekemällä uusi lakiesitys. Se kertoo siitä, että kyseinen ministeri ei ole tällä hetkellä tämän asian päällä millään tavalla.

Ja vaikka tässä äsken valiokunnan arvostettu puheenjohtaja Kymäläinen ja ministeri Harakkakin heittivät minulle, että mikset puuttunut tähän asiaan aikaisemmin, niin ei tätä ollut hallituksen esityksessä meidän valiokuntakeskustelussamme. Miten minä olisin voinut siihen puuttua? Välttömästi, kun sen tajusin, kerroin siitä jopa omilla poliittisilla sivuillani, kerroin siitä ministeri Harakalle, niin kuin tiedän, että siitä on edustaja Mäenpääkin kertonut. Olen jopa tehnyt tästä koko älyttömyydestä videon omalta takapihaltaani, kertonut silläkin ministerille, mutta jostain syystä on vain haluttu uskoa tähän järjestelmään, tähän hienoon romutuspalkkiohommaan, kun tämä on toiminut mukamas kaksi kertaa aikaisemminkin.

Tämä on niin hyvä esimerkki siitä irvokkuudesta, mitä romutuspalkkioitten ympärillä käydään. Ne tutkitut tilastot, mitä Trafi syöttää meille, johtuvat siitä, että sinne lasketaan nekin autot mukaan, missä ei ollut edes moottoria ollenkaan, mitkä vuonna 2018 annettiin. Ne päästötiputukset lasketaan niillä täysin romuilla autoilla. Minä voin kertoa, että meidän yritys haki Pohjanmaalta yhdestä ainoasta paikasta 120 autoa. Niistä vain 40 asiakas käytti romutuspalkkioon. [Puhemies: Aika!] Ne ovat niitä samoja, mitä on aikaisemminkin ollut.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyydän edustajaa siirtymään puhujakorokkeelle.

Joo, vai olisiko mahdollista, että minä saisin jatkaa tästä?

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ikävä kyllä ei.

No, sitten minä könkkään. [Puhuja tukeutuu kyynärsauvoihin]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Aha, anteeksi. Siinä tapauksessa. Minä en huomannut sitä. Se on peruste, mutta muutoin nämä meidän sääntömme edellyttävät, että siirrytään puhujapönttöön. Pahoittelen.

Joo, tiedän kyllä, mutta sen takia pyysin.

Vähän nyt karkasi ajatus. [Eduskunnasta: 120!] — Eliikkä 120 autoa todellakin kyseinen asiakas romutti ja niistä sitten käytti vain 40 tähän romutuskampanjaan.

Todellakin nyt tässä tulee se problematiikka, mistä olisin oikeasti halunnut ministeri Harakaltakin kysyä, mitä tehdään näitten jo tehtyjen nippuromutuksien vuoksi. Me käytetään

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

huomennakin meidän aikamme — minäkin ajan Kouvolasta Helsinkiin — keskusteluun tästä lakimuutoksesta, kun meidän minun mielestäni oikeasti pitäisi keskustella siitä asiasta, miten me tämä moka korjataan. Minun on pakko sanoa, että silloin vuodenvaihteessa, kun ministeri heräsi ja sai sen tiedon, ministerin olisi pitänyt puhalttaa peli poikki, ja siihen asti olleet nippuromutukset oltaisiin myönnetty, mutta sitten kun ministeri olisi puhaltanut pelin poikki, siitä eteenpäin ei olisi niitä tullut. Nyt sitä vatvottiin kuukausi. Nyt todennäköisesti tulee käymään niin, että suurin piirtein koko 8 miljoonaa tulee palamaan tällaisiin nippuromutuksiin. Ehdottomasti nyt jo viimein pitäisi tehdä se päätös siitä, että se homma keskeytetään niiltä osin. Totta kai niille, jotka ovat autot romuttaneet, pitää se auto nyt sitten hyväksyä. Eihän siinä mitään järkeä ole, sehän me tiedetään kaikki, mutta me ei vain voida kansalaisia näin ”huijata”.

Minä en oikeasti ymmärrä, minkä takia me huomenna kokoonnutaan, koska laissa lukee: ”Romutuspalkkiota myönnetään valtion varoista 2 000 euroa henkilöauton hankintaa vastaan.” Sama aika pitäisi käyttää minun mielestäni ihan toiseen asiaan. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning — poissa. Edustaja Pitko — poissa. Edustaja Kalli.

19.20 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Alkuun on todettava, että romutuspalkkio on hyvä väline, se on hyvä instrumentti autokannan uudistamiseen. Ja kuten on nähty, kysyntääkin sille riittää. Eli ongelma ei siis ole tässä instrumentissa itsessään, eikä se ongelma taida olla myöskään siinä, että lainsäätäjän tahto olisi jollain tavalla epäselvä, vaan, niin kuin ollaan kuultu, kyllä se ongelma on tässä epäselvässä laintulkinnassa.

Nämä tarinat, joita tässä nyt ollaan kuultu, ovat olleet aika uskomattomia, ikävällä tavalla uskomattomia. Itsekin tiedän tapauksia, että kansalainen on saanut Traficomista lupauksen, päätöksen siitä, että voi käyttää useampaa romutuspalkkiota yhden uuden auton hankintaan, ja siksi pidän aivan mahdollottomana sellaista tilannetta, että kansalainen ei voisi luottaa viranomaiselta saamaansa ohjeistukseen. Eli Traficomien viestintä on ollut valitettavan epäselvää ja haparoivaa, ja näin ei voi olla.

No, täällä on käyty keskustelua siitä, onko tämä epäselvyys laissa vai tosiaan tässä tulkinnassa, mutta valitettavasti sen kansalaisen näkökulmastahan sillä ei ole mitään merkitystä, kummassa se epäselvyys on ollut, jos lopputulos on se, että hän on toiminut kuitenkin tavalla, jonka on luullut olevan oikein, eli hyvässä uskossa, hyvässä tahdossa. Kaikki nämä tapaukset eivät ole siis suinkaan kymmenien tai vaikka sadan auton niputtamista, vaan siellä on myös tällaisia esimerkiksi kahden auton tai kolmen auton romuttamisia, ja sikäli siis ihan aidossa hyvässä uskossa on toimittu.

Nyt siis itse ajattelen, että kyllähän on välttämätöntä, että kansalaisen pitää voida luottaa viranomaiseen ja tämä asia on nyt tavalla tai toisella ratkaistava. Kansalainen ei voi joutua maksumieheksi siitä, että lakia tulkitaan epäselvästi tai se viestintä on epäselvää ja haparoivaa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Torniainen.

19.23 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on tänään tästä romutuspalkkiolaista käyty hyvää keskustelua — kunnioitan sitä hyvää, yksituumaista keskustelua,

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

mitä tässä nytten on käyty — siitä, onko nykyinen laki selkeä vaiko ei, ja siitä, että kun nytten on hallituksen esitys, niin onko se tarpeellinen vai ei.

Omasta mielestäni on tärkeää, että hallituksen esitys kuitenkin käsitellään erittäin nopeasti, erittäin nopeasti. Jos se on selventävä lakiesitys siihen nykyiseen, niin hyvä niin. Omasta mielestäni nykyinenkin laki on kylläkin selvä eikä olisi tätä tarvinnut tehdä. Mutta jos käytännössä yhdellä sanalla, sillä, että sinne nykyiseen lakiin lisätään ”yhden” — yksi sana sinne — saadaan selvyttä kaikille viranomaisille siihen, mitä laissa tarkoitetaan, niin hyvä niin. Itse toivon, että me liikenne- ja viestintävaliokunnassa käsitellään tämä erittäin nopeasti ja laki saadaan voimaan.

Me varmaan kaikki ollaan saatu erittäin monta yhteydenottoa tästä asiasta tämän vuoden puolella. Itsekin voisin katsoa vaikka kuinka paljon niitä, tänäänkin on tullut, ja olenpa käynyt tunnin puhelunkin tästä asiasta erään autonomistajan kanssa, joka on jo romuttanut 40 autoa Traficomien päätösten ja linjausten mukaan, ja hänelle on tulossa uusi auto.

Omasta mielestäni edustaja Könttä käytti täällä erittäin hyvän puheenvuoron siitä, mikä on nimenomaan kansalaisten oikeusturva tässä tapauksessa. Kun me täällä eduskunnassa säädettiin tämä nykyinen laki, niin me oltiin kaikki sitä mieltä, että se on tältä osin selkeä. Omasta mielestäni tuntuu ihmeelliseltä, niin kuin täällä on tullut esille, että Liikenne- ja viestintävirastossa, Traficomissa, on ruvettu tulkitsemaan asiaa jollain tavalla, ja jos siellä virastossa on ollut epäselvyyttä siitä, miten tulkitaan asiaa, niin olisi ollut omasta mielestäni kohtuullista, että siellä olisi selvitetty se, ennen kuin annetaan kansalaisille jonkunlainen näkemys heidän toimestaan. Olisi otettu vaikkapa lainsäätäjään yhteys, että miten on tarkoitettu. Uskon, että ministeriö olisi sen myöskin kertonut.

Oikeastaan tässä yhteydessä on omasta mielestäni kaikkein tärkeintä se, miten kansalaisten oikeusturva nytten toteutuu, miten Traficom selvittää tätä nimenomaan niille kansalaisille, jotka ovat jo romuttaneet useita autoja, ehkä useita kymmeniä autoja siinä oltuudessa, että se nippuromutus on lainmukainen. Omasta mielestäni...

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyydän edustajaa siirtymään puhujakorokkeelle. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa rouva puhemies! Omasta mielestäni on erittäin tärkeää, että nimenomaan Traficom nytten itse oma-aloitteisesti selvittää sen, kuinka he tulevat lähestymään niitä kansalaisia, jotka ovat jo nippuromuttaneet useita autoja, ehkä useita kymmeniä autoja siinä uskossa, että se on lainmukainen. Kansalaiset eivät saa olla tässä ne kärsijät, ja itse toivon vilpittömästi, että tässä ei lähdetä mihinkään oikeusprosesseihin. Siitä ei hyödy kukaan. Omasta mielestäni Traficom on nimenomaan tässä nyt se toimija, jonka täytyy toimia, ja olkoon se mikä virkamies siellä tahansa, mutta Traficomien johdon täytyy nyt ottaa johto käsiinsä ja selvittää tämä asia. Tämä ei voi jäädä kansalaisten kukkarolle, he eivät voi olla kärsijöitä tässä asiassa. Itse toivon, että tällaista ei enää voi tapahtua Suomessa. Silloin jos on epäselvyyksiä jossain virastossa siitä, miten lakia tulkitaan, niin toivon, että siitä otetaan yhteyttä lainsäätäjään ja ministereihin ja ministeriöihin, että mitä on tarkoitettu. Kyllä nykypäivänä sen tiedonvälityksen täytyy tapahtua joko puhelimella tai suullisesti tai kirjeitse tai sähköpostilla, nykyään tekniikka kyllä pelittää.

Arvoisa rouva puhemies! Itseni kyllä vetää hiljaiseksi tällaiset tilanteet, mitä on, kun kuuntelee niitä tavallisia suomalaisia kansalaisia, jotka ottavat yhteyttä. Niitä henkilöitä on erittäin paljon, jotka ovat tässä lähestyneet, ja voin vain kuvitella, että kun he ovat siinä us-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

kossa, minkä Traficommin ohjeistuksesta kirjeitse ja suullisesti ovat saaneet, niin heillä on nyt todella hätä, miten he selviävät siitä tilanteesta. Siellä ovat kalliit autot heitä odottamassa — olkoot ne sitten siellä autoliikkeessä tai jo itselle hankittuna, mutta maksut ovat edessä. Itse toivon, että tähän saadaan nopeasti selvyys, mutta kaiken kaikkiaan toivon, että tämä hallituksen esitys ripeästi viedään eteenpäin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

19.29 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelemme nyt lain hengestä. Meillä on tässä keskustelussa puhuttu tämän asian kohdalla oikeusturvasta, oikeusvarmuudesta aivan aiheellisestikin. Mielestäni meidän pitää myöskin muistaa tässä keskustelussa, kun puhumme oikeusturvasta, oikeusvarmuudesta, oikeusvaltion periaatteesta, puhua myös veronmaksajan oikeusturvasta. Kysymys on yleisen oikeustajun peräämisestä.

Minusta on luonnollista, että jos romutuspalkkioon on varattu kahden vuoden ajalle 8 miljoonaa yhteiskunnan yhteisiä, veronmaksajien yhdessä keräämiä varoja, tämä 8 miljoonaa on ajateltu jaettavaksi mahdollisimman monen meidän yhteiskunnan jäsenen hyväksi. Minusta on luonnollista ajatella, että yhteiskunta ei rahoita yksittäisen henkilön suurta hankintaa, kuten hybridiautoa tai sähköautoa [Juha Mäenpää: Suomessa!] — Suomessa, juuri näin — että yksittäinen hankinta voitaisiin tehdä 6 tai 30 tai 40 autoa romuttamalla ja saada itse muiden veronmaksajien rahalla maksettu auto. Minun mielestäni on normaalia, että hälytysvalot vilkkuisivat tällöin, ettei todellakaan yksittäisen henkilön hankintaa yhteiskunta rahoita.

Ymmärrän, että on perheitä, joissa on vilpittömästi noudatettu annettuja ohjeita, mutta valitettavasti on myös räikeitä hyväksikäytön esimerkkejä. Autoja piti saada pois liikenteestä, vanhoja autoja, ja saada päästöttömiä autoja tilalle, mutta osa on niin sanotusti siivonnut pihojaan. Ei siis muutukaan se tosiasia, mitä autoja liikenteessä on. Ja kuten aina, räikeimmät väärinkäyttäjät romuttavat yhteiseksi hyväksi tarkoitetun lainsäädännön hengen, ja sen vuoksi ollaan epäselvyyksien äärellä.

Tässä on kysymys lain toimeenpanijan väärästä tulkinnasta. Se on päivänselvää. Laki oli yksiselitteinen. Valiokunnan mietinnössä tämä on yksiselitteisesti todettu, ja tämä epäselvä ohjeistus, vaihtelevat ohjeistukset lain toimeenpanijalta, Liikennevirastolta, on kohtuutonta kansalaisia kohtaan ja mielestäni myös meitä lainsäätäjiä kohtaankin. Se on virhe, joka on korjattava ja tutkittava, ja sen tehkööt viranomaiset ja tuomioistuimet, koska me eduskuntana emme ole tuomioistuin. Me emme jaa tuomioita. Me voimme tuoda epäkoh-tia esille. Me voimme tuoda lakiin korjauksia. Tässä kohtaa kysymys on, tai olemme kiistelleet siitä, onko tämä korjaus, tämä lisäys, tarpeellinen vai ei, mutta mielestäni yhteiskunta ja yhteiskunnan jäsenet, veronmaksajat, ansaitsevat sen, että jos voimme jotain tehdä, niin varmuuden vuoksi teemme sen, jotta tulkintaan, väärinkäyttöön ei ole mahdollisuutta. Tässä tapauksessa lainsäädäntöä ei tehdä taannehtivasti, kuten joku on täällä huolissaan ollut. Nämä asiat selvitetään, ihmisiin ollaan yhteydessä ja asia tutkitaan tarkoin, kuten pitääkin.

Tällä muutoksella siis varmistetaan, ettei kukaan saisi kohtuutonta hyötyä niputtamalla useita romutuspalkkioita ainoastaan yhden hankinnan tekemiseen. Nykyiseen romutus-palkkiokampanjaan on varattu 8 miljoonaa, joten, kuten aiemmin sanoin, on oikeudenmu-kaisuuskysymys, ettei yksittäisille hakijoille koidu mahdollisesti jopa kymmenientuhansien eurojen hyötyä useiden romutuspalkkioiden yhdistämisestä yhden ajoneuvon hankin-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

taan. Näin varmistetaan myös, etteivät tukeen käytettävissä olevat varat lopu ennen säädetyn romutuspalkkiokauden päättymistä, ja mahdollistetaan varojen riittävyys useamman uuden ajoneuvon ja joukkoliikennepalvelun hankintaan.

On tärkeää huomata, että tässä ei ole kyse taannehtivasta lainsäädännöstä, minkä juuri totesinkin, vaan tällä tarkennetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, ja sitä aletaan soveltaa lakimuutoksen tullessa voimaan. Liikenne- ja viestintäministeri Harakka on nyt tuonut ripeästi tämän uuden varmistavan lainsäädännön tänne eduskuntaan, ja myös me liikenne- ja viestintävaliokunnassa aiomme toimia ripeästi, jotta tämä tulkintaepäselvyys laista saadaan mahdollisimman nopeasti korjatuksi. Luotan tässä valiokunnan jäseniin, että tämä tahtotila on yhteinen.

Arvoisa puhemies! Kuten jo aiemmin totesin, liikenne- ja viestintävaliokunnassa otamme esityksen käsittelyyn heti huomenna, kuten täällä edustaja Laakso totesikin, jotta lakimuutos saadaan mahdollisimman pian voimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

19.35 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan käsittelemme esitystä henkilöautojen romutuspalkkiosta vuosina 2020 ja 2021 annetun lain muuttamisesta. Lakihan on todella hyvä. Romutuspalkkiolain ensisijaisena tarkoituksenaan on, totta kai, uudistaa Suomen ajoneuvokantaa ja sitä kautta sitten vähentää liikenteen päästöjä.

Minun mielestäni edustaja Laakso käytti hyvän puheenvuoron ja kysyi sitä, että kun tähän lainsäädäntöön on jäänyt tällaisia pieniä virheitä, niin miten ne korjataan, ja tässä hallituksen esityksen lähetekeskustelussahan näitä pitää tuoda esille. Itsellenikin on tullut yhteydenottopyyntöjä asian osalta. Eniten kannan huolta ja ihan ensimmäiseksi täytyy todeta, että eihän tätä lakia ole tehty jobbareita varten, ei missään nimessä, vaan kaikille. Lain tarkoitus on ollut, että kaikille Suomen kansalaisille on annettu mahdollisuus luopua vanhoista ajoneuvoista ja palkkioilla sitten ostaa uusi vähäpäästöinen auto tai jopa hommata sähköpolkupyörä.

Mutta ydinasiaahan tässä nyt on se, että ennen tämän lainmuutoksen voimaantuloa ja kun laki on astunutkin voimaan, niiden henkilöiden osalta, jotka ovat sen romutuspalkkiohakemuksen tehneet — niin kuin tässä edustaja Könttä toi esille, että on semmoisia perheitä, joilla on useampi auto ollut — nämä käsiteltäisiin. Nimittäin kyllä tässä maassa pitäisi toteuttaa hyvää hallintotapaa, että jos laki on laitettu voimaan, niin sitten sen mukaisesti myös toimittaisiin, koska kyllä Suomen kansalaisten on voitava luottaa Suomen viranomaisiin. Toivoisinkin, että näin toimitaan ja noudatettaisiin täsmällisesti hyvää hallintotapaa tämän asian käsittelyssä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Könttä.

19.38 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuulimme tänään täällä kaksi erittäin hyvää puhetta sekä tasavaltamme presidentiltä että eduskunnan kunnioitetulta puhemieheltä. Hän puhui, että Suomessa perinteen mukaisesti käytetään vallan kolmijakoa, johon tässäkin salissa on jo viitattu, ja näin se toden totta on. Me emme ole täällä tuomareita, mutta me voimme kyllä avoimesti keskustella lain hengestä ja kansanedustajina edustaa nimenomaan Suomen tasavallan kansaa. Lainsäädännössä on yleisesti ollut kaksi oppia, joita itse olen tavannut mielessäni aina aika ajoin: ”Mikä ei ole oikeus eikä kohtuus,

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

ei saata olla lakikaan.” Se on siinä mielessä edelliseen puheenvuoroon soveltuva sananlasku viitaten jobbareihin. Toisaalta ”pacta sunt servanda”, sopimuksesta pidetään kiinni. Kyllä kansalaisilla täytyy olla luottamus siihen, että mitä viranomainen heille sanoo, niin näin myös on. No, mitä näissä epäselvissä tapauksissa sitten tapahtuu? Voi olla, että se on sitten oikeusasteen tulkittavissa oleva asia. Minusta se on kansalaisia kohtaan yksinkertaisesti väärin, että on luvattu yhtä ja sen jälkeen peruttu puheita.

Tässä virhe on kyllä selvä, että se on tapahtunut Liikenne- ja viestintävirastossa. No, sitten ehkä tästä tekeekin juuri tragikoomisen, niin kuin pari puheenvuoroa aiemmin kuulin, että Liikenne- ja viestintävirasto, siis viestintäasioista vastaava virasto, ei näin yksinkertaisella asialla kuin puhelimella ole voinut vaikka soittaa liikenne- ja viestintäministeriöön ja kysyä, kun on mietitty, että ”hei, mitenhän tätä lakia pitää tulkita” — joka on muuten aika samanlainen kuin edellinenkin romutuspalkkio — että ”tulkitaanko nyt samalla tavalla vai uudella tavalla”. Olisivat nyt, hyvä tavaton, soittaneet vaikkapa liikenne- ja viestintäministeriöön ja kysyneet, että ”olikos näin”. Kyllä tässä on sooloilun makua, ja ennen muuta kansalaisiahan tässä on nyt vedätetty, jos näinkin vulgaaria sanankäyttöä tässä sallitaan käyttää.

Mikä on tässä ratkaisu? On tietysti vaikea sanoa, onko se kohtuullisuuden raja sitten viisi autoa vai kuusi autoa. Minä en tietenkään ole tuomari siitä päättämään. Mutta onko se ratkaisu sitten se, että suurennamme tuota määrärahaa, jotta mahdollistamme tämän kansalaisille, niille rehellisille kansalaisille, jotka ohjeita noudattaen ovat tätä asiaa vieneet omalta osaltaan eteenpäin. En tiedä, mutta tämä täytyy varmasti vielä pohtia ja liikenne- ja viestintävaliokunnassakin keskustella. Toisaalta täytyy muistaa, että kun on näitä puheita jostain taannehtivasta lainsäädännöstä, näin ei tulla menettelemään, vaan tämä uusi laki, joka mielestäni myös pitää käsitellä nopeasti ja joka nyt on — ei siitä haittaakaan ole, etteikö sitä viedä läpi ripeästi ja nopeasti tarkennusten vuoksi — astuu sitten aikanaan voimaan. Mutta siihen asti tämä nykyinen laki on voimassa, ja kyllä minun täytyy kansalaisten puolesta sanoa, että minun oikeustajuuni kyllä kuuluu se, että he, jotka ovat sääntöjä noudattaen, ohjeita noudattaen romuttaneet vaikkapa kaksi kolme autoa, jotta saavat itselleen uuden, vähempipäästöisen auton, siitä myös sen uuden auton sitten saavat ja saavat vaikkapa sen 4 000—6 000 euroa romutuspalkkiota. Näin me emme tarkoittaneet lainsäätäjinä...

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyydän edustajaa siirtymään.

...mutta jostain syystä Traficom valitettavasti, rouva puhemies, on tulkinut lakia väärin.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

19.41 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Otan täältä pienen otteen viestistä, joka minulle tuli: ”Itse sydänvaivaisena autoharrastajana, jotka sairastumiseni takia jäivät korjaamatta, laitoin kaikki nippuun, jopa oman käyttöautoni, vuosimalli 06, uuden auton toivossa, joka tilattu ja saapunut liikkeeseen. Sinne se tilattiin liikkeen toimesta, koska viime viikolla Traficomin sivulla ilmoitettiin, että uuden lain tuloon asti niput hyväksyttiin.”

Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Laakso piti hyvän ja opastavan puheen edustaja Kymäläiselle. Mielestäni liikenne- ja viestintävaliokunnassa pitäisi keskustella juuri niin kuin

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

edustaja Laakso esitti. Edustaja Kymäläinen, liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtajana sanoitte, että laki ei taannehtivasti muutu. Jotenkin viittasitte tällä tavalla, että tässä nyt laki ei muutu. Se on teidän tulkintanne, ja tulkintanne saattaa olla oikeakin, mutta viranomaisohjeet ovat ne, joita nyt ollaan muuttamassa taannehtivasti ja takautuvasti. Siitä teidän pitää keskustella siellä liikenne- ja viestintävaliokunnassa, mikä on oikea tapa toimia.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä asiassa uskon, että on viisainta hoitaa ne siten, kuten ovat viranomaiset aluksi ohjeistaneet. Mielestäni siinä pitäisi kuitenkin olla joku siirtymäaika, koska tämä on ollut edestakaisin veivaamista, ja nyt siellä on joitakin perheitä, esimerkiksi tiedän yhden, jossa on romutettu perheen isän auto, äidin auto, tyttären auto ja kaksi vanhempien vanhaa autoa. Heillä on ollut viisi autoa. He ovat menneet liikkeeseen ja sanoneet, että he ostavat tuon tuosta. Heille on sanottu, että vain yksi käy. Heillä oli, voisi sanoa, romahtanut tämä asia, tippunut niin kuin kivi heidän kengilleen, että nyt he kerkesivät romuttamaan ja nyt ei saakaan käytettyä sitä rahaa. Elikkä tähän pitäisi jonkinlainen siirtymä valmistella, ei sillä tavalla, että kuka on ehtinyt tehdä hakemuksen ajoissa, vaan niillä, jotka ovat romuttaneet ennen lainmuutosta, olisi oikeus hakea tätä moniromutus-palkkiota. Muuten näistä tulee vuosia kestäviä kanteluita ja oikeusprosesseja. Osa on ostanut valtakirjalla auton siten, että valtakirja on kirjattu osamaksuna uudesta autosta. Osa on ottanut osamaksulla sen luottaen siihen, että se raha tulee heille Traficomista noin kuukauden kuluttua.

Autoliikelle tämä on hankala asia. Siellä on pihalla autoja, joita he eivät voi myydä, koska he ovat tehneet niistä kaupan, ja jos tämä oikeusprosesseina jatkuu, niin luottamus viranomaisen toimintaan horjuu, ja se horjuttaa myös uskoa tähän hallintoon. Ja nyt kun viime aikoina täällä on puhuttu paljon oikeusvaltioperiaatteesta, niin minun mielestäni erityisesti niiden, jotka siitä ovat eniten puhuneet, kannattaa muistaa se myös tässä omassa toiminnassaan. Kyse ei ole enää 8 miljoonan euron romutus-palkkiosta, nyt on kyse luottamuksesta hallintoon ja viranomaisten toimintaan.

Arvoisa puhemies! Kiitän.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttinen.

19.46 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Vielä aivan lyhyesti tähän loppuun tästä asiasta.

Minusta täällä on pidetty erinomaisia puheenvuoroja — kiitoksia vain kaikille kollegoille. Luulen, että meillä on kuitenkin aika laajasti yhteinen näkemys siitä, mitkä tässä ovat nyt ne keskeiset ongelmat, mihin meidän täytyy yhdessä keskittyä. Ja vaikka tämä keskustelu lähtikin minusta ehkä hieman väärällä jalalla liikkeelle, koska siinä tuli vähän ikään kuin käsienspesun makua, niin nyt minulla on kuitenkin semmoinen tuntuma ja olo, että eiköhän tässä nyt ole kuitenkin jokainen ymmärtänyt ja hahmottanut sen, että valtion keskusvirasto on toiminut täysin käsittämättömällä tavalla, mikä on ollut omiaan heikentämään kansalaisten luottamusta viranomaisten toimintaan, heidän oikeusvarmuuttaan ja luottamusta siihen hallinnon toimintaan. Sitä kuvasivat hyvin myös aikaisemmin kertomani vaiheet tässä itse lain soveltamisessa ja niissä muutoksissa, mitkä ovat tapahtuneet vain muutamien viikkojen sisällä.

Edelleenkin, kun ministeri ei ole paikalla, emme ole saaneet myöskään selkeää vastausta ja selitystä siihen, miten ihmeessä voi olla mahdollista, että kun eduskunta on hy-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

väksynyt kuitenkin hyvin selkeän lainsäädännön, niin ministeriön alainen keskusvirasto toimii näin sekavalla tavalla ja antaa täysin epäjohdonmukaisia vastauksia kansalaisille.

Kyllä, rouva puhemies, tämä on semmoinen asia, että liikenne- ja viestintävaliokunnan on täysin välttämätöntä saada näihin kysymyksiin vastaukset nyt, kun me huomenna aloitamme tämän kokonaisuuden käsittelyn.

Totean vielä sen, että on kyllä täysin välttämätöntä myös, että Traficom tulee antamaan meille sitten myös selvityksen siitä, mitä tässä on taustalla, että näin on kerran toimittu. En muista, mikä olisi ollut sellainen asia, mistä niin lyhyen ajan sisään olisi tullut näin monipuolisesti palautetta ihmisiltä. Tämä on totta kai koettu erittäin epäoikeudenmukaiseksi, mitä se totta kai on siis ollut, ja tämä on nyt kyllä omalta osaltaan sekoittanut autokauppaa ja syönyt ihmisten luottamusta tähän meidän julkiseen hallintoon. Jotta se luottamus voidaan palauttaa, niin nämä ongelmat täytyy nyt ratkaista, ja sen jälkeen täytyy mennä eteenpäin.

Mutta, rouva puhemies, totean loppuun, että valitettavasti näen myös niin, että tämä selkkaus jättää myös koko romutuspalkkion käyttöön sellaisen kolhun, että voi olla, että siinä menee pitkäänkin, kun sitä nyt tämän jälkeen korjataan, että ihmiset myös luottavat siihen, että jos näitä kokeiluita tulee lisää, niin romutuspalkkioita uskaltaa aidosti käyttää ja ne ehdot ovat voimassa, mistä on kerran päätetty.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

19.50 Sheikki Laakso ps: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tuossa äsken oli puhetta siitä, millä tavalla Traficomissa on tätä asiaa lähdetty viemään ja millä tavalla se on ministeriö sitten ollut, ja edustaja Könttä otti esiin sen, että eikö voi puhelimella soittaa. Mutta tässä kohtaa olisin kyllä halukas kuulemaan Traficomin kertomukset, selitykset tästä, koska me ei todennäköisesti edustaja Köntän kanssa tiedetä, onko sieltä Traficomista vaikka soitettukin — elikkä onko tämä ongelma ehkä sittenkin jopa ministeriössä. Pakko on sanoa, että tämän päivän keskusteluita kun tuossa päässäni summasin, niin minulla tuli vähän sellainen mieleen, että noinko tässä olisikin niin, että se syy ei olekaan välttämättä Traficomissa, vaan Traficomista on oikeasti kysytty sitä asiaa ministeriöstä ja ministeriöstä on ohjeistettu sitä väärin, mutta se varmaan todennäköisesti selkiää tässä jatkossa.

Huolestuttava ilmapiiri — kyllä tietysti täytyy sanoa, että liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtajan kommentoinnista ainakin minulle jäi vähän sellainen ilmapiiri, että on odotettavissa joukkokanteita Trafia kohtaan, jos tämä on tavallansa hallituspuolueitten tai etenkin SDP:n näkemys siitä, että ihmisten olisi pitänyt itse ymmärtää, miten se on. Minä siinä mielessä allekirjoitan sen, että olisin voinut ymmärtää, mutta ei ihmisten pidä joutua miettimään, miten se asia hoituu, koska he ovat vielä varmistaneet asian moneen kertaan, ja siitä on välillä tiedotettu, että tämä seisautetaan, ja välillä tiedotettu, että ei kun jatketaan. Tässä rumbassa on niin monta minullekin tullutta tapausta — tietysti kun bensa virtaa suonissa ja muutenkin olen tekemisissä näitten juttujen kanssa. Minulla on kaikki sähköpostit ja kaikki muutkin viestikanavat täynnä näitä esimerkkejä, ja nimenomaan minultakin kysyttiin vielä tammikuun alun jälkeen, kun sieltä Traficomista ensimmäisen kerran tuli ilmoitus, että tämä keskeytetään, ja minäkin menin jopa antamaan väärä neuvoja. Minä sain, että ei näitä tulla saamaan, koska se on nyt keskeytetty, kunnes Trafi muutaman päivän päästä sanoi, ettei mitään ole keskeytetty. Enhän minäkään oikeasti kansanedustajana

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

enää pysynyt mukana. Minä jouduin poistamaan yhden videonkin sen takia, kun se video antoi väärän kuvan siitä asiasta, kun Traficom meni vaihtamaan taas mielipidettään.

Ei me tällaisen jälkeen voida enää olettaa, että kansalainen voi tehdä sen asian näin, koska siellä oli monta muutakin asiaa: sen polkupyörän sai tilata kiinalaisesta verkkokaupasta, sen uuden auton sai ostaa Saksasta. Näistäkin on suoraan Traficomilta annettu vastaus sähköpostiin, minkä olen saanut itselleni — sattui olemaan tuttu kaveri vielä, kuka kysyi.

Ei tämän enempää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

19.53 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Haluan nyt toistaa sen, mikä tässä keskustelussa on useamman kerran toistettu, että tässä laissa ei ole virheitä vaan tässä lain tulkinnassa on ollut virhettä, joka on vastoin sitä eduskunnan ja tämän lain henkeä ja tarkoitusta. Tämä on surullinen esimerkki, olemme tästä varmasti yhtä mieltä kaikki, ja tällaista ei pitäisi missään tapauksessa tapahtua, tällaisen tilanteen edessä meidän ei pitäisi olla, että käymme tätä keskustelua tässä näin. Jotta kansalaiset saisivat oikeutta ja jotta asiat selkiytyisivät, meidän on näiden tulkintaepäselvyyksien puolesta hyvä tilkitä nämä epäkohdat, ja jos voimme jotain lainsäätäjinä tehdä, niin se tässä nyt yritetään tehdä.

On totta — edustaja Mäenpää otti sen esille — että tämä on autoliikkeillekin vaikea asia. Osa autoliikkeistä on hankkinut näitä uusia autoja [Juha Mäenpää: Osa luovuttanut!] — kyllä, näin juuri — mutta osa kauppiaista on myös ollut yhteydessä tästä asiasta, heidän oikeudentajunsa vastaisesta asiasta, että kun aiemmin on vain yksi romutustodistus pystytty käyttämään uuden auton hankintaan, mistä johtuu, että nyt voidaan esittää 30 todistusta ja sillä saada auto. Heidänkin oikeustajunsa on ikään kuin ollut tässä koetuksella. Autokauppiaita on myös monia, ja heillä on monenlaisia erilaisia ajatuksia — tässä ei varmaan ole mahdollisuutta virtaviivaistamiseen tai mustavalkoistamiseen.

Edustaja Marttinen kysyi, saadaanko valiokunnassa esitettyihin kysymyksiin vastauksia, ja voin valiokunnan puheenjohtajana luvata ja vakuuttaa, että kaikkiin kysymyksiin, joita valiokunnassa esiin tuodaan, on meidän saatava myös vastaukset. Olemme yksiselitteisesti sitä mieltä, että luottamus on palautettava, ja minulle tämä on yksiselitteistä.

Edustaja Laakso esitti epäilyksen verhoa omaa lähtökohtaani tai tulkintaani kohtaan. Laakso aiemmin näitä asioita käsiteltäessä on ottanut erittäin vahvasti kantaa sähköpyörin hankintaan, mihin varmasti on ollut aihettakin, mutta valitettavasti tämä osa jäi meiltä kaikilta huomioimatta, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi tulkita tätä meidän lainsäädäntöämme tämän kohdalta väärin.

Palautetaan se luottamus, mikä meillä on tehtävänä, ja teemme tämän lainsäädännön korjauksen nyt pikaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Torniainen.

19.56 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten jo edellisessä puheenvuorossa totesin, omasta mielestäni tämä hallituksen esitys nyt on saatava nopeasti eteenpäin. Nopeasti eteenpäin, mutta perusteellisesti myöskin. Se, mitä tässä matkan varrella nykyisessä lain tulkinnassa on tapahtunut, on omasta mielestäni oma prosessinsa, ja se pitää saada myöskin selville, mitä siinä on tapahtunut ja kuka on sanonut ja kertonut mitä ja niin pois päin. Mutta se on tärkeintä, että se prosessi, mitä on tapahtunut, myöskin selvitetään ja

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

etteivät kansalaiset joudu kärsimään siitä. Ja jos tällä yhdellä sanalla käytännössä siis saadaan lakia selvemmäksi, niin se tehtäköön ja nopeasti, mutta kyllä kansalaisten Suomessa pitää voida luottaa viranomaisiin ja viranomaisten sanaan, mitä heille sanotaan. Sen pitää olla lähtökohta, ja sen mukaan myöskin uskon, että suomalaiset lainkuuliaiset kansalaiset tekevät niin, miten viranomaiset sanovat, ja siihen pitää voida luottaa.

Mutta sitä vahinkoa, mikä on nyt jo tapahtunut, mitä on tapahtunut, ei voi tällä hallituksen esityksellä ja tällä lainmuutoksella ohittaa omasta mielestäni. Se pitää selvittää, ja siihen pitää varautua, ja käytännössä omasta mielestäni se on nimenomaan Traficomin asia selvittää, sillä tosiasia on, että Liikenne- ja viestintävirasto vastaa romutuspalkkion myöntämisestä. Täällä eduskunnassa tehdään lait, ja sitten virasto vastaa siitä romutuspalkkion myöntämisestä. Heillä on ne ohjeet, miten he sen myöntävät, miten he ovat sitä tulkinneet, ja sitten sen mukaan pitää mennä. Mutta lain pitää myöskin olla yksiselitteinen, ja toivon, että tällä muutoksella saadaan riittävän yksinkertaiseksi tämä, että sitä ei voi enää tulkita muulla tavalla. Kyllä itse toivon, että tämä saadaan nyt ripeästi eteenpäin ja että kansalaiset eivät kärsi. Sen tulee olla lähtökohta myöskin näissä tapahtuneissa onnettomissa tilanteissa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

19.59 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Sen verran haluan vielä kertoa, että tässä ainakin itse, kun olen tulkinnut hiukan eri ohjeita, niin sieltä Traficomista on annettu myös hiukan ristiriitaisia ohjeita. Tämä aikajana kun on mennyt, niin ne ohjeetkin ovat hiukan muuttuneet. Siellä on ollut muun muassa sellainen, että jos jollakin ei ole se vuoden aika tullut auton omistuksessa vielä täyteen, niin on annettu ohje, että voi tehdä hakemuksen ja sitten ajaa sillä yhdellä autolla sinne loppuun saakka jotenkin — siellä on vähän ristiriitaisia ohjeita.

Sitten, edustaja Kymäläinen, mainitsitte... [Puhujan mikrofoni menee pois päältä]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja, anteeksi, että keskeytän, mutta mikrofoni meni pois päältä.

Arvoisa puhemies! Sanoin, että autokauppiaat ovat olleet edustaja Kymäläisen mukaan yhteydessä Traficomiin ja ministeriöön. Niin minunkin tietojeni mukaan, ja minun tietojeni mukaan ennen lain voimaan astumista, juuri sillä hetkellä, ovat olleet yhteydessä molempiin.

Elikkä tämä nyt on valitettavaa, että tämä asia on mennyt näin pitkälle. Se, mitä toivoisin edustaja Kymäläiseltä ja edustaja Torniaiselta: uskon, että te olette kuitenkin aistineet tämän salin hengen, mikä se on. Kun sen mukaan toimitte valiokunnassa, niin jollakin lailla saatte viestittyä käsittääkseni kuitenkin salin hengen tästä asiasta.

Oikeastansa minulla ei muuta. Semmoinen pieni vinkki ehkä myöhemmin: Tuossa muutamia yhteydenottoja tuli tästä romutuspalkkiosta iäkkäiltä ihmisiltä lähellä 80 vuoden ikää. He olisivat olleet halukkaita luopumaan omasta autostaan, jos olisi ollut oikeus hankkia polkupyörän sijasta semmoinen sähköinen nelipyöräinen tai kolmipyöräinen ikään kuin invalidiajoneuvo. Minä en oikein tiedä, mikä sen nimi on, mutta semmoiselle olisi ollut ilmeisesti kysyntää, että siinä mielessä tämä laki olisi ehkä pienen parannuksen ansainnut. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

20.02 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tosiaankin korostan edelleen, kuten valiokunnan puheenjohtaja Kymäläinen otti tuossa äsken puheeksi, että laissa ei todellakaan ole mitään. Ja periaatteessa, kun huomenna sitä käsitellään ja tehdään se lakimuutosjuttu tai korjaus siihen, minulla ei ole mitään sitäköön vastaan. Kerroin vain sen asian, että se on vähän turhaa siinä mielessä, kun ei alkuperäisessä laissa ollut. Ja ei varmasti ole odotettavissa meidän puoleltamme minkäänlaisia sellaista asiaa, että me ruvettaisiin siitä vääntämään. Meidän ei välttämättä huomenna tarvitse tästä enää keskustella, kun me tänään täällä salissa keskustellaan ja kannat ovat tulleet esille.

Se on tietysti sanomatta selvää, että meidän ei voida huomenna keskustella siitä, millä tavalla näitä asioita sitten jatkossa hoidetaan korvausten puolesta ynnä muuta. Se on sanomatta selvää, että tämä jollain tavalla... Olkoon nyt sitten niin kuin sanotaan, että ei tiedetä ihan tarkkaan vielä, missä tämä kömmähdys on käynyt, mutta jos oletetaan, että siellä, missä se alun perin on ollut eli Traficomissa, niin se tarkoittaa silloin, että Traficomhan on se, joka joutuu niin sanotusti tämän leikin maksajaksi. Tietysti jos Traficom pystyy osoittamaan, että se ei ole heiltä ja että he ovat saaneet ylempää määräyksen tehdä näin, niin sitten on asia toinen. Mutta joka tapauksessa näistä instansseista löytyy se, mihin pitää kohdistaa ne niin sanotut valitus- ja korvausvaatimukset, tai millä tavalla se nyt sitten hoidetaankaan. Ymmärrän hyvin, että laki kun ei ole alun perinkään tällaista hyväksynyt, niin tavallaan siitä määrärahasta, mikä on määrätty siihen, siitä 8 miljoonasta, ei määrätyllä lailla voisi — minun ajatukseni mukaan — oikeastaan antaa, vaan sen pitäisi tulla jostain Traficommin momentin alta olevista rahoista, jos Traficom on tämän asian näin tehnyt.

Mutta pidemmistä puheista, huomenna käsitellään tämä, ja eiköhän me tämä nuijita niin nopeasti kuin saadaan. Päästään ainakin korjaamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

20.04 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä viimeiseksi totean, että todellakin on niin, että Traficom ja oikeuslaitokset tulevat tämän asian selvittämään ja ratkaisemaan sen, mitä nyt on tapahtunut, nämä kaikki epäselvyydet ja sen, mitä on käynyt. Se ei ole meidän tehtävämme, eikä meidän vaikutusvaltamme siihen edes riitä.

Edustaja Mäenpää, puhuit tästä salin hengestä ja keskustelusta, mikä tässä on käyty. Ilman muuta, sitä vartenhan lähetekeskustelut ovat, että salissa käytetyt puheenvuorot ja salin henki tulevat huomioiduiksi valiokuntatyössä. Näin on ollut, ja näin tulee olemaan.

Itse asiassa, kun mietin koontia tästä kaikesta käydystä keskustelusta, niin eikö tässä kuitenkin ole ollut yhteinen tahto, että haluamme, että kansalaiset voivat luottaa lainsäädäntöön ja oikeusvaltioon ja viranomaisten antamiin ohjeisiin, ja jos jotain voimme lainsäätäjänä asian eteen tehdä, niin se pyritään mahdollisuuksien mukaan tekemään.

Edustaja Laakso, jatketaan keskustelua huomenna valiokunnassa aivan varmasti. Tässä on vain pieni osa valiokunnan edustajista koolla, ja varmasti heilläkin on asiaan omat kysymyksensä ja kommenttinsa tuotavana. Tehdään rakentavasti tämäkin lainsäädäntö loppuun asti.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta Hallituksen esitys HE 250/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Mennään keskusteluun, jonka avaa ministeri Harakka.

Keskustelu

17.27 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tavoitteena on muuttaa Ylestä annettua lakia niin, että sääntely olisi EU:n valtioneuvoston mukainen. Yleisradiohan ei ole hallituksen radio, ja vakiintuneeseen tapaan tämäkin hallituksen esitys on valmisteltu parlamentaarisesti eduskuntaryhmien ohjauksessa.

Lausuntokierroksella näkemykset jakaantuivat voimakkaasti. Erityisesti kaupallisen median edustajat kannattivat pidemmälle meneviä rajoituksia Ylen toimintaan, kun taas esimerkiksi vammaisjärjestöt ja monet kansalaiset olivat huolissaan kansalaisten yhdenvertaisesta mahdollisuudesta Yleisradion palveluihin. Esityksessä on pyritty eduskuntaryhmiltä saamamme mandaatin mukaan huomioimaan tasapainoisella tavalla puolueettomasti nämä vastakkaiset intressit.

Ylen saamasta valtiontuesta on kanneltu Euroopan komissiolle vuonna 17, ja asiaa on selvitelty komission kanssa. Keskusteluissa komission kanssa on käynyt ilmi, että Ylen julkisen palvelun tehtävän sääntelyä on tarkennettava. Kyseessä on EU:ssa laajempi keskustelu yleisradioyhtiöiden tehtävistä, ja samantapaisia valtioneuvostonkantoja on tehty myös muissa EU-maissa. Näin komissio on kiinnittänyt yleisesti huomiota yleisradiotoiminnan kilpailuvaikutuksiin kaupalliseen mediaan.

Ensiksikin, ehdotuksen mukaan Ylen sisältöpalvelujen pääpainon tulee olla liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävissä julkaisuissa komission edellyttämällä tavalla.

Toiseksi, ehdotuksen mukaan Ylen tekstimuotoisen sisällön tulee pääsääntöisesti liittyä Ylen kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun. Tätä liityntää ei poikkeuksellisesti edellytetä laissa luetelluissa tapauksissa. Tällaisia tapauksia olisivat lyhyet tekstimuotoiset sisällöt, joita Yleisradio julkaisee Suomen Tietotoimiston kanssa tehtyyn yhteistyöhön perustuen, nopeisiin ja nopeasti kehittyviin uutistilanteisiin liittyvät lyhyet uutissisällöt, Yleisradion lain mukaan välittämät viranomaistiedotukset, saamen- ja romaninkieliset sekä maan muiden vähemmistöinä olevien kieliryhmien kielellä olevat tekstimuotoiset uutissisällöt — tässä lienee sanottava, että nyt ei tarkoiteta ruotsin kieltä, joka on Suomessa toinen kansalliskieli ja virallinen kieli — kulttuuriin liittyvät tekstimuotoiset sisällöt ja opeukseen liittyvät tekstimuotoiset sisällöt.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Arvoisa puhemies! Yleisradion hallintoneuvosto valvoisi näitä ehdotettuja sisältöpalvelujen rajoituksia osana valvontaa, jota hallintoneuvosto tekee, kun se valvoo sitä, että Ylen julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi Yle-lain 6 §:n mukaisesti. Hallintoneuvoston tulevilla linjauksilla voidaan käytännössä tarkentaa sitä, millaisia tekstimuotoisia sisältöjä Yle tulevaisuudessa julkaisee.

Yle-lain 7 §, jossa Yleisradion tehtävät on määritelty, on aina ollut varsin yleisluontoinen. Pykälä on kestänyt aikaa ja mahdollistanut sen, että teknologinen kehitys on voitu huomioida. Tämän vuoksi tekstisisältöjä koskeva välttämätön rajaushkin on liikenne- ja viestintäministeriössä pyritty laatimaan samassa hengessä yleisten periaatteiden kautta.

Olen käynyt keskusteluita eduskuntaryhmien kanssa. Kiitän siitä arvokkaasta ohjauksesta, jota kaikki eduskuntaryhmät ovat tässä osoittaneet. Ja kun katson salissa ympärilläni, niin ehkä poimisin Yle-asioissa muutoinkin erityisesti ansioituneen edustaja Satosen, jolle lämpimät kiitokset. Yhdessä olemme päätyneet arvioon, että pyrkimällä ratkaisemaan asia epävirallisessa menettelyssä Suomella olisi parhaimmat mahdollisuudet vaikuttaa lopputulokseen, ja sen vuoksi hallitus esittää tätä muutosta Yle-lakiin. Riskinä komission epävirallisessa menettelyssä on, että komissio voi kuitenkin käsitellä asiaa edelleen ja Medialiitto voi edelleen jatkaa kanteluaan.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla avaan lähetekeskustelun.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kinnunen.

17.31 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Elämme monenlaisen tiedon ja monenlaisten todellisuuksien maailmassa. Terve ja rakentavan kriittinen, tasapuolinen, avoin ja vapaa tiedonvälitys on tärkeä osa demokratiaa.

On syytä muistaa, että Ylen ilmainen tekstituotanto palvelee laajaa joukkoa kansalaisia. Asiapohjaista uutisointia ja tekstiä tarvitaan. Kuten ministeri sanoi, lakia on valmisteltu parlamentaarisesti. Vammaisjärjestöt ovat olleet osaltaan huolissaan erityistä tukea tarvitsevien tekstimuotoisista palveluista, mutta vastakkaiset intressit on otettu valmistelussa huomioon. Keskusta puolustaa kansalaisten monipuolista tiedonsaantia ja laadukasta, moniäänistä tiedonvälitystä ja journalismia. Yle on tärkeä osa tätä kokonaisuutta yhdessä muiden medioiden kanssa.

Ylen ohjelmiston pitää olla jatkossakin pitkälti kotimaista, ja sen pitää tukea kotimaista tuotantoa ja tekemistä. Erityisesti tärkeänä pidän Ylen alueellista tehtävää ja Ylen toimintaa koko Suomessa. On syytä muistaa, että Ylen uutistarjonnassa on paljon maakunnallisesti ja paikallisesti tärkeää materiaalia. Niissä on paljon tekstimuotoista materiaalia verkossa. On tärkeää, että Yle toimii puolueettomasti ja tarjoaa laadukasta tiedettä, sivistystä, kulttuuria, uutisia, historiaa, urheilua ja ajankohtaisohjelmia. Todella merkittävänä pidän sitä, että Yle tarjoaa ohjelmia erityisryhmille, sekä lapsille että iäkkäämmille.

Ylen tulee säilyttää tärkeä tiedonvälittäjän roolinsa myös poikkeustilanteissa, kuten viime aikoina on toteutunut. Pidän ensiarvoisen tärkeänä sitä, että Yle noudattaa jatkossakin tiedonvälityksessään Journalistin ohjeita, ammatillista, eettistä ohjeistusta. Siellä nostetaan esille kohdassa 26 ihmisarvon kunnioittaminen.

Olen saanut viime aikoina palautetta Ylen kuunnelmasta Hallitsija. Erityisen loukkaavaksi ja pilkalliseksi on koettu vakaumuksen kepeä käsittely poliittisen satiirin yhteydessä. Journalistin ohjeita ei saisi unohtaa minkään tyylilajin yhteydessä. Pidän tärkeänä sitä, että Yle pitää Journalistin ohjeista kiinni kaikissa tilanteissa toisin kuin useat vaihtoehto-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

medioiksi itseään kutsuvat mediat, jotka eivät useinkaan noudata eettisiä ohjeita ja joiden uutisointi kulkee useimmiten mielipidetasolla. Ylen vahvuus ja toiminnan oikeutus nousee sen puolueettomuudesta, korkeasta laatuvaatimuksesta ja eettisestä toiminnasta. [Puhemies koputtaa] Pidetään siitä kiinni.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Purra.

17.35 Riikka Purra ps: Arvoisa herra puhemies! Esityksessä halutaan siis tarkentaa Yleisradion julkisen palvelun tehtävän sääntelyä. Käytännössä säännösten on tarkoitus rajoittaa Yleisradion mahdollisuutta julkaista tekstimuotoisia sisältöjä osana julkisen palvelun tehtävää.

Kaupallisen median ja reilun kilpailutilanteen vinkkelistä ongelmallista nykytilanteesta on se, että verkossa julkaistaan pitkiä tekstivetoisia uutisia, jotka ovat perinteisesti olleet sanomalehtien tärkeintä antia. Se, että Yle verorahoin on niihin tietoisesti panostanut, vääristää kilpailua. Voitte itse käydä katsomassa ja lukemassa pitkiä tekstijuttuja, jotka eivät läheskään aina mitenkään liity esimerkiksi kuvauutistuotantoon, toisin kuin vaikkapa Ruotsin yleisradion verkkojutut, jotka ovat lyhyitä. Yle on siis nimenomaisesti pyrkinyt tulemaan verkossa sanomalehtien kilpailijaksi. Ylen verkkojuttujen ainoa lisäarvo lukijalle on kuitenkin niiden maksuttomuus.

Arvoisa puhemies! Kun Yleisradio pyrkii verkossa maksimoimaan tavoitettavuuden, se tekee juuri sellaisia juttuja, joita ihmiset haluavat lukea ja jotka verkossa leviävät: lifestyleä, somesta poimittuja uutisia, tai niin sanottuja uutisia, ynnä muuta. Voidaan hyvin perustellusti kysyä, onko tämä todella Yleisradion julkisen palvelun tehtävän mukaista. Joitakin vuosia sitten silloinen pääministeri ja muutama muukin ministeri uskalsi ihmetellä tilannetta ja Ylen halua täydelliseen verkkouutisherruuteen. Erityistä ihmetystä ja huolta aiheutti se, että Yle panosti verkkouutisoinnissa paikallisuuteen samaan aikaan, kun pienet maakuntalehdet kamppailivat ja edelleen kamppailevat olemassaolostaan. Sitten Yle on tinkinyt tällaisesta nettiuutisoinnista maakuntalehtien vaatimuksesta. Tilanne ei kuitenkaan muuten ole parantunut. Tehtävänsä ulkopuolella rakennettu tekstimuotoisten verkkouutisten ilmaherruus heikentää monipuolisen ja moniarvoisen median toimintaedellytyksiä.

Arvoisa puhemies! Parlamentaarisesti valmisteltu paketti on erittäin tarpeellinen, ja toivottavasti se onnistuu puuttumaan ongelmaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

17.37 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että tätä esitystä on parlamentaarisesti valmisteltu ja päästy sitten hyvään lopputulemaan, ja tietysti tavoitteena on muuttaa tätä julkisen palvelun tehtävän määrittelyä niin, että se on EU:n valtioneuvoston sääntelyn mukainen.

Tässä edellä edustaja Purra kyllä hyvin kuvasi sitä, että kilpailuasetelma ei sinällinsä ole ollut tasapuolinen. Varmastikin on niin, että menneinä vuosina Yle on todellakin tullut sinne maakuntalehtien alueelle ja myöskin valtakunnallisten sanomalehtien alueelle, ja ongelmallistahan se on, että toinen toimii verorahoitteisesti ja toiset mediat sitten tilausten perusteella.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Edustaja Kinnunen nosti myös hyvin esille sen, että toisaalta myöskin alueellisesti on nähtävä julkisen palvelun velvoitteen tarpeellisuus. Erityisesti tänä korona-aikana olen ajatellut sitä, että kun alueellisesti nämä erilaiset säännökset vaihtelevat ja ihmiset etsivät näitä tietoja aika usein myöskin verkon kautta, niin siinä tilanteessa, jos ne ovatkin maksumuurin takana, ne alueelliset rajoitukset tai mitä alueellisesti on tapahtunut, jos ne ovat useampien paikallisten ja alueellisten sanomalehtien maksumuurien takana, ollaan kyllä tilanteessa, että tarvitaan sitä julkisen palvelun velvoitteen täyttävää toimijaa sillä alueella. [Arto Satonen: Kyllä!] Minun mielestäni tämä koronatilanne on hyvin avannut tätä, mikä tasapainoilun tarve tässä kuitenkin on, että ei voi ajatella niin, että se alueellinen uutisointi olisi vain jätettävä sinne alueellisten sanomalehtien huoleksi. Siinä mielessä näen, että tämä lakiesitys on tarpeellinen, mutta tässä on muistettava muun muassa tämä aluenäkökulma ja — niin kuin täällä ministerin puheenvuorossa tuli esille — esimerkiksi vammaisjärjestöjen esittämät huolet.

Toki on tärkeää, että meillä edelleenkin Yle toimii julkisen palvelun velvoitteen mukaisesti ja että meillä Suomessa kaiken kaikkiaan katsotaan, että meillä säilyy monipuolinen mediakenttä ja että siellä on kaikille tilaa elää. Itseäni hivenen huolestuttaa se kehitys, mistä olemme nyt viime päivinä lukeneet, että monet meidän lehtemme alkavat tekemään sellaista kansainvälistä yhteistyötä, jossa on varmasti ihan omat puolensa, mutta en tiedä, haluanko lukea esimerkiksi vaikkapa Financial Timesin suomennetun jutun sitten seuraavana päivänä jostakin kotimaisesta sanomalehdestä, jos se edellisenä päivänä on julkaistu jossakin muualla. Tämänäkötyypisiä suomennettuja juttuja minun mielestäni on jo ollut jonkun verran meidän päälehdissä, ja jossain mielessä tämä tuntuu vähän erikoiselta yhteistyökuviolta. Toivon, että näihin asioihin säilyy aina myöskin kansallinen näkökulma ja että tehdään laadukasta, hyvää, kotimaista journalismia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari.

17.40 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Kuten ministerin esittelystä kävi ilmi, tässä esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi Ylen julkisen palvelun tehtävän määrittelyä niin, että se olisi EU:n valtioneuvoston säätelyn mukainen. Tarkennukset rajoittaisivat Ylen mahdollisuutta julkaista tekstimuotoisia sisältöjä osana julkisen palvelun tehtävää. Lakiesityksen tarkoituksena on siis määritellä Ylen tekstimuotoinen verkkosisältö nykyistä paremmin.

Puhemies! Keskustelua on käyty siitä, voiko julkisia varoja käyttää sellaisten verkkosisältöjen tuottamiseen, jotka eivät liity julkisen palvelun, Yleisradion, ohjelmistoihin. Euroopan komissiolle tehdyssä kantelussa Medialiitto katsoo, että Ylen tekstimuotoisessa julkaisutuotannossa on kyse käytännössä julkisin varoin tuetusta verkkosanomalehdestä. Tässä mielessä yleisradiolain muuttaminen on välttämätöntä, jotta kotimaisen yksityisen median toimintaedellytykset voidaan turvata kestäväällä tavalla.

Puhemies! Kannan välillä huolta myös kaupallisen median toimintaedellytyksistä ja resursseista. Esimerkiksi maakuntalehdillä ja muilla paikallisilla medioilla on paitsi valtava merkitys paikallisen ja alueellisen uutisoinnin turvaajana myös olennainen osa vaikkapa korona-ajan poikkeustilanteissa. Myöskään tätä kenttää ei pidä ajaa puristuksiin ja epäterveeseen ja epäreiluun kilpailuasemaan.

Toisaalta myös Ylellä on tärkeä alueellinen tehtävä, jota suuresti arvostan. Se myös tarjoaa ohjelmia esimerkiksi erityisryhmille, ja sen rooli korostuu moniäänisyyden takaajana.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Tekstimuotoiset sisällöt ovat näiltä osin Ylelle tärkeitä julkaisukeinoja. Tätä näkökulmaa on korostettu muun muassa Journalistiliiton ja Yleisradion ohjelmatyöntekijöiden lausunnoissa.

Puhemies! Ylen yhdessä ja tasapainoisesti muiden medioiden kanssa tekemä laadukas journalismi on tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa. Ulkomailta saamme monta varoittavaa esimerkkiä, ja myös Suomeen on rantautunut medioita, jotka eivät välitä journalismin ohjeista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Holopainen, Hanna.

17.43 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Meillä on tässä käsittelyssä hallituksen esitys, jolla rajoitetaan Yleisradion toimintaa. Esitys on valmisteltu yhteistyössä eduskuntaryhmien kanssa. Kysymyksessä on tilanne, jossa pyritään varmistamaan, että Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävä on määritelty siten, että se olisi EU:n valtiontukisääntelyn mukainen. Taustalla on Medialiiton vuonna 2017 tekemä kantelu Euroopan komissiolle. Esityksellä rajoitetaan Yleisradion julkaisemia tekstimuotoisia uutissisältöjä. Jatkossa tekstisisällöillä tulisi olla vahvemmin kytkös liikkuvan kuvan ja äänen julkaisuun. Rajoitus ei koskisi kuitenkaan lyhyitä uutissisältöjä, viranomaistiedotusten julkaisemista, vähemmistössä olevien kieliryhmien kielellä olevia sisältöjä eikä kulttuuriin ja opetukseen liittyviä tekstisisältöjä. Tällä muutoksella halutaan vahvistaa kaupallisen median toimintaedellytyksiä.

Huolta ovat herättäneet tämän muutoksen mahdolliset vaikutukset kansalaisten yhdenvertaiseen tiedonsaantiin. Elämme maailmassa, jossa luotettavan ja moninaisen tiedonsaannin merkitys on yhä suurempi. Yhteiskunnan eriarvoistuminen näkyy yhä vahvemmin myös tiedonsaannin osalta. Luotettava tieto on tärkeä osa demokraattista vakaata yhteiskuntaa. Meidän täytyykin eduskuntakäsittelyssä tarkastella tätä kokonaisuutta huolellisesti, jotta tämä ei vaarannu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sarkkinen, Hanna.

17.45 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Aikana, jona valeuutiset leviävät ja yhteiskunnallinen keskustelu on kuplautumassa, aikana, jona oikealle tiedolle ja yhteiskunnalliselle keskustelulle on tarve, aikana, jona kulttuurisille elämyksille ja yhteisille tarinoille on kysyntää, on entistä tärkeämpää varmistaa julkisen yleisradiopalvelun toiminta. Vasemmistoliiton mielestä oikeus vastaanottaa luotettavaa, monipuolista ja faktapohjaista tietoa kuuluu kaikille. Vasemmistoliiton mielestä laadukkaat, virkistävät ja monipuoliset kulttuurisisällöt kuuluvat kaikille. Yleisradion sisällöt ovat jokaisen kansalaisen saavutettavissa maksutta televisiossa, radiossa ja netissä. Vasemmistoliiton mielestä näin pitää olla jatkossakin. Ylen toiminta on ensiarvoisen tärkeää kansalaisten yhdenvertaisuuden ja demokratian toimivuuden kannalta, ja Ylen toiminta on turvattava tällä lakiesityksellä ja jatkossakin.

Me emme ole tekemässä näitä muutoksia Yle-lakiin erityisen mielellämme — se on myönnettävä — mutta yhteistyössä muiden eduskuntaryhmien kanssa olemme pyrkineet valitsemaan pienimmän pahan tien ja päätyneet ratkaisuun, joka toivon mukaan aiheuttaa Ylen toiminnalle vähiten haittaa samalla täyttäen EU-komission vaatimukset.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Arvoisa puhemies! Euroopan komissio edellyttää Suomelta toimenpiteitä Ylen suhteen. Taustalla on valtioneuvoston kantelu komissiolle. Kantelun mukaan Yleisradion tekstisisällöt vääristävät media-alan kilpailua, vaikkei vääristymisestä ole tutkimusnäyttöä. Päinvastoin, tuore kaikki EU-maat kattava tutkimus osoittaa, että julkinen ja kaupallinen media hyötyvät toisistaan. Yleisradioyhtiötä koskevista kanteluista on paljon esimerkkejä muualta Euroopasta. Kantelut on usein hoidettu epävirallisissa keskusteluissa komission kanssa, ja näin Suomikin pyrkii nyt tekemään. Lakimuutokset on pyritty laatimaan komission ehtojen mukaisesti niin, että Ylen toimintaa joudutaan rajoittamaan mahdollisimman vähän. Yle on valmistautunut tähän muutokseen jo pitkään ja lisännyt tekstisisältöihinsä liikkuvaa kuvaa ja ääntä monimediallisesti komission valtioneuvoston ehtojen mukaisesti. Ylen oman arvion mukaan lakimuutos ei merkittävästi heikennä sen toimintaa. Onnistuessaan tämä kevyempi, epävirallinen menettely olisi parempi kuin pitkä ja epävarma virallinen oikeusprosessi EU:n kanssa.

Arvoisa puhemies! Yhdessä kaikkien eduskuntaryhmien kanssa ja Yleä konsultoiden lakiesityksessä on pyritty valitsemaan Ylen toimintaa jatkossakin turvaava ratkaisu. Yleisradio on eduskunnan alainen laitos. Tästä syystä eduskunnan pitää huolellisesti tarkkailla lakimuutoksen aiheuttamaa tilannetta ja varmistaa, että Yle tarjoaa jatkossakin kattavaa tietoa maailmasta, näkökulmia yhteiskunnasta ja elämyksiä kulttuurista yhdenvertaisesti ja saavutettavasti kaikille suomalaisille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

17.48 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitokset ministerille siitä, että tämä on perinteiseen tapaan valmisteltu parlamentaarisesti, kuten yleensä Yle-asiat on. Tätä on taidettu jo kymmeniä vuosia valmistella. Se on muuten sellainen aika harvinainen piirre, koska kun usein otetaan vaikka BBC esimerkkinä, niin ei BBC:n päätöksenteossa oppositiolla ole mitään roolia. Että se on hienoa, että meillä on tällainen perinne säilynyt.

Ehkä ensin muutama periaatteellisempi näkökohta tähän asiaan:

Kun puhutaan tästä Ylen ja kaupallisen median suhteesta, niin tämä on minusta sellainen asia, jossa ovat vähän niin kuin kaikki oikeassa. Minä ymmärrän kyllä sen, että jos joku jakaa maitoa ilmaiseksi, niin sitten on vaikea jonkun myydä sitä maitoa. Eli siinä on kysymys tietenkin siitä, että kun kaupallinen media entistä enemmän elää netistä ja digilehdistä ja muista, niin heille on tietysti myös äärimmäisen tärkeää se, että joku sitten maksumuurin takaa ostaa niitä uutisia, koska se on heidän olemassaolonsa kannalta ihan välttämätöntä.

Mutta sitten toisaalta on kuitenkin juuri niin, mistä edustaja Sarkkinen ja moni muukin täällä sanoi, että suurin osa ihmisistä ei sitä maksumuuria koskaan ylitä eikä sitä rahaa käytä, jolloin, jos sitä Ylen tarjoamaa palvelua ei ole tarjolla, he jäävät sen uutisista paitsi, ja tämä on se tasapaino, jota tässä joudutaan hakemaan.

Kolmas asia on se, että jotta tämä tilanne olisi mahdollisimman hyvä, niin kansalaisten tiedonsaannin kannalta pitäisi pystyä säilyttämään tämä nykyinen järjestelmä, jossa meillä on vahva maakuntalehti ja sitten meillä on vahva Ylen aluetoimitus. On myös niin, että jos joku maakuntalehti täältä Suomesta loppuu, niin ei Ylen aluetoimitus kykene paikkaamaan sen maakuntalehden roolia, ja se on ihan päivänselvää. Ja sitten taas toisaalta, jos ei Ylen aluetoimitusta siellä ole, niin siitä seuraa myös se tilanne, että silloin maakuntalehti on siellä monopolissa, ja sekään ei ole kovin hyvä tilanne.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Eli tämä on ikään kuin sellainen, että jos tämä nykyinen status quo säilytettäisiin, niin se olisi kaikkein paras, mutta näitten muitten taholta haastetaan aika voimakkaasti sitten Googlea ja Facebookia, koska niiltä tuleva uhka ja se, että sinne menee niitä mainoseuroja, on kaikkein suurin uhka kaupalliselle medialle, ja siihen meidän on vaikea vaikuttaa. No, sekin on varmaan oma asiansa, johon pitäisi pystyä jotain tekemään.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi vielä näistä poikkeuksista:

Mielestäni se on itsestäänselvää, että näiden nopeiden uutistilanteiden pitää olla tämän poikkeuksen piirissä. Jos laiva ajaa karille, niin se on pystyttävä kertomaan, vaikka siitä ei ole kuvaa eikä ääntä. Ja sitten nämä opetustilanteet ja muut ovat mielestäni myös selviä, koulutukseen ja oppimiseen liittyvät.

Sitten tietysti tämä uutistoimistoasia vähän itseäni ihmetyttää. Silloin kun vedin parlamentaarista työryhmää Yleen liittyen, oli niin, että nimenomaan kaupallinen media vaati, että Yle tulee STT:n jäseneksi, ja silloin se muutos tehtiin, ja nyt sitten tämä on heittänyt ihan niin kuin pääläelleen, [Puhemies koputtaa] mitä vielä kyllä ihmettelen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Tynkkynen.

17.52 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kuten hallitus on osoittanut toteen, on pelottavan helppoa jakaa yhteistä rahaa. Vielä helpompaa on ottaa sitä vastaan ja vaatia sitä yhä enemmän. Kun valtion rahoittamat tahot kasvavat pala palalta ja vuosi vuodelta veronmaksajien piikkiin, päädymme lopulta maksamaan sellaisiakin toimintoja, jotka eivät alkuvaiheessa olisi tulleet kuuloonkaan. Edunsaajat kuitenkin puolustavat viimeiseen asti asemaansa, ja maksajille esitetään keksittyjä kauhukuvia siitä, mitä tulisi käymään, jos rahan pumppausta alettaisiinkin hillitsemään. Vastaavasta kehityskulusta esimerkkinä mainittakoon Euroopan unioni, johon liityttäessä ei liiemmin povattu miljardien tulonsiirtoja Suomesta etelään. Nyt niitä kuitenkin pakotetaan meille välttämättömyytenä ja Suomen etuna. Sama kehityskulku on nähtävissä Ylen osalta.

Moni olisi saattanut suhtautua epäuskoisena, jos taannoin olisi esitetty Ylen syövä vuo-sittain yli puolen miljardin euron edestä veronmaksajien keräämästä yhteisestä pussista. Nyt kuitenkin näin on. Moni olisi saattanut suhtautua epäuskoisena, jos taannoin olisi esitetty Ylen kilpailevan täydellä voimalla yksityisiä sanomalehtitaloja vastaan, jotka samalla käyvät eloonjäämistäisteluaan. Nyt näin kuitenkin käytännössä tapahtuu, kun epäreilun kilpailuasetelman turvin jättimäinen Yle tarjoaa digilehteen verrattavaa sisältöä veronmaksajien piikkiin. Samaan aikaan sanomalehtitalot pyrkivät pitämään viimeisistä tilaajistaan kiinni ja siirtämään sisältöään maksulliseen digitaaliseen muotoon.

Arvoisa herra puhemies! Yhtenä Ylen perimmäisistä tarkoituksista on turvata kansalaisten monipuolinen tiedonsaanti. Ottaen huomioon Ylen toiminnan kehittymisen on aiheellista tarkastella kriittisesti sitä, vahvistaako Yle todella kansalaisten kattavaa tiedonsaantia, ja sitä, onko tarjottu sisältö todellakin monipuolista. Kun tekstimuotoista uutisointia tarjoava Yle vie tilaa yksityisiltä toimijoilta, vaarana on, että kansalaisten kattava tiedonsaanti heikkenee sanomalehtitalojen joutuessa lyömään lappua luukulle. Kun koko Ylellä on töissä 3 000 henkilöä, vastaavasti kaikkien suomalaisten sanoma- ja aikakauslehtien toimittajia on yhteenlaskettuna jäljellä saman verran vain muutaman vuoden kuluttua. Monipuolisen tiedonsaannin parhaana takuuna olisi monipuolinen mediakenttä, ei yksi suuri Yle.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Ylen tulisi toimia vain niillä osa-alueilla, joilla markkinaehtoisesti ei saada tuotettua riittävästi tekstisisältöä, kuten esimerkiksi saamenkielisen sisällön osalta. Ylellä on pitkä puoluevärin sävyttämä historiansa, ja nykyisinkin sisällön monipuolisuudesta voidaan olla montaa mieltä. Monelle kansalaiselle Ylen toiminta vaikuttaakin enemmän vihervasemiston äänitorvena olemiselta, minkä rahoittamiseen ei löytyisi halua. Sen sijaan, että pelotellaan Suomen ajautuvan ilman Yleä USA:n kaltaiseen, puoluepolitisoituneiden mediatalojen tilanteeseen, tulisi meidän olla vielä enemmän peloissamme, jos niitä poliittisia mediataloja onkin vain yksi. Kumpikaan ei ole Suomen etu, ja näiden välttäminen edellyttää Ylen toiminnan sekä rahoituksen nykyistä tiukempaa rajaamista. Kannatan hallituksen esitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja...

Ja vielä...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Niin, jatkakaa, jatkakaa, olkaa hyvä.

Joo. — Ja vielä tuossa tuli mieleen matkalla muutama ajatus. Hallituksen esityksen sijaan olisin ehkä mennyt vielä pidemmälle tässä Ylen toimintojen rajaamisessa, mutta toivon, että näillä rajauksilla tulee olemaan myöskin merkittäviä budjettivaikutuksia, eikä niin, että jatkossa Ylen budjetti näistä toiminnallisista rajoituksista ja pienennyksistä huolimatta tulee pysymään samana.

Ja vielä muutamien edustajien puheenvuoroihin liittyen ihmettelen sitä, minkä takia — kun meillä on Julkisen sanan neuvosto, johon kaikki mediatalot ovat sitoutuneet, ja kun on Journalistin ohjeet, joihin ollaan sitouduttu — väitetään, että vain Yle pystyy tuottamaan luotettavaa tietoa, ja kyseenalaistetaan ikään kuin näitä muita mediataloja. [Kimmo Kiljunen välihuuto] Tämä on ihan käsittämätöntä. Muut mediatalot tekevät todella hyvää työtä, todella hyviä paljastuksia, ja me saadaan näitä myöskin Ylen ulkopuolelta. Monipuolinen mediakenttä on kaikkien suomalaisten etu. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. Ja pahoittelut, että meinasin keskeyttää, kun luulin jo, että lopetatte. — Edustaja Holopainen.

17.57 Mari Holopainen vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Tästä tietysti herää kysymyksiä, miksi kyseiseen muutokseen on annettu tällainen responssi, ja on tuotu myös esiin niitä huolia, että tässä tarkastelussa, joka Suomelle on annettu, on katsottu liikaa kilpailuoikeudellisia näkökohtia, kun kuitenkin tiedonvälitykseen liittyy paljon muitakin tärkeitä näkökulmia ja ihmisten oikeuteen saada tietoa maksuttomasti.

Kyllähän tästä on vaikea nähdä niitä hyötyjä nyt sitten, vaikka varmasti on pyritty vielä turvaamaan Ylen toimintaa. Jos ajattelee, että meillä on tiettyjä toimintoja, jotka on pakko julkisista varoista rahoittaa, niin toki on monia sellaisia, esimerkiksi koulutus, opetus, jotka eivät toimi kaupallisin ehdoin. Samoin meillä on tutkimus, ja monin tavoin journalismi ja etenkin tutkiva journalismi, joka ei varmasti löydä kaupallista rahoitusta, kyllä vertautuu siihen, että meillä on myöskin julkisesti rahoitettua tutkimusta. [Sebastian Tynkkynen: Suomen Kuvalehti!] Olisi hienoa, että meillä olisi enemmän rahoitusta tutkivalle journalismille, joka ei pysty toimimaan kaupallisin periaattein, kuin myös tutkimusrahoitusta

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

kannattaa tietysti ylläpitää sen takia, että se on ihan keskeinen kilpailukyvyn edellytys. Jotenkin tämä vertautuu monenlaisiin julkisiin tehtäviin siinäkin mielessä, että me tiedetään, että Ylellä on erittäin vahva paikallinen presenssi ja Yle vastaa monista paikallisista uutisista. Siellä ei ole mitään sellaista kilpailukenttää tiedossa, että olisi välttämättä erityisen kannattavaa kaupallisesti tuottaa uutisia, joten kyllä se riski on, että tässä sitten heikentyy tiedonvälitys. Näin varmasti käy, jos yhtä maksutonta kanavaa rajoitetaan.

Olisi hyvä tarkastella nyt, kun eduskunta toki tekee huolellista työtä tässä vaiheessa, esimerkiksi näitä edellytyksiä Tampereen yliopiston ja Helsingin yliopiston yhteislausunnossa, jossa myös tuodaan esiin erittäin hyviä seikkoja esimerkiksi sen suhteen, että tämä jako tekstimuotoiseen ja audiovisuaaliseen sisältöön on teknologisesti vanhentunut. On kulu-
nut aika paljon aikaa siitä, kun näitä lähtökohtia on ruvettu kyseenalaistamaan tietyiltä tahoilta, ja media on muuttunut sen aikana, ja nyt olisi tosi tärkeätä, että eduskunta varmistaa, että kansalaisten perusoikeudet ovat tässä se ykkösasia, jolla mennään eteenpäin.

Olen kyllä tosi huolissani siitä, kun ajatellaan vielä näitä paikallismedioita, että meidän aktiivi-ihmiset esimerkiksi tuovat esiin, että Pohjanmaan suunnasta löytyy sellaisia paikallislehtiä — toki kuka tahansa voi perustaa nykyään lehden — joissa esimerkiksi vertaillaan ja on vertailtu valtuutettuja, ja yllättäen eräässä lehdessä tämän parhaimman arvi-
on parhaasta valtuutetun työstä sai tämän lehden omistaja, joka oli myös valtuustossa luottamustehtävissä. [Kimmo Kiljunen: Se oli ihan yllätys!] Ollaanko me tällaiseen paikallis-
lehdistöön sitten enemmän siirtymässä, kun meillä on vähemmän laadukasta maksutonta sisältöä ja mahdollisuuksia tuottaa? Toivottavasti ei. Kyllä eduskunnan tehtävä on se, että me varmistetaan, että maksuton paikallisuutisointi jatkossa toimii.

Ja tietysti voisi kuvitella, kun täällä lakiesityksen perusteluissa kuitenkin tuodaan se esiin, että tässä tätä tekstimuotoista sisältöä jouduttaisiin rajoittamaan, ellei siinä yhteydessä ehkä olisi jotakin audiovisuaalista, mutta toki se vaatisi paljon enemmän resursseja todennäköisesti.

Eli en näe hirveän positiivisena tämän lakiesityksen mahdollisia vaikutuksia, ja kyllä minä toivoisin, että esimerkiksi tähän Tampereen yliopiston lausuntoon oikein hyvin vielä perehdyttäisiin, koska tässä on myös esitetty ihan painavalta taholta sellaista vaihtoehtoa, että näitä tehtäviä voisi uudelleen määritellä ja tietyiltä osin laajentaa, jolloin sitten ei jouduttaisi ongelmiin myöskään kilpailuoikeuden kanssa ja pystyttäisiin kokonaan toisella tavalla taklaamaan tätä. Minä olen ymmärtänyt, että myös kansalaisaloitetta mahdollisesti puuhataan nyt tämän asian tiimoilta.

Minusta tuntuu, että tässä ei ehkä sellainen ihan valtava hyötynäkökulma ole vielä korostunut, vaikka nyt ollaan niin huolissaan valeuutisista. Totta kai me voidaan kaikki ruveta seuraamaan uutisia vaikka edustaja Tynkkysen kanavien kautta tai jonkun muun, mutta en ole varma, onko se paras tapa. Kyllä pidän erittäin arvokkaana, että meillä on toimijoita, joilla on mahdollisuus käyttää aikaa toimittajan työhön, ja se on tosi tärkeätä meidän demokratian kannalta. [Sebastian Tynkkynen: Tuossako ne vaihtoehdot olivat? Hyvänen aika!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Harakka.

18.03 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty erittäin hyviä puheenvuoroja. Kommentoin niitä lyhyesti:

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Edustaja Purra nosti hyvin esiin tämän laajan Yleisradion tekstijulkaisun ongelmat. Vastaavasti myöskin edustaja Essayah puolusti myös oikein hyvin sitten sitä, miksi se rajaus on tehty juuri kuten on tehty. Kotimaisen alueellisen tiedonvälityksen elinvoimasta on syytäkin olla huolissaan, ja juuri sen tähden olemme nyt ensimmäistä kertaa liikenne- ja viestintäministeriössä tämän koronan johdosta jakaneet sitten tukea mediasisällöille, kotimaisille mediasisällöille, ja paraikaa tämmöistä laajempaa journalismin tukea työryhmässä pohditaan.

Ehkä entinen ammattini antaa sitten eväitä siihen pohdintaan, että itse asiassa resurssien leikkaukset luovat kiusauksen Yleisradiolle oikaista vähän halvempaan tuotantoon, sillä sen sijaan, että lähdetäisiin kamerahenkilön kanssa maailmalle tekemään uutista ja editoimaan sitä lähetykseen, sinä aikana ehtii tehdä 20 pientä uutista sen päätteen ääressä. Eli täytyy ehkä sanoa näin, että Ylellä pitää olla resurssit tehdä kallista journalismia. Silloin voidaan edellyttää itsekuria ja reilua peliä.

Edustaja Satonen kiinnitti oikein huomiota siihen, että kotimaisen kaupallisen tiedonvälityksen pahin kilpailija on kansainvälinen kaupallinen tiedonvälitys, jos nyt edes tiedonvälityksestä voi puhua näitten digitaalisten alustojen yhteydessä, jotka imevät mainoseuroja. Nyt EU on vihdoinkin viimein tehnyt kaksi tärkeää asetusta, jotka tulevat myöskin Suomen tietoon digitaalisten palveluiden osalta ja jotka sääntelevät sitten sitä, että olisi pelisäännöt siihen, mitä siellä julkaistaisiin, ja räikeisiin lainvastaisuuksiin vihdoinkin puututtaisiin. Presidentti Trumpin Twitter-tilin kohtalo on tästä hyvä esimerkki: mieluummin sääntöjen mukaan kuin jonkun suuren yhtiön mielivallan mukaan tehtäisiin päätöksiä. Ja toinen tärkeä asetusta koskee digitaalisia markkinoita, jotka sitten pyrkivät suitsimaan näitä suurimpia portinvartijayrityksiä, jotka ovat aito uhka kilpailulliselle markkinataloudelle. Tässä mielessä yhdyn edustaja Tynkkysen EU-myönteiseen näkökulmaan siltä osin, että hän ylisti näitä EU:n vaatimuksesta tehtyjä Ylen rajoituksia. [Naurua] — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.06.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.06.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 14 käsittelyä. — Edustaja Pitko.

20.06 Jenni Pitko vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tähän Yle-lain muutokseen on tosiaan jouduttu — ja nimenomaan jouduttu — siitä syystä, että tämä meidän nykyinen Yle-lakimme ei ole linjassa EU-sääntelyn kanssa, ja siitä tosiaan on tehty valitus Euroopan unionin komissioon. Ajattelen niin, että tätä lakimuutosta ei ilman sitä, että meidän on pakko se tehdä, kannattaisi tehdä. Minä en usko, että se tulee parantamaan median toimintaedellytyksiä tai lisäämään laadukasta journalismia, vaan itse asiassa pahimmillaan se tulee sitä vähentämään. Median toimintaedellytykset ja laadukas journalismi ovat asioita, joita me

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

haluamme kuitenkin turvata, ja varmasti tässä salissa se on meidän yhteinen huolestumme, kun tiedämme, kuinka esimerkiksi median rahoitus on vähentynyt pitkällä aikavälillä.

Mutta oleellisenä näen kuitenkin sen, että tämä lakimuutos ei välttämättä johda toiminnan vähenemiseen vaan parhaimmillaan se muuttaa muotoaan. Mehän emme ole leikkaamassa esimerkiksi Ylen rahoituksesta tämän myötä, ja se on oleellinen osa, vaikka osa toiminnasta tullaankin näin lain mukana kieltämään. Tekstisisältö tulee vähenemään, mutta toisaalta on niin, että video- ja audiomuoto voivat saada tavoitettua yhä uusia tiedonjanoisia kansalaisia, ja siihen toki haluan luottaa, mikäli tämä laki hyväksytään.

Ylen edellytykset ylipäänsä toimia täyttääkseen lakisääteisen tärkeän tehtävänsä on turvattava, ja se on tietenkin täällä eduskunnassa nimenomaan meidän tehtävämme. Tämä laki on nyt eduskunnan käsittelyyn tuotu, ja kuten näissä Yle-asioissa on totuttu, se ansaitsee kattavan ja perustavanlaatuisen käsittelyn valiokunnassa ja täällä täysistunnossa, kun sen aika on.

Saatu palaute on ollut paikoin varsin kriittistä tuossa lausuntokierroksella, ja näihin nostettuihin asioihin ja näkökulmiin meidän täytyy sitten valiokunnassa perehtyä. On tärkeää näitä arvioida, ja olen ministerin suusta ymmärtänyt, että kuitenkin tämä nyt esitetty lakimuutos on se pienin paha, millä me voimme täyttää nämä komission antamat velvoitteet niin, että me päästään tähän EU-sääntelyn mukaiselle tasolle. Mikäli tämä on se pienin paha, niin se täytyy toteuttaa, mutta on varmasti myös valiokunnan asia selvittää se.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Torniainen.

20.09 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lakiesityksen tarkoituksena on määritellä Ylen tekstimuotoinen verkkosisältö nykyistä tarkemmin, ja Yle itsessään kannattaa tätä tarkennettua esitystä. Tässä on myöskin ollut matkan varrella ristiriitaisia, erilaisia näkemyksiä, ja Medialiitto on halunnut myöskin sitten omalta osaltaan tiukennuksia esitykseen. Tästä esityksestä on käyty keskustelua parlamentaarisesti eduskuntaryhmien kanssa, ja sen pohjalta liikenne- ja viestintäministeriö on sitten tehnyt tämän lakiesityksen.

Omasta mielestäni lakiesitys on hyvä ja tasapainoinen. Me eletään tällä hetkellä jatkuvasti muuttuvassa yhteiskunnassa, ja siinä myöskin tiedonvälitys ja uutisointi ovat muutoksessa, se on tosiasia. On erittäin hyvä, että tätä on käsitelty nimenomaan parlamentaarisesti, ja siten, minkä olen aistinut tänäänkin tässä keskustelussa, tämä lakiesitys varmaan saa kannatusta yli puoluerajojen.

On erittäin tärkeää, että tuetaan sananvapautta ja demokratian toimivuutta vahvistamalla vastuullisen median toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä sekä kansalaisten tasavertaisia mahdollisuuksia saada luotettavaa tietoa ja sivistää itseään. Yleisradiolla on tässä iso rooli, Yleisradion riippumattomuus turvataan, ja sen merkittävää roolia kaikkia suomalaisia palvelevana julkisena mediana tulee vahvistaa entisestään.

Keskusta kaiken kaikkiaan joka tilanteessa puolustaa kansalaisten tiedonsaantia ja laadukasta moniäänistä tiedonvälitystä ja journalismia, ja Yleisradio on tässä merkittävässä roolissa kaiken kaikkiaan.

Tärkeää on, että Yleisradiolla on alueellista toimintaa ja alueellista tehtävää. Se on tullut kaikissa tilanteissa hyvin esille: tulee äkillisiä uutisointeja, ja sieltä ihmiset saavat tietoa, ja sen pitää olla myöskin tasapuolista ja oikeudenmukaista. Terveen kriittinen, tasapuolinen, avoin ja vapaa tiedonvälitys on tärkeä osa demokratiaa ja meidän yhteiskuntaamme, ja Ylen ilmainen tekstituotanto palvelee kaiken kaikkiaan erittäin laajaa joukkoa kansalaisia.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Kyllä on tärkeää myöskin puolustaa puolueetonta Yleisradiota. Se on eduskunnan radio, ja itse toivon, että tämä hallituksen esitys menee hyvin maaliin asti.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

20.12 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä olevalla esityksellä on tarkoitus muuttaa yleisradiolakia niin, että Yleisradion julkaisemat tekstimuotoiset verkkosisällöt olisivat aiempaa enemmän kytköksissä sen julkaisemaan sisältöön, jossa on liikkuvaa kuvaa tai ääntä. Esityksellä siis tarkennetaan Ylen roolia julkisen palvelun media-yhtiönä ja muutetaan sitä koskevaa sääntelyä niin, että se on EU:n valtioneuvoston päätöksen mukainen. Kuten Yleä koskevien asioiden suhteen vakiintuneesti on tapana, esitys on valmisteltu parlamentaarisisessa yhteistyössä. On tärkeää huomata, että Yle on ennen kaikkea eduskunnan laki. Kaikki eduskuntaryhmät ovat olleet mukana tätä esitystä valmistellessa. Ryhmän puheenjohtajat ovat hyvässä yhteistyössä neuvotelleet tästä esityksestä.

Nyt Yle-lain 7 §:ään ehdotettujen muutosten myötä Yle ei tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta voi julkaista tekstimuotoisia sisältöjä ilman, että ne liittyvät johonkin liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun, esimerkiksi televisio- tai radio-ohjelmaan. Poikkeuksia olisivat Suomen Tietotoimiston tai muun kansallisen uutistoimiston kanssa yhteistyössä julkaistut lyhyet tekstimuotoiset sisällöt, lyhyet nopeisiin uutistilanteisiin liittyvät sisällöt, lain mukaan välitetyt viranomaistiedotukset, vähemmistökieliryhmien tekstimuotoiset sisällöt sekä kulttuuriin ja oppimiseen liittyvät sisällöt. Näin samalla mahdollistetaan Ylen tekstimuotoinen sisältötuotanto osana julkisen palvelun yleisradiotoimintaa sekä selkiytetään sääntelyn avulla kaupallisen median toimintaympäristöä.

Arvoisa rouva puhemies! Kaupalliset mediat ovat kiinnittäneet huomiota Ylen verkkosivuillaan julkaisemiin tekstimuotoisiin, artikkelimaisiin sisältöihin ja siihen, miten Ylen julkisen palvelun tehtävät on laissa määritelty. EU-komissio onkin tämän seurauksena katsonut, että Ylen julkisen palvelun tehtävien määrittelyä on tarkennettava niin, että siitä käy ilmi tekstimuotoisen sisällön pääsääntöinen liitännäisyys Yleisradion liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään palveluun.

Vaikka nyt esitettävällä rajoituksella ei todennäköisesti olisi suuria vaikutuksia kaupallisen median verkkosisältöjen kysyntään sinänsä, se kuitenkin lisäisi kaupallisten mediaryitysten varmuutta tulevaisuuden toimintaympäristössä. Lisäksi kaupalliset mediat voisivat muutoksen myötä jatkossa suunnata toimintaansa enemmän sellaisiin tekstisisältöihin, joita Yle ei enää julkaisisi.

Arvoisa rouva puhemies! Vuosittain tehtävän kyselytutkimuksen vuoden 2019 tulosten mukaan 87 prosenttia suomalaisista luottaa Ylen uutisiin ja yli puolet pitää Yleä ykkösuutistoimijana Suomessa. Tutkimuksen mukaan Yle on suomalaisten mielestä edelleen mediayhtiöistä luotettavin mutta myös muut tiedotusvälineet ovat kasvattaneet luottamustaan.

Ylen hallintoneuvoston jäsenenä pidän erityisen tärkeänä, että Ylen julkisen palvelun yleisradiotoiminnan edellytyksistä pidetään kiinni. Tästä huolimatta, vaikka Yleisradion rooli julkisen palvelun yleisradioyhtiönä on suomalaisessa yhteiskunnassa selvästi keskeinen, pidän nyt käsittelyssä olevaa esitystä hyvänä kompromissina kahden tavoitteen välillä. Meidän täytyy varoa liiallista vastakkainasetelmaa, ja meidän on myös huolehdittava kaupallisen median toimintaympäristöstä.

Arvoisa puhemies! Otamme tämän esityksen liikenne- ja viestintävaliokunnassa asiaan kuuluvasti huolelliseen käsittelyyn.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain ja merimieseläkelain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 251/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.06 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää eduskunnalle säädettäväksi lait meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain ja merimieseläkelain 4 §:n muuttamisesta. Esityksen mukaan meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetusta laista poistettaisiin osa lakiin vuonna 2016 tehdyistä muutoksista. Vuonna 2016 tehtyjen muutosten tarkoituksena oli hyväksyä merenmittausalukset mukaan tukikelpoisen toiminnan piiriin. Kyseiset muutokset jätettiin tällöin valtioneuvoston asetuksella voimaan saatettavaksi, koska tämän voimassa olevan tukiohjelman muuttaminen vaatii Euroopan komission hyväksynnän. Kyseiset muutokset eivät ole tulleet voimaan.

Suomi lähetti asiasta ennakoilmoituksen Euroopan komissiolle meriliikenteen valtiontukia koskevien suuntaviivojen mukaisesti. Komissio ei kuitenkaan hyväksynyt Suomen tukiohjelman muutosta, minkä vuoksi lakimuutokset ehdotetaan poistettaviksi. Muutoksella ei olisi vaikutuksia nykyisiin tuen piirissä oleviin toimijoihin.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös merimieseläkelakia siten, että merenmittausaluksilla työskentelevät työntekijät säilyisivät merimieseläkelain soveltamisalan piirissä edellä mainitusta lakimuutoksesta huolimatta. Samalla ehdotetaan muutettavaksi laissa olevia muutoksenhakua koskevia säännöksiä vastaamaan 1.1.20 alkaen voimassa olevaa oikeustilaa.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Merimieseläkelain muuttamisesta annettua lakia sovellettaisiin 1.1.2017 lähtien merityösopimuslaissa tarkoitettua työtä sellaisessa suomalaisessa aluksessa tekevään työntekijään, jota käytetään järjestelmälliseen merenmittaustoimintaan kansainväliselle kilpailulle alttiissa meriliikenteessä. Rohkenen toivoa liikenne- ja viestintävaliokunnalta suopeaa suhtautumista ehdotukseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja se kuullaan nyt. — Liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

18.08 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä olevalla esityksellä poistettaisiin osa niin kutsuttuun miehistötukilakiin vuonna 2016 tehdyistä muutoksista, joilla varustamoille myönnettävä välillisiä työvoimakustannuksia alentava tuki, miehistötuki, olisi laajennettu koskemaan myös merenmittausaluksia. Samalla kuitenkin muutettaisiin merimieseläkelakia siten, että merenmittausaluksilla työskentelevät säilyisivät merimieseläkelain soveltamisen piirissä miehistötukilain muutoksesta huolimatta. Nämä merenmittausaluksia koskevat miehistötukilain muutokset jätettiin aikanaan valtioneuvoston asetuksella myöhemmin voimaan saatettaviksi, koska tukiohjelman muuttaminen vaatii ennakoilmoitusta Euroopan komissiolle ja komission hyväksynnän saamista muutokselle. Koska nyt on kuitenkin käynyt ilmi, ettei komissio hyväksy tukiohjelman muutosta Suomen esittämällä tavalla, ehdollisesti voimaan saatetut lakimuutokset on kumottava. Vaikka komissio ei sinänsä vastustanut tukiohjelman muutosta, sen näkemyksen mukaan Suomen pitäisi tehdä ohjelmaan myös muita muutoksia, ennen kaikkea muuttaa sääntely määräaikaiseksi sekä poistaa Suomen kansallinen lippuvaatimus miehistötuen myöntämisen edellytyksistä. Koska komission kanssa asiasta ei päästy yksimielisyyteen, lakimuutos on kumottava.

Arvoisa puhemies! Miehistötukiohjelman tavoitteena on edistää suomalaisten merimiesten työllisyyttä sekä tukea Suomen lipun alla purjehtivien alusten kansainvälistä kilpailukykyä. Suomalaisen merenkulun kilpailukyky vaikuttaa suoraan työllisten suomalaisten merenkulkijoiden määrään ja laajemminkin suomalaisen meriklusterin laajuuteen ja siihen, että alan asiantuntemus ja osaaminen pysyvät Suomessa. On myös huoltovarmuuskysymys, etteivät varustamot ulosliputa aluksiaan muiden valtioiden lippujen alle. Komission muutosehdotus ei kuitenkaan kannustaisi varustamoita pitämään aluksiaan Suomen lipun alla tai liputtamaan aluksia Suomeen, koska alukset saisivat kyseiset tuet aluksen lippumaasta huolimatta ja muut tuen saannin ehdot täyttyvät. Näin ollen komission ehdotuksilla voisi olla negatiivisia seurauksia sekä suomalaisten merimiesten työllisyyden että Suomen huoltovarmuuden kannalta. Onkin keskeistä, että mikäli merenkulun tukia tulevaisuudessa muutetaan ehdotetun kaltaisella tavalla, muutokset arvioidaan ja valmistellaan tarkasti etukäteen ennen päätöksentekoa, jotta ei-toivotuilta seurauksilta välttyttäisiin.

Arvoisa puhemies! Toisena osana tätä esitystä on merenmittausaluksilla työskentelevien säilyttäminen merimieseläkelain soveltamisen piirissä. Nyt käsittelyssä olevan esityksen valmistelun aikana kävi ilmi, että merenmittausaluksilla työskennelleet olivat vuoden 2016 esityksen myötä jo tosiasiallisesti siirtyneet merimieseläkelain soveltamisen piiriin, vaikka edellä mainittu lakimuutos ei ole astunut voimaan. Pidän tärkeänä, että nämä työntekijät säilyvät edelleen merimieseläkkeen piirissä, ennen kaikkea, koska sovellettavan eläkelain muuttamisesta näin pian edellisen muutoksen jälkeen voisi aiheutua työntekijöille ongelmia verotuksen kanssa, ja toisaalta, koska merenmittausaluksilla työskenteleviin kohdistuvat työnantajamaksut kasvaisivat. On myös loogista, että jäänmurtotoiminta sekä pitkälti siihen rinnastettava merenmittaustoiminta ovat saman eläkejärjestelmän piirissä.

Arvoisa puhemies! Erityisesti näin korona-aikana kannan huolta muiden suomalaisten ohella suomalaisten merimiesten työllisyydestä sekä toisaalta Suomen huoltovarmuudesta, mistä näkökulmista tämä esitys onkin kannatettava. Otamme tämän esityksen mielellämme liikenne- ja viestintävaliokunnassa käsittelyyn.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Arvoisat edustajat, muistutan tästä eduskunnan uudesta käytännöstä, että myös tässä puhujakorokkeella tulisi käyttää maskia. [Su-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

na Kymäläinen: Pahoittelut!] — Pahoittelut omastakin puolestani, en alkuun tajunnut sanoa.

Seuraavaksi meillä on edustaja Löfström.

18.14 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Tack för en god presentation av minister Harakka och av utskottets ordförande Suna Kymäläinen. Det här gäller en teknisk ändring av lagen, men generellt kan man säga, precis som Suna Kymäläinen var inne på, att bemanningsstödet är oerhört viktigt för att säkerställa att vi har fartyg under finländsk flagg. Regeringen föreslog under förra året att man retroaktivt också höjer bemanningsstödet med 6 miljoner euro för att hjälpa sjöfarten under coronapandemin, som haft en brutal effekt i synnerhet på passagerarsjöfarten. De här insatserna från regeringen har varit oerhört viktiga. Också det stöd som regeringen har gett via Traficom för att upprätthålla försörjningsberedskapen har varit oerhört viktigt och välkommet från regeringens sida.

Eftersom vi diskuterar sjöfart så tänkte jag passa på att ställa minister Harakka en fråga nu när reserestriktionerna igen har blivit skärpta. I dag kom Sverige också med ytterligare restriktioner med negativa coronatest, vilket kommer att påverka passagerarmängderna ytterligare i trafiken. Vi ser ljus i tunneln med vaccineringarna, men det går långsamt och det kommer inte bli ett normalläge innan sommaren i alla fall. Finns det beredskap från regeringens sida att ännu hjälpa sjöfarten till exempel med att förlänga Traficom-stödet och också det här bemanningsstödet, att göra också någonting för det här året för att hjälpa sjöfarten tills att vaccineringen har gett effekt och normalläget kan återgå?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

18.17 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitoksia näistä hyvistä puheenvuoroista, joissa laatu korvasi määrän. On todellakin niin, että tällainen pieni, tekninen muutos, joka ollaan jouduttu tähän meille hyvin tärkeään miehistötukilakiin tekemään, ei saa heikentää jo useita vuosia käytössä olleita etuja, joita merenmittauslaitosten henkilökunnalla on ollut eläkejärjestelmän osalta käytössään. Edustaja Kymäläinen aivan oikein vertasikin heitä jäänmurtoalusten työntekijöihin. Molemmissa tapauksissa reittiliikenteen sijaan kyse on tällaisista toimeksiannoista, jotka itse asiassa molemmat ovat hyvin tärkeitä suomalaisen merenkulun kannalta.

Tackar ledamot Löfström för att ni lyfte fram de besvärliga förhållandena i sjöfarten.

Koronatilanne ja sen pakottamat rajoitukset ovat entisestäänkin vaikeuttaneet meriliikennettä Suomen ja naapurimaiden välillä. Kuten tiedätte, ensimmäinen tukitoimi, joka pandemian aiheuttamana pantiin liikkeelle, oli Huoltovarmuuskeskuksen meriliikennetuki varustamoille, jotta varmistettaisiin se 95 prosenttia, joka Suomen viennistä kulkee meritse maailmalle. Nyt se siirtyi Traficomin eli aiemmin hiukan kyseenalaisessa valossa esiintyneen Liikenne- ja viestintäviraston, mutta tässä tapauksessa varmasti erittäin positiivisessa valossa esiintyvän Traficomin, harteille. Ja on selvää, että samassa yhteydessä, kun päätimme siitä, että maahantulon rajoitukset — ja nimenomaan lähimaista — tulevat olemaan entistä tiukemmat, niin se ajankohtaisti entisestään kysymystä tämän tukimuodon jatkumisesta. Oli nähtävissä, että jo tämän kuun aikana saattaa olla tilanne, jossa jo sovittu tuki oli-

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

si ehtymässä, jolloin on aivan selvää, että tämä on asia, josta käymme valtiovarainministeriön kanssa kiireellisiä keskusteluita.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle lentoliikenteestä Korean tasavallan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 258/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ja ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.20 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä seuraava esitys ei ole ehkä tämän illan kuumin peruna mutta sinällään tärkeä esitys eduskunnalle lentoliikenteestä Korean tasavallan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi. Vaikkakaan asia ei tunnu ehkä juuri nyt äärimmäisen ajankohtaiselta, niin esityksen tavoitteena on saada eduskunnan hyväksyntä Suomen ja Etelä-Korean väliselle lentoliikennesopimukselle sekä laille sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Tämä on yksi näistä lukuisista kahden välisistä lentoliikennesopimuksista, joissa sovitaan muun muassa siitä, miten ja millä edellytyksillä osapuolet voivat nimetä lentoyhtiöitä käyttämään sopimuksella myönnettyjä liikenneoikeuksia. Sopimuksessa määrätään lentoyhtiöiden oikeuksista ja velvollisuuksista, kun ne harjoittavat liikennettä.

Sopimus on allekirjoitettu Helsingissä jo kesäkuussa 19. Sopimuksella korvataan maiden välillä vuonna 96 allekirjoitettu ja tällä hetkellä voimassa oleva lentoliikennesopimus. Uudella sopimuksella poistetaan tällä hetkellä voimassa olevan sopimuksen sisältämiä rajoituksia. Tässä uudessa sopimuksessa on otettu huomioon EU-oikeuden vaatimus EU-lentoyhtiöiden sijoittautumisvapaudesta EU:n alueella. Näin ollen jatkossa voidaan Suomesta nimetä myös muiden EU:n jäsenvaltioiden tai EU:n kansalaisten enemmistöomistuksessa olevia lentoyhtiöitä harjoittamaan liikennettä Suomen ja Etelä-Korean välillä ja niistä edelleen.

Sopimus edistää kilpailukykyä elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla sekä avaa uusia mahdollisuuksia lentoliikenteelle Suomen ja Etelä-Korean välillä, kun sen aika on. Sopimuksen määräykset tarjoavat molempien maiden liikenteenharjoittajille vastavuoroisen vapauden lentoliikenteen harjoittamiseen maiden välillä ja niiden kautta sekä niistä kolmansiin maihin.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Tässä, arvoisa puhemies, lähete valiokuntaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Kymäläinen.

18.22 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Suomen kahdenväliset lentoliikennesopimukset ovat arkipäivää ja teknisiä. En niitä yleensä juurikaan kommentoi, mutta joskus poikkeus rikkoo säännön.

Arvoisa puhemies! Nykyisessä globaalissa maailmassa erityisesti pienen vientivetoisen maan kannalta on tärkeää pitää yllä ja kehittää lentoliikennesuhteita ja markkinoita muiden maiden kanssa. Näenkin erittäin positiivisena, että nyt tällä esityksellä hyväksyttäisiin kesällä 2019 Helsingissä Suomen ja Etelä-Korean välillä allekirjoitettu uusi lentoliikennesopimus. Tällä uudella sopimuksella poistettaisiin eräitä rajoituksia, joita tällä hetkellä voimassa olevaan sopimukseen sisältyy. Uuden sopimuksen perusteella voidaan esimerkiksi Suomesta nimetä sekä suomalaisessa että EU:n jäsenvaltioiden ja EU:n kansalaisten enemmistöomistuksessa olevia lentoyhtiöitä harjoittamaan liikennettä Suomen ja Etelä-Korean välillä ja niistä edelleen. Sopimuksella pyritäänkin parantamaan elinkeinoelämän ja yrittäjyyden toimintaedellytyksiä ja sitä kautta parantamaan kilpailukykyä.

Etenkin vallitsevan koronapandemian valossa on tärkeää, että kun taudin uhka meiltä vähitellen rokotteiden myötä väistyy, elinkeinoelämän toimintaedellytykset ovat parhaat mahdolliset, jotta Suomen talous elpyy toivotulla tavalla. Näenkin, että tämänkin kaltaiset sopimukset ja muu toiminta, jolla helpotetaan kansainvälistä liikennettä ja sitä kautta kaupankäyntiä, ovat varsin tervetulleita toivon mukaan pian siirtyessämme koronan osalta jälkihoidon vaiheeseen. Kattavat lentoliikenneyhteydet edistävät Suomen saavutettavuutta ja sikäli helpottavat paitsi kansalaisten myös yritysten toimintaympäristöä.

Arvoisa herra puhemies! Kuten ministeri Harakka totesi, tämä ei ehkä ole tämän päivän kuumin peruna, mutta totean, että me liikenne- ja viestintävaliokunnassa otamme myös tämän esityksen asianmukaiseen käsittelyyn.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Löfström.

18.25 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Sydkorea är ett mycket viktigt land och en viktig partner för Finland. Flygtrafiken mellan våra länder är normalt livlig och viktig. Före covid-19-pandemin slog till var det tänkt att Finnair vid sidan av sin dagliga rutt till Seoul också skulle öppna upp en ny linje till den vackra hamnstaden Busan där flera finländska företag också är aktiva. Det skulle bli den enda direkta rutten mellan Europa och Busan. Bakom öppnandet av rutten låg aktivt arbete från Finnairs och Finlands sida. Med kommunikationsutskottet i riksdagen var vi i Sydkorea också 2016 och diskuterade redan då med både regeringen och företrädare för staden Busan tillsammans med Finlands dåvarande ambassadör Matti Heimonen, som i dag är protokollchef och lotsade in republikens president hit i plenisalen tidigare i dag. Det här avtalet är viktigt för framtiden då flygtrafiken förhoppningsvis ska kunna bli lika livlig igen mellan våra två länder, till både Seoul och Busan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

18.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ministeri Harakka avasi oman puheenvuoronsa sanoilla, että tämä ei ole ehkä tämän päivän dramaattisin aihe tässä eduskunnassa, ja hän varmaankin viittasi ehkä kahteenkin asiaan: Toinen asia on se, että koronaviruksen vuoksi lentoliikenne on lähes pysähdyksissä maailmassa, ja silloin lentoliikenteen avaaminen tai tehostaminen, edellytysten luominen, kohentaminen ei ole dramaattinen aihe. Saattoi olla, että hänellä oli toinenkin ajatus siinä suhteessa, että kun maan nimi on Etelä-Korea, niin se ei ole dramaattinen. Olettaisin, että tässä olisi draamaa enemmän, jos maan nimi olisi Pohjois-Korea, eli silloin voisi olla vipinää tässä keskustelussa ehkä enemmänkin, jouduttaisiin analysoimaan monenlaisia, ehkä mielenkiintoisikiäkin asioita.

Etelä-Korea kyllä — useassa puheenvuorossa on tullut esillekin — on niitä Aasian varhaimmin teollistuneita maita. Puhuttiin neljästä tiikeristä, jotka sieltä nousevat, ja Etelä-Korea on ollut yksi niistä — toisen maailmansodan jälkeisestä ajasta siis puhutaan — ja on edelleenkin yksi johtavimpia teollisuusvaltioita ja siinä mielessä myöskin taloudellisen kanssakäymisen kannalta kiintoisa kohde.

Mutta tässä yhteydessä ehkä on hyvä sanoa ylipäätään muutama sana siitä, että Finnair on Aasian-liikenteensä osalta nyt kyllä iskenyt kultasampoon, ja siinä suhteessa voi sanoa, että se, että kotimainen lentoyhtiö ylipäätään on pärjännyt niinkin hyvin nämä viimeiset vuodet, johtuu siitä, että tämä Aasian suunta on varmistettu, ja siltä osin tietysti Etelä-Korea on ollut yksi osoite. Nyt tällä sopimuksellahan pyritään poistamaan rajoitteita myöskin siitä, että Helsingin ja Soulin tai laajemminkin Etelä-Korean välillä muutkin lentoyhtiöt pystyisivät luontevalla eurooppalaisella tasolla olemaan yhteistyössä. Se on sitä normaalia kilpailua, yhteistyön laajentamista. Tässähän tulee vastavuoroisesti Finnairille myöskin Euroopan puolella vastaavantyyppisiin yhteistyömahdollisuuksiin tilaa. Eli kaiken kaikkiaan tämä on sitä pienentyvää maailmaa, integroituvaa maailmaa.

Voisin kuvitella, että tämä sopimus varmaan liikennevaliokunnassa, kun liikennevaliokunnan puheenjohtaja oli tässä äsken takana, suhteellisen jouhevasti tullaan käsittelemään ja hyväksymään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Haluaako ministeri Harakka vielä?

18.30 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitoksia edustajille ihan asianmukaisista kommentteista siitä, että todellakin näitä lentoliikennesopimuksia ikään kuin rutiininomaisesti käsitellään tässä salissa ja ne harvoin herättävät mitään suurta keskustelua — miksi pitäisikään — mutta ehkä juuri näinä aikoina saattaa-kin olla ihan aiheellista pysähtyä hetkeksi muistamaan se, että tämä pandemia on toivottavasti vain väliaikainen vaihe ja me palaamme siihen vilkkaaseen maailmanlaajuiseen liikenteeseen ja kanssakäymiseen, josta edustaja Löfström tuossa äsken antoi välähdyksen, ikään kuin kaukaisesta, menneestä maailmasta. Ja totta on, että kun pääsemme jälleen niihin hyviin oloihin, niin toivotaan, että myöskin Finnair toipuu näistä valtavista vaikeuksista ja pystyy hyödyntämään juuri edustaja Kiljusen esiin nostamaa strategista osaamista ja että myöskin reitti Busanin kaupunkiin — joka, kuten kaikki tietävät, on maailman viidenneksi suurin konttisatama ja jossa asuu lähes 4 miljoonaa ihmistä, eli se on näin ollen teollisesti erittäin merkittävä kohde — vielä avautuu.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

17. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2019

Kertomus K 9/2020 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 7/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.2.2021 pidettävään täysistuntoon.

18. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2019

Kertomus K 10/2020 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 8/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.2.2021 pidettävään täysistuntoon.

19. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2019

Kertomus K 11/2020 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 9/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.2.2021 pidettävään täysistuntoon.

20. Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus 2019

Kertomus K 7/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 43/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.2.2021 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 2/2021 vp

21. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 4.2.2021 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen